ВІСТІ КОМБАТАНТА

5-6

ТОРОНТО — НЬЮ-ЙОРК 1967

ВІСТІ КОМБАТАНТА

УКРАЇНСЬКИЙ ВІЙСЬКОВИЙ ЖУРНАЛ

РЕДАКТОРИ: І. Кедрин-Рудницький, Василь Верига

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕҐІЯ: А. Валійський, В. Гузар, Ю. Лопатинський, Р. Купчинський, І. Носик

ВИДАВЦІ: Головна Управа Об'єднання б. Вояків Українців в Америці, Головна Управа Братства кол. вояків 1 УД УНА

СПІВУЧАСНИ: Братство Українських Січових Стрільців, Об'єднання кол. вояків УПА, Броди-Лев, Інк., Українська Стрілецька Громада в Канаді.

Статті, підписані прізвищем, чи ініціялами автора не завжди відповідають поглядам Редакції.

Редакція застерігає собі право скорочувати статті і справляти мову.

АДРЕСИ ПРЕДСТАВНИКІВ:

Австрія:
Dr. S. Naklowycz
Wien XX
Dresdnerstr. 124/III/19

Аргентина:
Fraternidad de Los Ex Comb
de la 1a DU ENU, [illegible] 144.
Buenos Aires, **Argentina.**

Канада - Захід:
Mr. Lew Rudnyckyj
297 Chelsea Ave.,
Winnipeg 15, Man., **Canada**

Австралія:
Fokshan Library & Book Supply,
16 W. Prospect Street, Glenroy, W. 9, Victoria, Australia.

На N. S. W. в Австралії:
Mr. C. Mishchuk, 12 Victory St., Belmore N. S. W., Australia.

З.Д.А.:
"VETERANS' NEWS",
P. O. Box 1184, Church St. Station,
New York, N.Y. 10008, U.S.A.

Канада і інші країни:
"VETERANS' NEWS"
41 Whitbread Cres.
Downsview, Ontario. Canada.

VETERANS' NEWS, bi-monthly, published jointly [illegible]
United Ukrainian War Veterans in America, Brotherhood of F[illegible] S[illegible] of the 1 Ukrainian Division UNA in association [illegible]
Brotherhood of Ukrainian Sichovi Striltsi, Former Member[illegible] Ukrainian Insurgent Army, Inc., Brody-Lew Inc., Ukrainian War V[illegible] Association in Canada.

Address: P. O. Box 1184, Church Street St[illegible] A.
In Canada: Editor — 9 Skylark Ave., Toronto 9. [illegible]

ВІСТІ КОМБАТАНТА
Рік 1967 Торонто - Нью-Йорк Ч. 5-6 (30-31)

ЗМІСТ

Сава Головінський

ПІСНЯ ПРО МОЮ УКРАЇНУ

Де гнеться під вітром висока тополя
і хвиля дніпрова встає
твій син, Україно, лежить серед поля
і дивиться в небо твоє.
І ти йому тихо шепочеш «дитино»,
схиляєшся ніжно над ним,
моя Україно,
сумна Україно,
Пожарища звихрений дим!

Води б йому випити в чистому полі
і рани обмити свої,
забув би утому, і спрагу і болі
і знову підвівся в бої.
Та дим, як туман, устає з-над руїни,
темніє дніпрова вода,
моя Україно,
жива Україно,
веселко моя молода!

. . . .

Я вірив, що ворог тебе не поборе,
і ворог тебе не зборов
він ще відповість за гірке твоє горе
і кров'ю заплатить за кров.
Надходить уже неминуча хвилина,
і син твій до бою встає
моя Україно,
жива Україно,
за волю і щастя твоє.

СВІТОВИЙ КОНҐРЕС — НАРЕШТІ ДІЙСНІСТЬ

Проблема Світового Конґресу Вільних Українців — не нова. Про нього чимало дискутувалося перед другою світовою війною і найбільше присвячено йому уваги після VII Конгресу Українців Канади, який одобрив ідею скликання Світового Конґресу.

Сьогодні ця проблема вже не існує. Від теоретичних міркувань і дебат ми вже нарешті перейшли до дії, яка завершилася в листопадових днях цього року. Ми віримо в успіх Світового Конґресу не тільки як ще однієї форми маніфестації єдности українців поза межами України, але теж як свого роду завершення організаційної структури українських організацій, що стоять за незалежну українську державу. За останнє чвертьсторіччя маємо чимало доказів на те, що створення Комітету Українців Канади, Українського Конґресового Комітету в ЗДА та подібних центральних крайових установ у різних країнах нашого поселення, не тільки скріпило наш голос у різних державних чинів, але також спричинилося чимало до замирення поміж різними українськими організаціями. Змагання поодиноких організацій за впливові місця у наших крайових централях — це річ природна й навіть корисна, якщо вона проходить у формах прийнятої суспільної етики і моралі. Організації, які не змагаються за впливові місця, не варті їх мати, бо видно, що вони або не доцінюють, або не розуміють значення і вартости цих крайових централь.

Треба ствердити, що згадані крайові централі творилися у дуже складних обставинах, а деякі з них, як наприклад УККА, декілька разів завмірали через брак згоди. Одначе сам час ствердив, що саме крайові централі відограли колосальну ролю в житті української іміграції. До речі, сама сутьба накинула на них нелегке завдання стати в обороні соток тисяч українських біженців — живих свідків московського звірства в Україні. Сьогодні можна вже ствердити, що не було б Комітету Українців Канади, Українського Конґресового Комітету Америки та інших крайових репрезентацій українців у країнах їхнього поселення, то, мабуть, небагато із соток тисяч українських біженців «із раю на землі» — СССР, зуміли б оборонитись перед поворотом «на родіну» і уникнути концтаборів Караганди, Колими чи Воркути.

Коли багато українців із третьої еміґрації опинились сьогодні у вільних країнах світу, то — це заслуга власне тих центральних установ. І якраз цей факт чи не найкращий доказ того, що створення цих централь, яке воно трудне не було б, якби сталося з ласки Божого Провидіння.

На жаль, доводиться ствердити, що не бракує і поміж нами політичних середовищ, які єдність розуміють тільки тоді, коли всі єднаються з ними, вони не розуміють того, що єдність основується на компромісах, а не на диктатах. Вони й сьогодні, погодившись на скликання Світового Конґресу, під тиском громадської думки, намагаються звести СКВУ до слабосилої і нездібної до великих чинів установи.

Ці намагання найкраще виявились у тому, що в т. зв. «договореннях» не можливо було осягнути згоди на створення одного Секретаріяту на протяг шести років, але залишено т. зв. ротаційну систему що два роки, а з тим самим Секретаріят СКВУ позбавлено, бодай наразі, постійного місця осідку. Це аж ніяк не дає виглядів на безперервну працю Секретаріяту СКВУ на протязі його шестирічної каденції, а з тим самим є доказом, що навіть тут вузькі партійно-групові цілі взяли верх над здоровим розумом. Віримо одначе, що цю недоречність буде виправлено у ході праці Секретаріяту, тим більше, що згідно із статутом така можливість існує.

Помимо всіх труднощів і перешкод, роблених свідомо і несвідомо, ми віримо, що здоровий розсудок і девіза «в єдності сила народу» переможе і Світовий Конґрес Вільних Українців стане на висоті своїх завдань і виконуватиме свої обов'язки гідно і успішно. Які це завдання сьогодні — ми знаємо, але які завдання стануть перед ним завтра — того ніхто не знає. Тому краще бути готовим до дії і мати силу, відвагу й засоби діяти негайно.

По довгих і важких «договореннях» ми нарешті маємо Світовий Конґрес Вільних Українців із його виконавчим органом Секретаріятом. СКВУ через свій Секретаріят повинен і мусить говорити в імені всіх українців поза комуністичним бльоком, як їх безпосередній речник. Тисяча й трьох делегатів, присутніх на СКВУ у Нью-Йорку в днях 16-20 листопада 1967 р., репрезентували 17 країв із усіх континентів світа. Це найкращий доказ розуміння ваги світової організації українців та їхній незаперечний мандат для зорганізованого Секретаріяту СКВУ говорити в їхньому імені. Але об'єднання українських організованих сил у СКВУ не може аж ніяк бути самоціллю для вільних українців. Він мусить бути також і посереднім речником поневоленого українського народу, який, згідно із найновішими відомостями, не заперестав боротьби за своє визволення. Намагання московсько-большевицького окупанта зірвати конґрес різними провокативними летючками не увінчались успіхом перед скликанням конґресу, тим більше не увінчаються успіхом їхні намагання, скомпромітувати визначних українських постатей у вільному світі. На цьому конґресі українська спільнота пораз перший мала нагоду і приємність побачити за одним президіяльним столом ієрархів українських церков різних віровизнань і пораз перший нам довелось бачити на маніфестації в Медісон Сквейр Ґарден, провідників наших політичних партій і послухати їхніх невимушених заяв, що всі вони бажають єдности. Ми вважаємо, що їхні заяви були глибоко

продумані і, будучи висловлені перед тисячами українців-маніфестантів, а між ними одною тисячею делеґатів із різних країн і організацій, вони зобов'язують їх до здійснювання слів у чин. Тепер настала найкраща нагода доказати ділом, що ми будуємо величаву будівлю для добра нас самих і для добра нашого поневоленого народу.

Для нас проминув уже час, коли ми співали «Боже нам єдність подай», для нас сьогодні прийшов час сказати «Боже благослови наш труд і наш вклад у єдність». Коли ми розуміємо, що «в єдності сила народу», тоді буде нам сором прогайнувати таку єдність під політичним оглядом.

Тому нехай Світовий Конґрес Вільних Українців буде виявом нашої сили, виявом нашої відваги, не зважаючи на обставину, і, врешті, нашим засобом для оборони нас самих, рідного народу та поневоленої Батьківщини.

На цьому місці ми дозволимо собі ствердити, що організаторам СКВУ, які довели свою працю до успішного завершення належиться щира подяка і признання від усього громадянства. А від себе ми можемо тільки побажати Секретаріятові СКВУ якнайбільше сили, охоти і витривалости в нелегкому його завданні, щоб його праця вийшла на користь усієї української спільноти по обох боках залізної заслони.

Д-р М. Малецький
Голова Головної Управи
Братства I-ої УД УНА

НАШІ ЗАВДАННЯ

Дискусія про цілі й завдання українських комбатантських організацій пожвавилась останніми часами. Захопила вона і нас. Дискутується між нами — на з'їздах, зустрічах, приватних розмовах і в пресі — про наші завдання і методи їх осягнення, про наше місце серед еміграційної спільноти. Це — добре, бо виміна поглядів кристалізує думки, які в свою чергу допомагають ясно формулювати мету й завдання і давати поштовх до відповідної дії.

Сьогодні кожному ясно, що постання та перші роки діяльности Братства колишніх вояків I-ої Української Дивізії Української Національної Армії були присвячені успішній регабілітації нашої участи в другій світовій війні. Йшлося в першу чергу про те, щоб доказати й переконати чужий і наш світи, що наміри й бажання членів Дивізії були для них вирішальними — рішала не форма зовнішнього пов'язання, але зміст ідейної настанови. Завдання регабілітації виконано й нашим друзям відчинились двері леґальної іміґрації до країн нашого теперішнього поселення.

Тяжкі умовини влаштування на нових місцях не стали перешкодою для відновлення і продовжування праці Братства. Постали нові станиці, крайові управи; їхня діяльність прибирала подекуди широких форм, а часом всесторонніх рам. Саме ця діяльність Братства, як цілости, його участь у громадському житті здобула йому пошану й признання.

З бігом часу змінилися обставини й вимоги життя. Перед нами виринули нові завдання. Не всі з нас простерегли цю зміну. Декому ще й сьогодні справа оправдання нашої участи в другій світовій війні видається найважливішою. Цей факт мав би мале значення, якщо б він не відвертав нашої уваги від нових завдань, які ми повинні сьогодні виконувати. Часом виглядає, що ми бажаємо замкнутись у собі — ізолюватись від решти громадянства, бо творення чогось в роді «дивізійної ідеології», перебільшування нашого вкладу в визвольну боротьбу може нас до того довести. Вистачає, щоб хтось згадав Дивізію не в суперлятивах, а вже знаходяться час і енерґія, щоб таку маловажну згадку поборювати з фанатичною впертістю.

Справа участи 1-ої Української Дивізії у війні вияснена остаточно. Сьогодні між поінформованими чужими й нашими установами нема сумніву щодо її характеру. Про це ясно свідчать наші позиції серед українського громадянства.

В дальшому етапі нашої діяльности, наші цілі і завдання не сміють різнитися від цілей і завдань цілої української іміграції — вони мусять бути між собою узгіднені й з ними тотожні, бо ми є частиною укра-

їнської спільноти й тільки в її рамках зможемо виправдати існування Братства. Сьогодні все українство спрямовує свої зусилля на допомогу українському народові на рідних землях, — в першу чергу здобути, а відтак закріпити свою незалежність. Ми можемо дискутувати про методи і засоби для найкращої допомоги, але не про саму ціль, яка є бездискусійна.

Така мета ставить перед нашим суспільством цілий ряд завдань, які повинні приспішити здобуття нашої основної цілі. Осягнення її вимагає доцільного використання наших усіх — не так уже багатих — людських і матеріяльних засобів, що дозволить нам легше знайти себе й узяти на себе певні завдання, згідні з потребами української спільноти та нашими скромними можливостями.

Наші завдання подвійного характеру: перші — загально-українські й другі — внутрішньо-організаційні. Перші ведуть до співучасти й співпраці із спорідненими організаціями, другі пов'язуються з життям нашої організації.

Справне функціонування суспільства вимагає центрального плянування і керівництва, тим більше тоді, коли його людські й матеріяльні засоби обмежені. Тому ми повинні рішуче піддержувати в нашому суспільстві всі прояви, що ведуть до об'єднання і координації дій, бо одна, навіть найкраще озброєна, військова частина не виграє війни. До перемоги потрібні цілі армії. Ми мусимо якнайбільше піддержати Світовий Конгрес Вільних Українців. Правда, підготова до Конґресу вказує, що не всі питання будуть розв'язані якнайкраще, але в наших теперішніх умовах і при сучасному рівні нашої політичної зрілости — це ще таки найкраща розв'язка. Навіть чисто маніфестаційний характер Конгресу матиме великий успіх і вплив на окружуючий нас чужий і свій світи, а також він відіб'ється сильним гомоном на українських землях.

У війні рішучість і безкомпромісовість; в мирі, добра воля — це знаменні риси характеру доброго вояка. Тому піддержка кожної корисної ініціятиви і акції, старання впливати на злагіднення різниць, часто уявних, нашої зрізничкованої спільноти повинні стати нашим першим обов'язком. Ми повинні стреміти до здобуття в нашому суспільстві таких позицій, з яких наше ставлення до певної справи кваліфікувало б її, як добру й потрібну для цілого громадянства.

Ми знаємо, що всюди бути нам не під силу, все змінити на краще не в наших можливостях. Наша іміграція витрачає багато енергії і часу на проблеми несуттєві, які часто набирають більше розголосу й значення, ніж вони на це заслуговують. Тому наша енергія повинна бути спрямована туди, де вона принесе якнайкращі успіхи.

Ідеї вивезені з України мусять жити серед нас і бути передані наступним поколінням. Наступні покоління — це наша сьогоднішня молодь. Тому мусимо негайно допомогти, чим можемо, нашим молодечим організаціям. Це не значить, що кожний з нас мусить стати виховником молоді, але — це значить, що кожний з нас може причинитися

в якійсь мірі до створення умовин, в яких молодечі організації зможуть успішніше виконувати свої завдання. Праця деяких наших друзів у молодечих організаціях може бути добрим прикладом для других.

Здається, кожний з нас уже переконався, що в країнах нашого поселення кожна дія оперта на імпозантній фінансовій базі. Переведення намічених плянів у життя у цьому світі, який не знає терору, опирається на притягненні до участи якнайбільшого круга співгромадян. Таке переведення вимагає широкої роз'яснювальної акції, що знову не може обійтися без доброї організації і матеріяльної піддержки. Перші наші поселенці створили декілька фінансових інституцій, які існують і дальше розвиваються. Сьогодні вони мають серед нас, та в першу чергу в центральних наших репрезентаціях, вирішальний вплив. Тому піддержка їх, організування членства для вибору своїх делегатів — це також наше важливе завдання. Мільйонові інституції — навіть в Америці — не постають через ніч; а нам треба обов'язково позбутися звички починати все наново і все від себе. Тільки надбане попередніми поколіннями, закріплене нами, й передане майбутнім поколінням — це випробуваний шлях до сили і добробуту.

Якщо говорити про завдання, пов'язані з життям нашого Братства — то на першому місці ми повинні поставити організованість. Без організованости не буде організації. Ми славимось своєю приналежністю до військової частини, і це накладає на нас певні обов'язки. Кожна армія побудована на системі організованости. Виконання кожної нами схваленої постанови, довір'я і послух кожній нами вибраній управі — це наше бути або не бути. Скріплення і розбудова нашого Братства, наладнання кращого функціонування, поширення взаємного довір'я — це основи нашої організації.

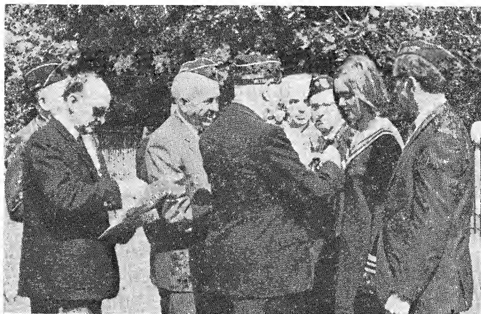
Писане, чи радше друковане слово, це ще донедавна найважливіший засіб закріплення і передачі людських думок. І тепер, в добі нечуваного розвою засобів комунікації, особливо радіо й телебачення, воно не втратило свого значення. Вистачить глянути довкола себе, щоб ствердити, до якого небувалого розквіту дійшла видавнича промисловість. Тому ми повинні присвятити спеціяльну вагу проблемі нашого вільного слова. Проблематика тяглости збройних українських визвольних змагань двох світових воєн ще повністю не опрацьована. Політичні і громадські питання теперішнього часу теж вимагають нашого спокійного, але рішучого слова. Збройні конфлікти сучасного світа чекають на наукове й популярне насвітлення. Спогадам треба відвести належну увагу. Друковане слово важливе тим, що воно закріплює думки і ідеї та насвітлює їхнє пов'язання. Тому спрямування нашої енергії на видавничі цілі ніколи не буде завелике. Існування і розбудова добре проспеуючого видавництва з періодичним журналом — це завдання гідне нашої уваги.

Вклад українського вояка з першої світової війни в політичне, громадське й економічне життя нашого народу дуже великий. Вклад

українського вояка другої світової війни ще не цілком досліджений, але він також імпозантний, хоча ще не закінчений.

У нашій діяльності нашим «вірую» мусить бути в першу міру допомога українському народові в його безперервній і затяжній боротьбі за своє право жити вільним життям. Наша дія у великій мірі залежна від обставин, що наразі виключають збройну боротьбу, повинна опиратися на якнайбільшій співпраці з інституціями й установами організованого українства на чужині, піддержування проявів об'єднання, допомозі молодечих організацій, активній участі в існуючих фінансових інституціях, внутрішньому скріпленні нашого Братства, розбудові й закріпленні наших впливів і позицій серед українського громадянства і пожвавленні видавничої діяльности. В загальному, такі наші завдання повинні стати нашим «мушу».

ВРУЧУВАННЯ ПРОПАМ'ЯТНИХ МЕДАЛЕЙ

Під час II-ого Делеґатського З'їзду Братства кол. вояків 1-ої УД УНА, відбулося врочисте вручання медалей. На фото ген. П. Шандрук причіпляє медалю св. Арх. Михаїла панні Анні Ортинській, дочці сл. п. д-ра Л. Ортинського, кол. головн Головної Управи Братства. Стоять від ліва: інж. В. Забродський — голова Крайової Управи Братства ЗДА, В. Ґузар — голова Крайової Управи Братства Канади, д-р М. Малецький — голова Головної Управи, ген. П. Шандрук, д-р Л. Макарушка (Німеччина), д-р С. Фелюк, Анна Ортинська і П. Семенюк.

(Фото: Б. Артимишин, Філядельфія)

Іван Кедрин

УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВА ЧИ ВОРОЖА ОКУПАЦІЯ?

У 20-му зшитку гаслової Енциклопедії Українознавства поміщена на сторінках 1571 - 1573 під гаслом «Міжнародньо-правний статус України» стаття українських професорів Б. Галайчука і М. Маркуся, яка дивним дивом не звернула на себе загальної уваги, дармащо той зшиток появився вже якого півтори року тому. Може тому, що більшість передплатників дістають щойно переплетені томи (20-ий зшиток увійшов у 4-ий том), а може й тому, що люди кладуть Енциклопедію на полицю, не читавши. Дивніше, як та стаття могла проскочити в Енциклопедію Українознавства через цензуру рецензентів та як її узагалі могла прийняти редакція Енциклопедії. У чому річ?

Річ у тому, що автори тієї статті проводять тезу, що УССР без уваги на залежність свого «уряду» від Москви є таки державою і що тому державний статус України існує безперервно без уваги на загин Української Народної Республіки. «Міжнародно-правна підметність української держави не припинилась з поразкою національного уряду, її перебрала й продовжувала УССР... На думку більшости чужих і українських авторів на Заході УССР є нині суб'єктом міжнародного права, хоч ця підметність є лише часткова і тим самим обмежена...» Названі автори признають, що «у зв'язку з міжнародним і державноправним статусом УССР дуже контроверсійним є питання про суверенітет УССР. Совєтські конституційні і дипломатичні документи та автори наполягають на наявності такого суверенітету (С. Крилов, В. Корецький та ін.). Західні автори або здебільша заперечують його, або приймають якесь його нюансове визначення: делегований чи подільний (між СССР і УССР) суверенітети. Проте на погляд більшости нинішніх правників, хоч доктрина суверенітету УССР стала досить проблематичною, це ще не є запереченням міжнародно-правної підметности чи державного статусу УССР...»

Якось трудно зрозуміти: «доктрина суверенітету проблематична», але це «не заперечує державного статусу УССР»! Чи Шановні Автори не перечать самі собі? Проте зараз в наступному реченні вони доходять до категоричного висновку: «Не зважаючи на зміну урядів і режимів на Україні з 1917 р., правно існує тяглість (континуїтет) та переємність (сукцесія) української держави: Української Народної Республіки — Української Держави — Української Народної Республіки — Української Совєтської Соціялістичної Республіки, задокументована в різних конституційних і міжнародно-правних актах. Вхід УССР до СССР позбавив її міжнародно-правної особовости, але не державного статусу. Часткова міжнародно-правна особовість була повернена в 1944-45 рр., хоч існує разюча розбіжність між формальним міжнародно-правним статусом УССР і її фактичною повною залежністю від СССР». Ото ж вихо-

дить, що УССР сама, добровільно «ввійшла» до СССР, позбавила себе міжнародно-правної особовости, але не позбавила себе державности, хоч вона повністю залежна від СССР — цікава логіка, яку трудно розчовпати.

Зате в Енциклопедії Українознавства, Мюнхен - Нью-Йорк 1949, том 1/2, в частині новітньої історії України на сторінках 508-546 разу-раз стверджується ясно і виразно теперішній окупаційний стан в Україні та обманницько-фіктивний характер УССР. Наприклад, на стор. 543 читаємо: «Т. зв. УСРР як особлива форма окупаційної російсько-большевицької влади в Україні...» Часто повторяється там зворот «російські окупанти». Про спосіб, як творено совєтські конституції, читаємо там: «... 14/III 1919 окупаційні большевицькі сили скликали в Києві III всеукраїнський з'їзд советів, який прийняв конституцію УСРР, як «незалежної і суверенної держави», — всі лапки оригіналу. Чому ж тоді статтейна частина Енциклопедії Українознавства НТШ подає концепцію УССР в одному насвітленні — правильному, історично вірному, — а в гасловій частині в насвітленні фальшивому, опертому на текстах совєтських конституцій, які є документами большевицької пропаґанди, а не такими правно-державними актами, на основі яких можна б доходити до висновків про міжнаордний статус нинішньої України.

Українську громаду не цікавлять суперечності арґументації. Її цікавить твердження, сформульоване як висновок авторів, що УССР є наступником, є «тяглістю і переемністю» Української Народної Республіки та гетьманської Української Держави, після якої настала була знову Українська Народна Республіка. Себто, не зважаючи на «повну залежність УССР від СССР», повну залежність від Москви, Автори тієї статті таки ставлять знак рівности між УНР, гетьманською Українською Державою та комуністичною так званою Українською Радянською Соціялістичною Республікою. Два Автори, поважні громадяни, покликаються у своїх твердженнях на свої власні колишні публікації та на таких своїх однодумців, як В. Голубничий, Р. Якемчук «і інші». Вони не вважали навіть за відповідне згадати, що величезна більшість української політичної еміграції стоїть далі на тому самому становищі, на якому стояв увесь західньоукраїнський політичний світ між двома світовими війнами й уся тодішня наша політична еміграція: що внаслідку збройної аґресії большевицької Москви проти Української Народної Республіки, яку Москва визнала була, велася затяжна українська визвольна війна, яку УНР програла; що внаслідку тієї прогри, переможна Москва окупувала Україну і що той стан окупації існує по нинішній день; що це Москва вирежесерувала покликання до життя УССР, як вентиль для українських національно-політичних аспірацій, як зовнішню вивіску, як засіб для легшого фактичного поярмлення і як засіб для баламучення народу й світу.

Дивним дивом два шановні українські громадяни-науковці переочили в своїй статті факт, що на тому самому становищі — що УССР

не є продовжником державности України, а формою ворожої окупації — стоїть не тільки Український Державний Центр на чужині, але й Український Конґресовий Комітет та Комітет Українців Канади. Виринає питання: чи всі ті установи плекають далі «анахронічну» політичну думку, яка вже пішла вперед і яку заступають власне названі два Автори? Коли мова про наукові підстави тієї теорії, то основною помилкою Авторів є приймати акти совєтського законодавства за міродатні для формування української політичної думки і творення цілої української політичної ідеології. Як можна поважно покликатися раз-у-раз на совєтські конституції з різних років, включно з ославленою сталінською конституцією, яка дозволяє всім членським республікам «виступати» з Союзу! Будучи послідовними, треба би признати, що це дійсно «найдемократичніша конституція у світі», яка дає повну свободу слова, друку, віри, руху... Послідовно треба би ствердити, що Україна «добровільно» не виступає з СССР. Так само недопускальною річчю є покликування на «міжнародні акти» — «договори» з іншими комуністичними країнами!

Другою найбільшою помилкою прихильників теорії про «континуїтет» державности України є бажання мати міжнародно-правний прецедент — коли треба буде старатися за міжнародне визнання тієї української держави, яка прийде після упадку большевизму, чи розвалу російсько-комуністичної імперії. Цей арґумент з погляду політичної тактики був би правильним, як би не те, що докорінно змінилися відносини у міжнародному світі й категорії, якими він орудує. Як ні одна держава не думає тепер «виповідати війну» з коротшим чи довшим ультимативним терміном, у добу атомової зброї, чи хоч би ракет і суперсонічних літаків, — так само ні один нарід не потребує тепер «міжнародного прецеденту» для отримання своєї державности. Кількадесять азійсько-африканських держав постали після другої світової війни без «прецеденту»: мало хто знав про існування таких територій і таких племен, які дістали незалежність, коли їхня колоніяльна держава не хотіла, чи не мала сили, затримати їх дальше під своєю владою, і коли настала догідна коньюнктура. Українська народно-правна держава постане, коли український нарід на рідній землі матиме достатню силу відновити її й оборонити і коли зміниться в нашу користь міжнародна коньюнктура. Щоб осягнути зайвий нам «міжнародно-правний прецедент» — не треба нам ламати всю нашу політичну ідеологію і штучно нагинати — до совєтських конституцій — нашу політичну думку.

Річ, власне, йде про політичну думку, а не про міжнародне право, дармащо можна почути від декого заміт, що коли мова про міжнародно-правний статус України — то найбільш компетентні вирішувати цю справу наші знавці міжнародного права. Так і ні. У статті в Енциклопедії Українознавства, про яку мова, наші два знавці міжнародного права переступили межі своєї професії і перекинули коміть головою українську політичну думку. А на історію політичної думки складається і минуле народу, і державні акти, і політичні маніфестації, і програми

політичних партій, і законодавство, і в немалій мірі публіцистика та твори літератури. І міжнародне право тут ні при чім, особливо таке міжнародне право, яке поважно бере совєтське законодавство, та в першу чергу такі його документи, як совєтські конституції.

Коли встановлений в жовтні 1917 р. у Москві большевицький уряд визнав своєю нотою з 17 грудня 1917 Українську Народну Республіку, але зараз взявся за організування в Харкові «радянської» влади й коли внаслідку поведеної збройної аґресії Дієва Армія УНР і, після переходу з Галичини за Збруч на Україну, також Українська Галицька Армія воювали проти червоних наїзників, ніхто не запитував знавців міжнародного права про їх думку. І ніхто не запитував їх тоді, коли понад чверть мільйона українців і українок пішли після другої світової війни на еміґрацію — хто думав про те, щоб дискутувати на тему: чи УССР є українською державою, чи таки тільки тактичною вивіскою, що прикриває жорстоку ворожу окупацію України?! І коли хтось твердить сьогодні, що УССР є «наступником» УНР і це своє твердження скріплює авторитетом фірми Наукового Товариства ім. Шевченка та друкує таке твердження в Книзі Знання, якою є Енциклопедія Українознавства — то це є грубим порушенням цілей вільної української науки і — найделікатніше кажучи — шиpенням великого і надзвичайно шкідливого баламутства.

Відділ Братства кол. вояків 1-ої УД УНА на Виставі книжки й преси в Нью-Йорку, 2 - 15 травня 1967 р. з нагоди відзначення 50-ліття смерти Ів. Франка. На фото — В. Гриньох, адміністратор "Вістей Комбатанта" серед експонатів.

М. Залізняк
хорунжий УПА

ЗА 99 ДНІВ РЕЙДОМ ВІД ПЕРЕМИШЛЯ ДО ПАССАВ

Вівторок, 3-го червня 1947 року. Сьогодні почався наш рейд сотні сотенного Громенка в американську окупаційну зону Німеччини.

По вчорашньому бою-прориві сотні трьох ворожих ліній ВП («Військо Польське»), сотня відійшла з Кузьминського лісу. Годі було вже лявірувати поміж 50-кратно численішими силами ворога та триматися виключно нашого оперативного 4-го району. Кругом усі українські села пусті, вже місяць, як усіх мешканців силоміць поляки викинули, прохарчування сотні й опіка раненими — щоденна складна проблема.

Командири Байда і Громенко рішили перейти зі сотнею з Тактичного підвідтинка «Холодного Яру» Перемищини до Тактичного Відтинка «Лемко» Сяніччина. Маршуючи цілу ніч над ранком сотня зайшла в ліс над присілок Пила (села Крецівська Воля). Там у лісі зайняли оборонні становища для таборування вдень. О год. 15-ій наша стежа повідомляє, що ВП маршує краєм лісу. Сотенний Громенко наказав гостре поготівля сотні на становищах.

ВП перейшло лише краєм лісу і пішло в напрямі села Ляхава. Поготівля відкликано. Вечером кухарі з кожного роя пішли варити в потік вечерю. Почав падати зливний дощ з громовицею, який не тривав довго. Сотня повечеряла і о год. 23:30 відійшла з місця постою. Тим часом курінний Байда вислав трьох вояків на зв'язок до сотенного Бурлаки. Зв'язок очолив стрілець Береза, родом з Руського Села, третьої чоти Залізняка. Зв'язкові вже ніколи більше не вернулись до сотні.

4-го червня 1947 року. Маршуючи, сотня йде в напрямі Солонного лісу, між селами Тирява Сільна, Семушова і Глучків. Розмокла дощем земля утруднює марш. Чолове забезпечення перевірило дорогу, через яку сотня повинна перейти. Розстрільною сотня непомітно перескочила дорогу і вийшла на семушівські поля, залишивши з правої сторони село Тирява Сільна. Підійшовши на край лісу, сотенний Громенко дав наказ задержатися і відпочити, а по одному воякові з роя вислав до села Семушова принести картоплю, якщо нема там поляків. Стрільці, які відійшли до села, повернулися з нічим. В селі Семушова хоч не квартирувало ВП, не знайшли нічого, польське цивільне населення з-за ріки Сяну заграбило все українське залишене майно. Сотенний наказав маршувати в глибину лісу на денний постій вище села. О год. 9-ій рано стійка повідомляє, що поблизу чути польську мову; стягнено стійки і сотня покинула становища; маскуючи за собою сліди — відійшла дальше вглиб лісу на захід. Там зайняли догідні становища для оборони і пересиділи до год. 17-ої. День погідний, але холодний. Щоб трохи загрітися, сотня рушила з місця постою дальше на захід в напрямі ріки Сян. Під час маршу стрільці шукають за грибами, бо через день пересиділи в голоді

Найгірше з раненими, що падуть на силах. Вже стемніло, як сотня стрілецьким рядком маршувала далі в західньому напрямі.

5-го червня 1947 року. По півночі сотенний, задержавши відділ, наказав виставити чолове і заднє забезпечення і зачекати, як розвидніє. О год. 4-ій вислано стежу, щоб підшукала добрі становища для оборони в разі наскоку ворога. Стежа повернулась і зголосила підібране місце в лісі між польськими селами Лішна і Дембна над рікою Сян. Сотня рушила на вказане місце, де стала на постій через день. День тепліший. З польських сіл доносилися до нас в ліс голоси цивільних людей, яких ми, вже давно не чули, рев худоби, іржання коней, спів пастушків, а ми тут пухнемо з голоду, бо вже третій день, як не маємо що їсти. Переспавши спокійно через день, перед вечором стрілецтво починає приводити себе до порядку, дехто голиться, інші роблять «облави на блондинки», як дехто жартував, бо вже другий місяць, як ніхто не пере білля, а тій погані лише того й треба. Сотенний Громенко покликав коменданта Петю і дав йому завдання, щоб взяв 4-ох боївкарів і 3-ох вояків ПЖ (Польова Жандармерія) і вечером пішов до польського села Лішна взяти пару корів на м'ясо, бо у тому селі є багато пограбованого українського майна, а сотня в міжчасі переправиться через Сян на польську сторону. Сотенний подав Петі збірний пункт, де повинен долучитися до сотні по другій стороні Сяну. Як темніло, сотня підійшла над ріку Сян, а комендант Петя з 7-ма вояками відійшов до села Лішна. Виставлено на боках застави, а підслухи переправились через Сян перевірити шосу, яка вела від Сянока до Динова, зараз понад р. Сян, чи нема там часом ворожих застав. Коли підслухи ствердили, де можна переправитись, кулеметні ланки переправились скорше й зайняли над шосою в лісі оборону по боках переправи сотні, забезпечуючи перехід сотні. О год. 22:30 сотня незамітно перейшла ріку Сян і подалася трохи дальше в ліс. На щастя вода не була глибока, вище колін, що й не утруднювало переходу. В місці переправи залишено кулеметні застави, які будуть забезпечувати перехід групи коменданта Петі, як буде вертатись з села Лішна. Щойно сотня переправилась, як в селі Лішна почулися серії стрілів. Кожному враз вирвалося, — ого, мабуть, зауважили наших і ВП або ОРМО («Охотніча Резерва Міліції Обивательскей») стріляє за ними. Але на щастя комендант Петя вернувся з групою до сотні і привів з собою три корови. Петя оповідав, що поляки почали стріляти, як вони уже залишили село; напевне пошкодовані повідомили ОРМО, а ті почали стріляти в напрямі лісу. Сотня відійшла дальше лісом від місця переправи, щоб затерти за собою сліди.

6-го червня 1947 року. Сотня над ранком зупинилася в лісі над потічком, а кухарі взялися різати корови. Стрільці запопадливо ловили зараз же кров і варили над маленьким вогником в їдунках. М'ясо поділено на чоти і рої, як залізну порцію. Не довелося варити зараз м'яса, бо чотовий Бартель, повідомив, що з його чоти втекли два стрільці — Збиточний і Дороцький. Голод робить своє, менш загартовані і витривалі

на голод стрільці-новики дезертирують. На вістку про втечу двох стрільців-новиків, сотня змушена була негайно відійти з того місця постою, бо ми були певні, що дезертири підуть до поляків і розкажуть про місце постою сотні і почнеться знову погоня ВП за сотнею. Сотенний Громенко дав наказ маршувати і надав напрям маршу. Обережно, без брязкоту і говорення, дивившись на боки, щоб часом цивільні нас не зауважили, сотня змінила свій первісний маршрут і підійшла лісом під село Кіньське й там у лісі зайняла кругову оборону, виставивши кругом стійки. Була вже година 11-та. Там дехто зі стрільців докінчував варити кров, з якою не розставався, або припікав печінку, на вогню без диму. О год. 15:30 сотенний дав наказ кухарям піти до найближчого потічка за водою і приготовити м'ясо до варення, бо скоро смеркне, треба буде вийти з лісу, бо завтра напевне буде облава за нами. Кухарі, які відійшли до потічка за водою з бляшанками, прибігають і алярмують, що ВП йде нашими слідами. Негайно стягнено стійки і сотня мерщій залишила місце постою, та, маскуючи за собою усі сліди, подалася в противний напрямок. Почав падати дрібний дощ. Перед сумерком сотенний зупинив сотню і чотовим дав наказ, щоб кожний рій розпалив собі вогонь, але без диму, і спік на вогні трохи м'яса, бо нас чекає форсовний марш вночі і за годину буде відмарш.

7-го червня 1947 року. Маршуючи цілу ніч, сотня зайшла над ранком в ліс над село Костаровце. Форсовний марш таки добре перемучив усіх. Виставивши заздалегідь забезпечення, сотня зайняла кругову оборону і кожний повалився на землю, щоб відпочити. Не довелося спати, бо о год 10-ій почав падати зливний дощ, про нормальне спання не було й мови. О год. 13-ій чути стріли і говорення, сотенний зарядив поготівля на становищах. Дощ не переставав падати. Перед вечором кухарі взялися варити вечерю, що стрільці несли по торбах розділене м'ясо і кості В поспіху повечеряли і о год. 20:30 сотня відійшла лісом дальше. Падало цілу ніч. Кожний перемок до нитки, дорога маршу отяжіла, тяжіли на ногах чоботи чи черевики. Сотня перейшла залізничні рейки, через сіножаті сотенний наказав маршувати розсипною, щоб не робити одної стежки. Вийшли на польову доріжку, яка вела до села Пакошівка. Маршуючи польовою дорогою, сотня зупинилася перед селом Дудинці. Сотенний вислав розвідку на край села чи часом в селі нема ВП або цивільної варти. Розвідка вернулась і повідомила, що в селі не запримітила нічого підозрілого. Дощ не вгавав. Наказ маршувати обережно через село, через яке сотня перейшла непомітно для людського ока.

Неділя, 8-го червня 1947 року. Над ранком сотня зайшла в ліс і в потічку по роях ми запалили вогні й почали сушитися. На щастя, ранком дощ перестав, а над лісом стелилася мряка. Кожний був перетомлений докраю цілоденним болотнистим маршем. День хмарний і холодний. Ліс своїм розміром не великий. Кругом наших оборонних становищ виставлено стійки, а решта сотні поклалася досипляти минулу ніч О год. 13:30 недалеко наших становищ залунали серії стрілів; запові-

джено поготівля. Сотенний наказав стягнути забезпечення і сотня покинула становища, відійшовши лісом далі, звідкіля доносилися стріли. Тому, що за дня не можна було виходити з лісу, сотня зупинилася о год. 18-ій в густому молодняку, щоб вечором податися далі.

Сотня не займала оборонних становищ, лише виставила стійки на боки і так у стрілецькому рядку стали. В лісі уже темніло, а туман стелився верхів'ям дерев, — мокрий і непривітний ліс. Думали, що перестоїмо годину, — дві, зачекаймо до вечора. Стрілецтво з голоду, а ще більше з холоду, який пронизував аж до костей, не висохши якслід з нічного дощу, посходилося роями; стрільці оповідали чи пробували жартувати один з другого.

Сотенний Громенко взяв з собою командира Лагідного, сотенного політвиховника Зоряна, свого зв'язкового стр. Перця і трьох вояків з ПЖ, пішов на край лісу від села Волиця на обсервацію, куди вечором краще було б непомітно перейти поміж польськими селами. Почав знову росити дощ, мряка залягла над лісом і виглядало, що ось вечоріє. Аж нараз наша стійка, яка була висунена позаду нашого стрілецького ряду, заалярмувала стрілом, що ВП недалеко. Сотня в стрілецькому ряді, деякі стрільці скупчені, а ворог стріляє по нас уже з машинової зброї. В сотні постала паніка і безладний відступ. Не можна ставити ворогові спротиву в стрілецькому ряді, перш за все, треба розтягнути сотню в бойову розстрільну.

Команду над сотнею перебрав курінний командир Байда. Команда: — «Розстрільна в ліво і право!» При відступі під ворожим сильним вогнем, який був осмілений нашим відступом, сотня розстягнулася в розстрільну; ми залягли і відповіли своїм вогнем по ворогові. ВП під нашим оборонним сильним вогнем було змушене припинити наступ і залягти. Почався чоловий бій. ВП зривалося знову до атаки, але кожний його намір був ліквідований нашим сильним вогнем. Завзятий бій продовжувався, кулі стинали галуззя, але сотня використовувала природнє закриття лісу. Кілька разів ВП атакувало нашу розстрільну, з метою виперти нас на поле; було чути їхню команду «до пшоду» і «до пшоду», але сотня опанувала вже ситуацію і ВП не зробило вже стрибка вперед. В розпалі бою долучився сотенний Громенко. В лісі вже стемніло, як від сторони ВП стріли втихли. Ми думали, що це «трюк» ворога. Сотенний вислав двох бойовиків, які були в польських уніформах, перевірити вороже передпілля, чи ВП відступило чи лежить на становищах? Оба боєвики підсунулися під ворожу лінію, ствердили, що ВП відступило. Коли вони верталися назад, наша розстрільна нічого не знаючи, бо не була попереджена, побачивши двох військових у польських уніформах, відкрила вогонь по них. Бойовик Терка був тяжко ранений в ногу; він крикнув: «не стріляйте, то свої!», але було вже запізно.

В лісі вже стемніло, як все затихло. Наші втрати: чотовий командир Іменний другої чоти, кулеметчик Слива, який своїм кулеметом таки задержав атаку ворога, зв'язковий санітар Чорний курінного доктора

Шувара і бойовик Терка, тяжко ранений таки від своїх. Вбитих похоронено зараз там на становищах. Бойовик Терка, який через поважну рану не міг іти, витягнув пістолю і застрілився, щоб не попасти ворогові живим на знущання. Його похоронено тамже.

Помилку того бою треба приписати таки самим собі, тому, що ми не зайняли кругової оборони і стояли на своїх становищах аж до відмаршу. Далі забезпечення-стійка була висунена заблизько до відділу. Коли стійковий заалярмував стрілом, то ВП вже відкрило по нас кулеметний вогонь і не було вже часу зайняти оборонні позиції. Як на заскочення зі сторони ВП, наші жертви й так були мінімальні. Це тому, що кожний наш вояк був уже настільки вироблений і мав настільки військової практики, що хоч в заскоченні і під ворожим вогнем, у відступі, ми таки зуміли піти в розстрільну та зайняти оборону і змусити ворога до відступу. Бій не був програний, але треба було спішитися з відмаршем і сотня о год. 20:30 залишила становища та відійшла на край лісу. Командиром другої чоти, після вбитого чотового Іменного, сотенний Громенко назначив свого заступника Лагідного.

(Продовження у наступному числі.)

Члени Управи Відділу ОбВУА в Ньюарку, Контрольної Комісії і Товариського Суду. Від ліва до права сидять побр. В. Кузик, М. Лозинський, голова М. Стебельський, А. Хома, д-р Л. Голінатий, д-р О. Утриско. Стоять від ліва до права побр. О. Слоневський, Ю. Баранюк, М. Бойко, О. Лисинець, д-р І. Карапінка, М. Шавала, Д. Тихий, І. Пастух.

Іван Цапко
полк. Армії УНР

РОЛЯ ВІЛЬНОГО КОЗАЦТВА У ВИЗВОЛЬНІЙ БОРОТЬБІ

(З нагоди 50-річного Ювілею Українських Збройних Сил)

Від Редакції. В суботу, 9 вересня ц. р. полк. Армії УНР Іван Цапко, отаман Українського Вільного Козацтва, виголосив доповідь у нью-йоркському Відділі ОбВУА, а в кілька годин пізніше, вночі з 9 на 10 вересня, помер у себе дома в Нью-Йорку на удар серця. Друкуємо цю його останню доповідь, яку він сам перед відходом до дому з домівки Відділу ОбВУА у Нью-Йорку, передав нашому журналові, бувши його давнім співробітником. Ряди колишніх активних борців з доби Визвольної Війни зменшились знову на одного видатного старшину-громадянина.

Розвал царської імперії в революцію 1917 р. та подих волі збудили приспані козацькі мрії в серцях українців, як у військових частинах на російських фронтах, так і в запіллі. Багато було в Україні тих, хто ще не забув про минулі, славні діла своїх козацьких предків, а приспана козацька традиція, наперекір намаганням російської влади, ще з часів знесення старої Гетьманщини, Слобідського Козацтва й Запорожської Січі, з подихом наставшої волі та першими кроками до української державности — відродилась у Вільному Козацтві.

Це Козацтво названо було «вільним» тому, що з власної ініціятиви, без наказу якоїсь влади, творилося стихійно, за покликом серця та власного розуму.

Вибух революції в російській імперії приніс безладдя майже в усіх галузях життя України. Створена Українська Центральна Рада не мала подостатком сил, щоб унормувати хаос; ворог був іззовні та внутрі. Українізація військових частин на фронтах не давала бажаних наслідків, а до того ще й долучилася дезорганізація шляхів в Україну та спротив російської вищої команди й солдатських комітетів. Ставші в самому Києві українські військові частини були кволі і в кращому випадку, як не розкладались під впливом большевицької пропаганди, то часто ставали «невтральними», в Києві все ще було російське військове командування (командувач київської військової округи — полк. Оберучев).

І ось, у народних масах, спершу між селянством, виникає потреба творити свою допоміжну силу для боротьби проти анархії і безладдя. Маси з усіх прошарків народу стають на традиційний шлях своїх козацьких предків, що йшли колись до боротьби за волю для свого народу. Постає у Києві для плекання лицарських традицій козацький клюб ім. Гетьмана Полуботка під проводом адвоката, пор. Міхновського.

Одним з перших ініціяторів організації Вільного Козацтва був бунчужний Семен Гризло. Він походив зі старого козацького роду Звенигородщини. За прикладом зорганізованого ним В. К. на Звенигородщині, з'явилися станиці В. Козацтва по інших повітах Київщини, як теж на Полтавщині, Катеринославщині, Херсонщині, Волині, Поділлі, Чернігівщині та Слобожанщині. Тоді був чинним в УВК в Києві осаул І. Полтавець-Остряниця, в Одесі ширили ідеї Козаччини серед вояків українців полковий ветеринарний лікар д-р Луценко й суддя Сергій Шелухин. Там же, в Одесі, осаул Кубанського Війська В. Сахно-Устимович сформував у червні 1917 р. з Вільного Козацтва Гайдамацький полк, а в серпні й 2-ий Гайдамацький полк, та по всій Україні потворилися багато інших відділів В. К.

В той час уже існував створений у Києві Генеральний Військовий Комітет на чолі з Симоном Петлюрою, до якого провідники і організатори Вільного Козацтва зверталися за порадами. До лав Вільного Козацтва стають старшини і колишні фронтові вояки, а крім них ще й молодь, як селянська так і робітнича, студенти університету, службовці та учні старших кляс середніх шкіл. Так, — свідоме робітництво та службовці, пригадавши Козаччину, теж утворили відділи Вільного Козацтва під проводом полк. Гулого-Гуленка, артилерійського старшини Горобця та інших. В публікації д-ра Панаса Феденка «Історія Революції 1917 - 21 і Центральна Рада» стор. 20, читаємо: «Проти російсько-большевицького наступу на Україну виступила найсвідоміша частина українського робітництва, організована у відділах Вільного Козацтва... в Катеринославі... під проводом Гаврила й Миколи Горобців, в Донецькому басейні — на чолі з членом Центральної Ради Михайлом Малашком», отже тоді національний рух відродження козацтва захопив усі верстви населення України.

В лютневу революцію 1917 р. в Росії був скасований козацький стан, — як «сословіє», сила ж традиції української Козаччини у відродженій Українській Республіці — надала права громадянства Козацтву.

В Києві, в кінці вересня 1917 р. відбулася нарада преставників Вільного Козацтва Київщини та гайдамацьких частин з Одеси, де було постановлено скликати загальний з'їзд Вільного Козацтва в першій половині жовтня того ж року.

На Всеукраїнський З'їзд Вільного Козацтва, до м. Чигирина прибуло до 300 умандатованих делеґатів В. К. з усіх частин України, гості з Дону та делеґація від Вільних Козаків Кубані на чолі з осаулом К. Бардіжом — усі з правом рішального голосу. Можна навести, як було це зафіксовано в праці проф. Дмитра Дорошенка «Історія України» 1917-1923 рр. 1-ий том; «Доба Центральної Ради», про події перед З'їздом В. К., на стор. 77: «Відрухом елементів порядку, законности й власности треба вважати стихійний рух т. зв. Вільного Козацтва. Цей рух виник ще весною 1917 р... У першій половині квітня відбувся повітовий з'їзд представників Вільного Козацтва. Тут було ухвалено постанови, що В.

К. організується для охорони порядку й ладу, для оборони здобутої волі, що воно є територіяльною військовою організацією, до якої приймаються незаплямлені карними вчинками громадяни не молодше 18 років віком, з виборною старшиною. Вже на початку літа 1917 р. Вільне Козацтво на Звенигородщині нараховувало тисячі своїх членів. На 2-му Всеукраїнському Військовому З'їзді, Звенигородське Вільне Козацтво мало своїх представників: Гриця Шаповала і Сергієнка»... А на стор. 151: «Великі дебати на з'їзді (16 - 17 жовтня 1917 р., з'їзд губерньских і повітових комісарів Київщини, Чернігівщини, Полтавщини, Волині і Поділля) викликало питання про Вільне Козацтво. Багато комісарів виступало в його оборону, вважаючи що воно допомагає зберігати лад та спокій. Але були і такі, що казали, що роздавати зброю населенню небезпечно.. З'їзд більшістю 25 голосів проти 20 при 5 що здержались — висловився проти козацтва». Але те побоювання було цілком неоправдане, бо Вільне Козацтво тоді не стояло за якусь монархію, лише прагнуло встановлення порядку, якого не встані були завести комісари, та враз із іншими нечисленними військовими частинами йшло до бою з ворогом за суверенність України, своєю кров'ю підтримують її уряд.

Згадані вище комісари ще засідали в Києві, як в Чигирині розпочався Всеукраїнський З'їзд Вільного Козацтва. Цей з'їзд пройшов при надзвичайному піднесенні. Відповідних приміщень в Чигирині не було, наради відбулися на соборній площі. Навколо збудованої трибуни, застеленої кармазином, були згуртовані усі делеґати, біля трибуни зайняли місце гості. Коли пробили в литаври на спогад запорозьких звичаїв, це означало початок наради, — на трибуну вийшли: Модест Левицький із Запорозьким малиновим прапором, д-р І. Луценко й кооператор В. Левицький з отаманськими бунчуком та булавою.

Промова д-ра Луценка була переривана вигуками «Слава!» й закінчив він її пропозицією вибрати Військового Отамана (Краєвого Отамана) та Генеральну Козацьку Раду. З'їзд хотів обрати на Отамана молодого осаула (Кубанського Війська) І. Полтавця - Остряницю, але він рішуче відмовився і поставив кандидатуру ген.-лейт. П. Скоропадського (тоді к-ра 1-го Українського Корпусу) на Військового Отамана, як теж на Почесного Військового Отамана проф. М. Грушевського, яких і вибрали одноголосно. Далі було обрано Наказним (заступником) Військового Отамана В. К. і Генеральним Писарем осаула І. Полтавця-Остряницю й до Генеральної Козацької Ради — д-ра Луценка, Кіщанського, Гризла, Кочубея та ін. Пізніше став Помічником Генерального писаря і начальником Генеральної канцелярії в Білій Церкві полк. Б. Палій-Неїло.

На цьому знаменному З'їзді була делеґація з Кубані, де вперше за сотню років козацькі брати подали собі руки. Тоді рух В. К. перекинувся і на Кубаньщину. Ідею об'єднання козаків кубанців з братніми українськими козаками (бо всі ж були нащадками запорожців) через організацію Вільного Козацтва, добре розумів осаул Кубанського війська К. Бардіж, який на своєму Чорномор'ї розпочав організаційну працю. На

підставі його заходів для створення Вільного Козацтва, — Кубанський Уряд асиґнував кредит та дав право переводити добровільне вербування козацтва. Осаул К. Бардіж із синами, старшинами В. та Мик. Бардіжами та з іншими козаками зорганізували до 5,000 Вільних Козаків, що несли охорону залізниць від большевиків.

УЦРада і Генеральний Секретаріят, не зважаючи на спротив декого з тоді панівних соціялістичних кіл, урядово затвердили перший статут Вільного Козацтва з тим, що територіяльні військові формації підлягають загальній військовій владі, а тому, що Вільне Козацтво взялось брати участь ще й в утриманні порядку, при Секретаріяті Внутрішніх Справ було утворено окремий Департамент В. К. Про це затвердження так подає проф. Дм. Дорошенко в «Історії України» стор. 152: «Не зважаючи на постанову З'їзду Комісарів, Генеральний Секретаріят добачав у Вільному Козацтві один із засобів порятунку від анархії і вже кілька днів після з'їзду затвердив Статут В. К.»

Тогочасні урядові кола України кохалися ще в соціялістичних мріях, хотіли робити якусь «народню міліцію», — належно не дбаючи про дійсну військову силу, в той час, як до зубів озброєний ворог стояв на кордонах України та вів підривну діяльність і в середині. З огляду на загрозливий стан того часу, Військовий Отаман В. К. прохав уряд Центральної Ради про дозвіл зорганізувати 30,000-ий Корпус Вільного Козацтва з елементів національно свідомих. Але в кінці грудня 1917 р. прийшла відмовна відповідь, що — мовляв — і без цього є досить надійних сил для захисту й утримання ладу...

Все ж, треба признати, що загалом уряд Центральної Ради ставився до Вільного Козацтва прихильно, — доказів цьому було досить, — наведемо лише приклад: «Генеральний Писар Уряду О. Лотоцький на запит у Центральній Раді, яких заходів вживає влада, щоб припинити бешкети, відповів, що задля цього переводиться організація Вільного Козацтва...» (Дм. Дорошенко «Історія України» стор. 152). Для більш ясної уяви і пригадки про боротьбу, що почалася в періоді Центральної Ради, де брало чинну участь Вільне Козацтво, є багато свідчень учасників та історичні дані.

В січні 1918 р. столиця України — Київ переживала тривожні дні, большевики готувались до наступу в самому Києві. В Києві ж були розташовані такі українські частини-полки: Богданівський, Шевченківський, Богуна, Дорошенківський, потім Чорноморський курінь, Кінний полк Оборони України, полк Чехословацький, два Гайдамацькі полки і Вільне Козацтво (20 сотень). Але ці полки були вже розкладені большевицькою пропаґандою. Покладатись на них не було можна і військовий міністр М. Порш мав повну рацію, коли казав, що в українського уряду — надія не так на військові частини, як на Вільне Козацтво. Отже, в критичний момент довелося шукати опори... насамперед у Вільному Козацтві, яке в Києві було під проводом отамана інж. Михайла Ковенка, призначеного на посаду коменданта міста Києва. Другою такою форма-

цією був Український Гайдамацький Кіш Слобідської України. За Отамана Коша був призначений колишній генеральний секретар військових справ Симон Петлюра. Петлюрі було доручено боротися з большевиками на Лівобережжі і не допустити їх до Києва. Після відходу Гайдамацького Коша, в Києві з вірних Центральній Раді військових частин залишилися Вільні Козаки Отамана Ковенка, дві сотні Січових Стрільців і невеликі групи козаків із полків: Богданівського, Полуботківського, ім. Богуна і відділів матросів Чорноморської Фльоти... Оце були ті українські сили, які витримали понад 10-тиденну большевицьку револьту в самому Києві та боротьбу з большевицькою армією, що прийшла на допомогу червоним з півночі.

Оборону Бахмачського залізничного вузла від наступаючого ворога з півночі було доручено невеликій збірній групі у складі: юнаків 1-ої Київської Військової Школи, сотні Помічного Студентського Куреня та Вільних Козаків. В героїчному бою під станцією Крути 30 січня 1918 р., стримуючи в 15 разів сильнішу большевицьку навалу, ця група своє завдання виконала, хоч і багато юнаків полягло там смертю хоробрих. В Києві ж продовжувалась боротьба з большевицькими бунтівниками і, «вніч з 3-го на 4-го лютого 1918 р. спільними силами Вільних Козаків і Слобідського Коша здобуто штурмом Арсенал. Коло 300 большевиків було вбито, стільки ж узято в полон» («Історія України» — Дм. Дорошенка). Відомі теж славні акції Звенигородського Коша УВК, коли в лютому 1918 р. 20 тисяч Вільного Козацтва роззброює всю артилерію 2-го московського ґвардійського корпусу й забирає військове майно та 2,000 коней із сідлами розігнаних в бою двох московських кавалерійських полків, що сунули на Україну. В районі залізн. станції Бірзула, Вільне Козацтво розгромлює після цілоденного бою і з великими втратами, частини 18 збольшевиченої російської армії (з Історії Українського Війська, стаття сотн. З. Стефаніва, стор. 380, 381). За цей саме час, про Українське Вільне Козацтво писав в «Ізвєстях ВЦИК» головнокомандуючий московсько-большевицької армії, що тоді оперувала проти України, В. Антонов-Овсєєнко таке: «Революційна російська армія пройшла Україну, змітаючи на своєму шляху все, що мало ознаки буржуазно-шовіністичного сепаратизму. На Україні зустріли ми оригінальну організацію буржуазної самооборони. Особливо дався в знаки звенигородський повіт, де український шовіністичний націоналізм здобув собі фортецю в формі т. зв. «Вільного Козацтва». Ця організація не тільки не допустила нашої влади в повіт, а навпаки, сама перейшла до наступу і цим заподіяла чимало шкоди нашим військам. Мені дуже шкода, що мені не довелося зруйнувати це гніздо, потопити в калюжах крови тих, що посміли підняти руку на червону армію», (Історія Українського Війська, стор. 381).

З бігом часу УВК творячи кадри, влилась до реґулярної Української Армії, ті ж що не мали тієї змоги, пізніше робили збройний спротив москалям — червоним і білим, в повстанських загонах на Таращанщині,

в Холодному Ярі, на Слобожанщині, Херсонщині та ін. На жаль і за Гетьманщини українського війська як би належало такій державі, — теж не було сформовано, в чім завинили не так німці, що були в Україні, як біло-московські генерали. До уложених ще за Ц. Р. «штатів» на 8 військових округ-корпусів все ж було утворено вищі штаби та кадри полків (старшинські кадри в більшості з росіян та малоросів) та сформовано Цердюцьку Дивізію для охорони Гетьмана. Залишилась теж Запорозька Дивізія (пізніше Корпус) та кілька дрібних відділів. Українців старшин з царського війська з часу війни, як «не кадрових» було наказом Військового Міністра Рогози (що незабаром опинився в російській добровольчій армії Денікіна), — звільнено з військової служби Україні. Це було великою помилкою на ті часи, бо ці національно свідомі, з боєвим досвідом українські старшини, замість того, щоб утворити кадри української армії того часу, в своїй більшості збільшили кадри незадоволених гетьманським режимом.

Після повстання проти Гетьмана та встановлення уряду Директорії УНР, Вільне Козацтво далі продовжувало боротьбу проти ворога. До українського війська входила й дивізія В. К. під назвою Запорозька Січ. Коли в листопаді 1920 року Дієва Армія УНР з боєм відійшла за кордон Батьківщини (була змушена до цього через зраду поляків) то з нею теж вийшла на еміграцію значна частина приналежних до УВК. Решта ж Вільного Козацтва, що залишилась в Україні, продовжувала далі на протязі років боротьбу з ворогом в різних повстанських загонах.

Вже в 2-гу св. війну, в порозумінні з представниками української громадсько-політичної верхівки та з колами УНР, — Українське Вільне Козацтво виступило проти ворога під керівництвом Військового Отамана І. Берчака-Волошина, який згинув смертю вояка в лісах Волині в 1942 році. В бурхливих воєнних часах заступив Отамана УВК старий запорожець ген.-полк. Мих. Омелянович-Павленко, який займався значною організаційною працею, та в надіях на краще «завтра» України формував нові військові частини УВК. У своїй відозві до побратимів старшин і козаків він повідомляв про призначення ним на командира Запорозького Загону полк. А. Долуда та інших старшин, закінчуючи заклик старими, невмирущими козацькими словами: «Надія на Бога, а лицарство наше!» Крім цієї формації були ще: 1-ий Козацький Загін під командою отам. П. Терещенка, Окремий Загін сотн. Й. Шеретюка та ін. Пізніше були відомості, що полк. І. Полтавець-Остряниця сформував Запорозьку Бриґаду УВК на Катеринославщині. Ці частини увійшли до складу Української Національної Армії під командою ген. П. Шандрука, як теж спричинилися до врятування від Советів багатьох українських громадян в хаосі евакуації при відступі німецьких військ.

Поновний, масовий відхід з України нової еміграції значно підсилив лави УВК за кордонами Батьківщини, у вільному світі. Українське Вільне Козацтво нині гуртує у своїй організації українців і українок, цивільних і військовиків для загального об'єднання, щоб зберегти від роз-

биття, що його провокують елементи ворожі українській визвольній справі та запроданці.

Нині, вже в Золоте 50-річчя Відродження Українського Козацтва й Українських Збройних Сил, починаючи з 1917 року, як було на Батьківщині так і на чужині, УВК існує як організація, Статут (Правильник) якої побудований на історичних засадах українського народоправства і як таке, завжди стоїть на сторожі державно-політичних інтересів свого народу. Український козак може належати до політичних партій та груп не ворожих українській самостійності і державності, але Українське Вільне Козацтво в цілому не служить партіям чи особам, бо й не може бути у нас козаків лише республіканських, гетьманських, диктаторських або ще й якихось тощо. На всіх постах цивільних та військових, де тільки український козак може бути чинним, він завжди служив і має служити ідеї самостійної держави українського народу і самій державі, не зважаючи на її форму крім, природна річ, комуністичної чи іншої тоталітарної.

Для української нації є дуже цінними визначні особи, особливо нашої минувшини, але найціннішим має бути своя держава, своя воля і правда, за що і життя свого можна не шкодувати.

Тут згадаймо ще й той факт, що всі наші комбатантські організації можуть існувати лише до часу, коли живуть їхні члени ветерани, тоді, як УВК стративши навіть всіх своїх членів військовиків, може існувати далі, маючи й приймаючи все нових молодших побратимів, які врешті й донесуть у майбутню, Вільну Україну, ідею УВК.

В УВК, як в минулому були Почесні Козаки, так і нині такими є: ген.-полк. Олександер Загродський — одинокий, що живе між нами з вищих командирів відомого Зимового Походу Армії УНР; ген.-полк. Андрій Вовк; генштабу ген.-полк. Павло Шандрук, командувач Української Національної Армії в час 2-ої світової війни і ген.-хор. о. мітрат д-р Василь Лаба, кол. капелян УГА і 1-ої УД УНА.

УВК не є «московською козачою організацією» чи прибудівкою якоїсь політичної групи або партії, про що ширять чутки явні й скриті вороги Українське Вільне Козацтво це не є «державою», лише національною і частинно військовою організацією (парамілітарною), щоб бути твердою підпорою самостійній українській державній владі, щоб послідовно дотримувати вікових козацьких традицій, з яких і користала Козацька Доба та з яких відродилася в 1917 році.

Л. Полтава

Українські повстанські загони в 1919-1920 роках

(За новими совєтськими документами)

За кордоном існує досить велика військово-наукова та меморіяльна література про Перший і Другий Зимові Походи славетних частин Армії УНР, вояків-добровільців, тих справжніх петлюрівців, на територію України, де вже гасали муравйовські загони та загони ЧЕКА.

У ч. 3 «Вістей Комбатанта» автор цієї статті (не військовик, лише той, хто з журналістичного обов'язку має справу з совєтськими найновішими виданнями) опублікував коротку статтю-розповідь «Повстанці на півдні України в 1920 — 21 роках», написану на основі большевицьких документів. Там була згадка про Всеукраїнський ЦУПКОМ — Центральний Український Повстанський Комітет. Совєтські джерела подають, що ЦУПКОМ і координовані ним повстанські загони УНР на півдні України були розгромлені влітку 1921 р., «а незабаром чекісти Києва і Катеринослава розгромили так зв. Всеукраїнський ЦУПКОМ»...

Чи це дійсно стосується Київщини, Чернігівщини, Волині, Полісся в тій його частині, що було приєднане до колоніяльної УССР?

Відійдім трохи назад: ще 7 грудня 1917 р. Совєт Народних Комісарів у збольшевиченій Росії створив, на вказівку Леніна, Всеросійську Чрезвичайну Комісію — ВЧК — «по боротьбі з контрреволюцією і саботажем». Ленін призначив головою кривавого ЧЕКА поляка родом Фелікса Дзержинського. Там, де з'являлись частини большевицької московської армії, там з'являлись і найкраще озброєні ЧЕКА, що безоглядними розстрілами винних і невинних наводили жах на населення, тероризували його, відбирали, або ж допомагали відбирати хліб і т. д. ЧЕКА — це були озброєні загони політичної, большевицької міліції. Вже 3-го грудня 1918 р. так зв. «Тимчасовий Робітничо-Селянський уряд України» у Харкові видав і собі постанову «Про організацію Всеукраїнської Надзвичайної Комісії». Постанову підписали Затонський, Артем, Квірінг. ВНК, або як казали популярно — ЧЕКА — мала боротись «проти контрреволюції, спекулянтів, саботажників і службових злочинців». Під поняттям «контрреволюція» большевики розуміли всіх, хто не підтримував найновішого «собірателя землі русской» Леніна, а вже в першу чергу — вояків і старшин Армії УНР, національних загонів Білоруської Народної Республіки та ін. новопосталих на Сході Европи національних держав, нищити які кинулась совєтська Росія в ім'я збереження імперії. У квітні 1919 р. ЧЕКА в Україні, доти керовану колегією в складі Ніколаєнка, Корочаєва та «члена ЦК КП(б)У Шварца», було офіційно передано за наказом із Москви в руки латишеві чи латвійцеві, зайді в Україні, Мартинові Лацісові, справжнє прізвище Я. Судрабс.

«Повновласті» ЧЕКА не мали найменших обмежень, давати смертний присуд міг навіть один-єдиний чекіст, а що це були переважною більшістю неукраїнці, то большевицька смерть не випускала в Україні коси з рук. ЧЕКА одержала спеціяльні, найкраще озброєні, загони, мала Особливий Корпус військ ВЧК, при потребі викликала большевицькі полки й дивізії, так, що це була свого роду армія в армії большевиків, армія — в окупантській, чужій армії в Україні.

Після відходу Армії УНР на західні території України, на центральних і північних землях залишились десятки, а може й сотні розрізнених повстанських загонів, між ними особливо великий — отамана Зеленого. Всеукраїнський ЦУПКОМ, де міг, налагоджував з ними зв'язки, що було не легко і що подекуди уможливлювало большевикам проникати в лави повстанців і сприяти ліквідації національних повстанських загонів. Про могутність повстанського петлюрівського руху довідуємось із офіційного джерела — київської газети «Молодь України» з 2 серпня 1967 року: «Тільки за 19 днів, з 1 по 19 липня 1919 року, Особливий корпус ВУЧК при підтримці інших військ, робітників і селян придушив у Київській області — 111, Полтавській — 37, Чернігівській — 12, Волинській — 20, Подільській — 12, Херсонській — 14 куркульських повстань і бандитських виступів». Зрозуміло, що «куркульські повстання» і «бандитські виступи» — це лише фразеологія «найгуманнішого комунізму», а насправді ж мова про українських повстанців, які борючись проти зайд і обороняючи свої райони, співдіяли таким чином з загонами Армії УНР, вірніше ж — у боях їх очікували. В цьому аспекті, Перший Зимовий Похід, що розпочався 6 грудня 1919 р., був трохи припізнений, бо ЧЕКА, спільно з частинами совєтської армії, вже якоюсь мірою зменшили потенційні сили В-ЦУПКОМ-у.

Про те, що означала боротьба большевиків-зайд з свідомими політично і національно українськими повстанцями, свідчить розповідь чекіста «Гончара» у згаданій «Молоді України»:

«24 січня 1919 року мене, колишнього унтер-офіцера царської армії, який мав зв'язки з більшовиками, призначили секретарем Остерської повітової ЧК. Тільки-но організував штат, як за два тижні Президія ЧК призначила мене слідчим по боротьбі з контрреволюцією і бандитизмом. Коли працівник Чернігівської губЧК перевіряв нашу роботу, він звернув увагу на хороший стан справ, які вів я, і запропонував перейти в губернську надзвичайну комісію. А за кілька днів мене відкликали телеграмою до Чернігова. Банд тоді було, як мурашок».

Той же «Гончар» навів приклад з героїчним українським загоном отамана Струка, який загинув у лютому 1919 року на Чернігівщині: «Значної шкоди тоді завдавала зграя отамана Струка (він же Ромашко) з 500 чоловік. На її придушення вислали батальйон з 96 бійців на чолі з командиром і комісаром військ губЧК. Загін увійшов у самісіньке гніздо бандитів — село Зазим'є, Остерського повіту. І тут у бою наш батальйон разом з командирами поліг смертю хоробрих. Врятувався лише

один боєць. На село повели наступ регулярні частини Червоної Армії. Проти бандитів застосовувалась навіть артилерія. Банду було знищено і Зазим'є взято об'єднаними силами Червоної Армії і ВЧК. Сам Струк-Ромашко не встиг утекти і наклав на себе руки, кинувшись у колодязь».

За совєтськими джерелами, після 25 липня 1920 р., в час виступу польської армії проти большевиків на Україні, спільно зреорганізованою з Армією УНР, — «20 000 бандитів різних кольорів налітали на міста і села, вирізували комуністів і радянських працівників, здійснювали терористичні акти, організовували змову за змовою»... («Молодь України» ч. 152, 1967 р.). Тоді в Україну прибув «сам» Ф. Дзержинський, почали діяти чекістські «трійки» і московські баґнети, що їх несли в Україну москалі, найняті лотиші, китайці та ін. люмпенпролетаріят. Під кінець 1920 р. Ф. Дзержинського знову відкликав Ленін до Москви, а керівником ЧЕКА в Україні, тоді вже «Українській Соціялістичній Радянській Республіці» (УСРР, згодом змінене на УССР, щоб і в назві нагадувати СССР) ЦК компартії Росії призначив «товаріща Манцева».

Українські повстанці винищили кілька тисяч чекістів в Україні, не рахуючи знищених у боях «муравйовців». Вони діяли більшими й меншими загонами, при чому, в Чернігівських лісах такі загони доходили подекуди до півтори тисячі людей, як у районі Любеча, на прикордонні з Білоруссю.

У підготованій для випуску в 1968 р. в Києві книжці «Вартові революції» — суцільному наклепові на українців, УНР, боротьбу нашого народу за власну державу, поміщено декілька большевицьких документів тих часів (уривки вже надруковані в сов. пресі). Так, 17 березня 1920 р., коли ще тривав Перший Зимовий Похід, стривожений керівник «українського» ЧЕКА Манцев — начальник ЧК і особливих відділів на Україні», передав через аґенцію «УКРРОСТА» таку заяву, називаючи «бандитами» всіх, хто не погоджувався з поновною окупацією України перефарбованої на червоно Московщини-Росії:

«... Найбільш насущним і невідкладним завданням є винищення бандитизму на Україні, в селах і містах. Найблагополучніша в цьому відношенні Харківська губернія. У Херсонській і Київській діють банди куркульського характеру. У Катеринославській — махновські зграї, анархо-бандитського напрямку, на Волині і Поділлі, в прифронтовій смузі — польсько-петлюрівські банди націоналістично-шовіністичного характеру... З весною банди як правило розходяться по хатах на польові роботи, попередньо заривши зброю в землю, в лісах же переховується лише ватажок зграї, отаман, з одним-двома десятками найближчих прихвоснів. На заклик отамана вся банда в повному озброєнні знову починає свою роботу. Особа отамана для існування банди має вирішальне значення. Найчастіше, як показала практика, банда після смерті отамана, розпадалась. Звідси і головний метод боротьби з анархо-бандитами на селі: виявлення отаманських гнізд, оточування району і нещадна боротьба аж до їх знищення. Цей метод виявився найбільш успішним при ліквідації банд на Київщині, на Волині та в інших районах».

Самозрозуміло, большевики використовували в боротьбі не лише вогнепальну зброю, а й демагогію, розвідчиків, провокаторів, з якими не легко було справлятись повстанським загонам, складеним у більшості з селян, які за своє чесне діло воювали чесно. Не раз большевики вдавались і до провокацій. Не відомо ,наприклад, чи консул Бразилії в Києві, граф Пірро, дійсно мав зв'язки з Всеукраїнським ЦУПКОМ-ом, але большевики під час обшуку в його помешканні знайшли, можливо, ними ж підкинені, повстанські документи-докази... Телеграфічне агенство большевиків РОСТА повідомило тоді 19 серпня 1919 року з Києва:

«Київ, 19 серпня. У Києві викрито дві контрреволюційні змови. На чолі однієї з них стояв бразільський консул граф Пірро. У розпорядженні організації було багато зброї і військового спорядження, яке постачав завідуючий зброєю інженерних командних курсів Алфердо. Головна мета змовників — захопити радянські установи Києва. Встановлено їхній зв'язок з англо-французами. Учасників змови розстріляно. На чолі іншої банди стояли петлюрівські агенти Стодоля і Корж. Вони були в тісному зв'язку із зграєю Зеленого і збиралися негайно виступити як у Києві, так і в навколишніх районах. Організація ця разом з представниками куркульства повинна була захопити Бахмач, Крути, Гребінку і Чернігів, щоб об'єднатися потім з Києвом. Нині план цей зазнав фіаско. Головні учасники змови заарештовані й розстріляні».

Про бортьбу частин сов. армії та спеціяльного загону ЧЕКА з кількома загонами українських отаманів у північній частині Української Землі дещо розвовідає вже згадуваний «старий чекіст Гончар» у книжці «Вартові революції» (Київ, книжка присвячена «50-річчю органів державної безпеки України»). Наведемо довшу цитату без змін, вважаючи, що кожному з читачів ясно, кого під «бандитами» розуміє той малорос-запроданець:

«У рідному селі Пилипчі Васильчик (псевдо Галако) спершу жив спокійно. Але як тільки Комітет незаможних селян почав розкуркулювати його друзів і родичів, Галако став на їх захист. Його попередили, і в секретному відділі Городні він пообіцяв не заважати комнезаму. Минув деякий час, і ось Галако з великою бандою налітає на Ріпки, вбиває там 72 чоловіки. На початку 1921 року на боротьбу з бандою з Чернігова вирушив загін військ ЧК у кількості 100 чоловік. Було в них чотири кулемети. Однак бої успіху не приносили, оскільки зграя нараховувала у своєму складі вже 600 багнетів. Крім того, кілька нестійких бійців на чолі із зрадником взводним командиром Рябим перейшли на бік бандитів. Сам Рябий був першим заступником Галако. У банду для ліквідації отамана послали розвідника. Йому вдалося «прижитись» в ній, але зброї йому не давали. Невдовзі його призначили кучером Галако».

«Одного разу після вдалого нальоту бандити влаштували «бенкет» і розташувались після п'янки на відпочинок. Сам Галако також ліг спати, залишивши на посту охоронців з кулеметом. Розвідник лежав на бричці і вдавав, ніби куняє. Коли побачив, що охорона з кулеметом по-

снула, вирішив ризикнути. Одним ударом вбив отамана і, знаючи виходи з острова, втік. Після Галако бандою керував Рябий, а його заступником був Ющенко».

«5 лютого 1922 р. мене відрядили до Городнянського політбюро. Будучи його начальником, я неодноразово посилав загони для переслідування Рябого. Одного разу ми наздогнали банду в лісах поблизу Городні. Хуторянин Перерост допомагав чекістам, бо знав Рябого з обличчя. Ми дали йому гвинтівку, і він, ховаючись за пнем, убив отамана наповал. Втративши ватажка, банда розбіглась. Рештками її керував Ющенко».

Проти українських повстанських загонів большевики кидали не тільки спеціяльні відділи ЧЕКА та «муравйовців». Іноді доводилось посилати проти них навіть таку сильну й рухливу дивізію, як Котовську (під командою Григорія Котовського, якого застрілив 6 вересня 1925 року в с. Чабанівці докладно не відомий «начальник охорони цукроварні», який кілька днів перед тим звідкись прибув, а потім втікав на Одесу...). Дружина Котовського, у брошурці «Вєрний син совєтского народа», згадує, як у кінці 1920 р. кінну бриґаду Котовського було кинено на «велику об'єднану банду», що напала на цукроварню в м. Іванівці: «Кінна бриґада охопила їх і знищила. Встиг втекти тільки Цвітковський» (повстанське ім'я — Гризло)... Котовців було кинено і на українських героїв Другого Зимового Походу — Льодового, що закінчився розстрілом 359 козаків під Базаром 23 листопада 1921 р.

Здавалося б, що з Другим Зимовим Походом загону хоробрих із Армії УНР закінчились в Україні бої. Большевики вже були всюди. Однак, українські повстанські загони ще там і тут діяли на нашій території, все ще сподіваючись великого виступу Армії Головного Отамана Симона Петлюри, і вільних країн Західньої Европи.

Незвичайні події розгорнулись тоді на Деревлянській землі, на Поліссі, в його захопленій большевиками частині: там у кінці 1921 р. постала ВПА — Волинська Повстанча Армія, під командою Отамана Петра Єрмоловича Петрика, який вирвався живим з-під Базару, точніше з с. Міньок, де українських козаків Отамана Юрка Тютюнника рубав Котовський.

Петро Петрик вирішив не повертатись назад до чужої йому Польщі в табори інтернованих, а діяти далі в Україні, здійснювати на Рідній Землі петлюрівські ідеї. Він добивсь на Поліссі у велике, в понад тисячу хат, село Дідковичі біля річки Ужа, і з допомогою своїх людей, українських селян, які ненавиділи совєтську владу і Москву, налагодив за пів-року цілу повстанську армію. У книжці спогадів Р. Ерема «Земля Древлянська» (з хроніки Волині), виданій 1961 р. за кордоном, накладом А. Дідковського, тиражем лише в 500 прим., автор розповідає про нараду Повстанського Комітету ВПА, на чолі з отаманом Петром Петриком:

«З його звіту виходило, що організація вже охопила більшу частину київського Полісся. Отаман показав на мапі: «Ось, між річками Тетеровом і Ушею: Чорнобіль - Димер, Хабно - Тетерів, Малин - Радомишель, Коростень - Житомір, Звягель - Полонне, вся ця полоса цілком наша. Далі від річки Уші до Гориня, до польського кордону, совітська влада лише під копитами і чобітьми пограничних застав. Найкращі з учителів, лікарів, лісничих і всієї сільської інтеліґенції — члени нашої організації. Найстатечніші і найвпливовіші з селян — також. Всі офіцери, що не брали участи у нашій армії УНР тепер готові на перший поклик покласти за неї свої голови. Селяни-фронтовики, що сиділи тоді й чухались, тепер скрегочуть зубами. Маємо старшин із загонів Мордалевича, Соколовського, Орлика і маємо ще знаєте кого, — отаман таємниче підморгнув, — маємо татарновського поміщика Козловського. Це все має наша організація, що від сьогодні зватиметься ВПА — Волинська Повстанча Армія. Особисто я маю директиви від уряду УНР і персонально — від головного отамана Симона Васильовича Петлюри, але, то вже речі таємні. При такому аванґарді і запіллі можна вже діяти. Комітет виконав велике історичне діло, а продовжуватиме його Головний Штаб ВПА, який вже зформовано».

Р. Ерем у «Землі Древлянській» називає низку провідників повстанців, між ними і Козловського ,який згодом виявився большевицьким шпигуном-провокатором. Він пише:

«До Штабу ВПА належали: Отаман Петрик, його помічник Костюшко і старшини: Йосип Міхневич і Іван Пашинський, а що обидва не місцеві — Міхнович з Вязовки за 5 верств, а Пашинський з-під Коростеня за 20 верств, — то довелось мобілізувати з місцевих офіцерів Андрія Григоровича Дідковського.

На його випало завдання бути начальником гарнізону в місці розташування штабу і йому ж було доручено сформувати і вишколити ударну групу з дідковичан. З причин конспірації, місцевих довгий час тримали осторонь.

Міхневич мав уже сформований і озброєний загін селян-фронтовиків у с. Липлянщині за Жеревом, а Пашинський мав створити такий же загін з коростенської інтеліґенції і місцевих селян».

На Покрову 1922 року Волинська Повстанська Армія була вже готова до виступу, з мапами, на яких було позначено всі місцевості, що їх треба було здобути в большевицько-московського окупанта України рішучим ударом. Бойовий штаб ВПА очолив заступник отамана Петрика Лука Костюшко. Передрукуємо тут для істориків точний плян бойових дій ВПА восени 1922 року в УССР (за книжкою Ерема) стор. 30 - 31):

«Остання нарада штабу ВПА була урочиста. Стола було відсунено насеред хати і отаман сидів з одного краю сам. На Покрову, як і на Різдво чи Великдень, всі підстрижені і поголені, а одяг найкращий, бо поза всім — свято осени — достатку, святкували й комуністи. Хто б чужий навинувся, — звичайна бесіда, бо тут і самогонка і яєшня, і перед кожним тарілка з видельцями, і всі свої.

Костюшко — господар хати, як на бесідах водиться, не сідав. Походжав, перешіптувався з жінкою, а то стояв за спиною отамана і дивився, як той водив пальцем по саморобній мапі і глухим голосом читав:

ПЕРШИЙ НАПРЯМОК. Коростень - Київ. Мости через річки Уж, Іршу, Тетерів, Здвиж і Ірпінь, зриває полковник Сухотін з сотником Стащуком. Займають станції з Тетеревом включно.

ДРУГИЙ НАПРЯМОК. Коростень - Житомир. Мости через Уж, Іршу і Тростяницю, зриває полковник Проценко з сотником Львовичем. Займають станції по Черняхів включно.

ТРЕТІЙ НАПРЯМОК. Коростень - Мозир. Мости через Жерев, Норин, Желонь, Словечну і Митву зриває полковник Пашинський з сотником Бехом. Займають станції по Єльськ включно.

ЧЕТВЕРТИЙ НАПРЯМОК. Коростень - Шепетівка. Мости через Уж, Уборть і Случ зриває отаман Волинець і займає станції по Звягель включно.

П'ЯТИЙ НАПРЯМОК. Коростень - Сарни. Мости через Жерев, Пергу і Уборть залишаються для переходу військ УНР. Станції займаються до Олевська включно. Цією операцією керую я — Петрик.

Таким чином, місцевість в крузі річок: Прип'ять, Тетерів, Случ, Уборть, має бути очищена від військової і цивільної влади ще до переходу через кордон регулярних частин УНР. На крайніх станціях телефонні дроти рвуться і залізничні колії розбираються як на найбільшу віддаль. Окремі ударні загони роблять наскоки і псують лінії зв'язку і сполучення по Мозир - Київ - Бердичів - Шепетівка включно. Місце головного штабу ВПА — Коростень. Штаб мозирської групи — Овруч. Штаб київської групи — Малин. Штаб житомирської групи — Турчинка. Штаб шепетівської групи — Яблонець. Наказним отаманом головного штабу з осідком в Коростені — є мій заступник Лука Олександрович Костюшко. Моє місце осідку — Олевськ, для зручности зносин з армією УНР до її переходу через кордон.

Штаб армії УНР укомплектовує старшинським складом партизанські групи і веде далі бойові операції, а штаб ВПА переорганізується в Головне Управління адміністрації і господарства. До його завдань буде належати:

1. Чистка запілля від большевицьких і ворожих УНР елементів.
2. Відбудова мостів та ліній зв'язку.
3. Організація цивільної влади.
4. Постачання армії і населення прифронтової полоси.
5. Корпус охорони й безпеки.»

Та відразу ж із засідання штабу два большевицькі шпигуни кинулись до Коростеня, до ЧЕКА... І негайно почався розгром: чекісти виловлювали повстанців, нападаючи зненацька, в хатах, на праці, вдень, серед ночі, скручували людям дротами руки, вели до квартири ЧЕКА. Відважніші і спритніші зводили стрілянину, втікали, проривались до

кордону з Польщею. Дехто й зумів продертись крізь большевицькі застави, але Костюшко, Лукаш та ін. із штабу ВПА загинули від куль прикордонників, перепливаючи Збруч.

Та й тоді чекісти ще не могли говорити про перемогу. Коли було проголошено НЕП, скликали большевики в Коростенському повіті людей на збори. І декілька разів чиясь невидима рука підсувала комуністам записку, з підписом Гарась. Той самотній повстанець попереджав комуністів, що коли податок буде більший від одного карбованця, то буде відбирати у влади зайве й передаватиме ті гроші людям. Це вже були 1924-25 роки в УССР... — і «Гарась» вистрілював присланих комуністів.

Історики повстанської боротьби в Україні, в роках УНР та перших роках колоніяльної УССР, знайдуть чимало перекручених відомостей про ту боротьбу, але подекуди й факти, у книжці «Вартові революції», яку треба б назвати «Вартові контрреволюції». Справжня українська Національна Революція, розпочата нашим народом в 1917 р., передовою частиною синів і дочок соборної України, — не закінчилась і в наш час. На зміну армії, що не встигла в 1922 р. розправити крил, Волинській Повстанській Армії — в 1942 р. постала Українська Повстанська Армія, УПА, широко підтримувана народом, бо інакше не змогла б вона змагатись проти брунатного, а потім червоного окупанта аж до 1951 року...

Вже нині ясне одно: після розвалу Турецької імперії дійшло до розвалу Австро-Угорської; у наші часи зникає Британська. Час працює для народів, а не для шовіністів-імперіялістів. Зазнаючи втрат і невдач, ми вчимось, гартуємось, психологічно переороджуємось, навчаємось розрізняти друга від ворога, накопичуємо великий досвід, важкий досвід поневоленої нації.

Напевно були мільйони еспанців, які під майже 600-річним пануванням африканських маврів-мусульман втратили віру у відродження, у самостійність Еспанії. Але були завжди сотні і сотні тисяч еспанців, які вірили й змагались. І врешті-решт — вони перемогли.

Р. Колісник

Боротьба Ізраїля за своє існування

Ізраїльський нарід, такий багатий на приклади посвяти й боротьби, за 19 років існування своєї держави мусів вже третій раз вступити в збройну боротьбу.

Ця, третя з черги, війна проти арабського світу тривала тільки 6 днів (від 8 год. ранку в понеділок 5 червня до суботи вечора 10 червня 1967 р.) і ще раз підкреслила готовість дітей Авраама до найвищих пожертв в обороні своєї держави. Впродовж цього короткого часу Ізраїль розгромив союз чотирьох арабських держав, різко підкопав престиж Совєтського Союзу на Близькому Сході, окупував територію в чотири рази більшу від своєї власної, захопив ворожої зброї і устаткування вартости двох більйонів дол. примусив до переоцінки політичностратегічного становища цього терену, й з пожертв всього жидівства у діяспорі покрив кошти ведення війни, які теж обчислюють на коло два більйони дол.

ДЕЩО З ІСТОРІЇ

Цьогорічний конфлікт між Ізраїлем та іншими арабськими державами не постав сьогодні. Він сягає ще в старі бібілійні часи. Коли Авраамові сповнилося 90 років, як пишеться в біблії, Господь явився йому й промовив: "І дам я тобі та потомству твоєму по тобі землю скитання твого, увесь Край хаанський, на вічне володіння".

Авраам, що жив у 18-му ст. перед Хр. мав сина Ісаака, від якого жиди виводять свій рід. Але Авраам мав ще другого сина Ізмаїла, від якого араби виводять свій рід. На цій підставі й жиди й араби мають претенсії на землі Канаану і за ці землі нащадки двох братів до сьогодні воюють.

Від 8-го до 6-го ст. перед Хр. Асирія і Вавилон знищили держави Ізраїля і Юдеї й спричинили розсіяння жидів по діяспорі, тобто по цілому світі. Перси наново заснували жидівські громади в Єрусалимі в 5-му ст. перед Хр., а в 191 р. маккаби відновили жидівську державу, якою опісля заволоділи римляни.

У 7-му сторіччі над Палестиною запанували мусулмани.

В 19-му сторіччі в Східній Европі постав т. зв. "Сіонський рух", який проповідував поворот жидів до своєї батьківщини. Вже при кінці 19-го сторіччя повертаються перші поселенці до Палестини, що від 16-го сторіччя перебувала в кордонах Оттоманської імперії. З перебранням влади над Палестиною в 1916 р. Великою Брітанією, жиди почали робити чимраз більші заходи для відновлення своєї держави.

Нелегальне поселення жидівських поворотців збільшується, вони гуртуються у колективних поселеннях "кібуцім". Їм приходиться зводити бої з переважаючим арабським населенням і провадити підпільну боротьбу проти англійської влади. Під час і після другої світової війни жидівський рух в Палестині настільки скріпився, що в травні 1948 р. Об'єднані Нації проголосили створення ізраїльської держави. Новостворена держава мусіла негайно боронитися перед арабами, які вдарили на неї своїми арміями. Після розбиття арабських армій, заключено перемир'я 7 січня 1947 р., на основі якого Ізраїль прилучив 2,380 кв. миль до своєї первісної території 5,760 кв. миль. Коли в 1914 р. було вже 85,000 жидівських поселенців у Палестині, то сьогодні Ізраїль нараховує два і пів

ВІЙНА НА БЛИЗЬКОМУ СХОДІ 1967

1-а СТАДІЯ
ЗНИЩЕННЯ АРАБСЬКИХ ЛІТАКІВ НА 25 БАЗАХ

2-а СТАДІЯ

НАСТУП БРОНЕ-ТАНКОВИХ ВІЙСЬК

ТАНКОВІ БИТВИ

ПОЗИЦІЇ ПІД ЧАС ПЕРЕМИР'Я

БЕЙРУТ
ЛЕВАНІЯ
ДАМАСК
ЕЛЬ-КУНЕЙТРА
СИРІЯ
ГАЇФА
НАЗАРЕТ
ЄНІН
ЕЛЬ-МАРФАК
НАБЛЮС
ТЕЛЬ-АВІВ
ЙОРДАН
ЄРІХО
АММАН
ЄРУСАЛИМ
Середземне Море
ГЕБСОН
Мертве Море
ҐАЗА
ЕЛЬАРІШ
РАФА
ПОРТСАЇД
СОДОМ
КСЕЙМА
МАНСУРА
ІЗРАЇЛЬ
РОМАНА
КВАНТАРА
ЙОРДАНІЯ
БІР-ГАСАНА
ІЗМАЇЛ
БІР-ҐІФҐАФА
ЕЛЬ-КУНТІЛЛА
ТІСАГ (РАКЕТНА БАЗА)
ФАЇД
НЕКЛ
СУЕЗ
ЕЛЬ-ТАМАД
ЕЙЛАТ
АКАБА
КАЇРО
СВЕЙРА
ГЕЛЬВАН (РАКЕТНА БАЗА)
СІНАЙСЬКИЙ ПІВОСТРІВ
Ніль
АБУ ЗАНІМА (КОПАЛЬНІ МІДІ)
САВДІ АРАБІЯ
Суезька Затока
ЗАТОКА АКАБА
ЄГИПЕТ (ОАР)
ЕЛЬ-ТОР (НАФТОВІ ПОЛЯ)
Тіраська Протока
ШАРМ-ЕЛЬ-ШЕЙК
0 25 50 100 МИЛЬ
Червоне Море

мільйона жидів і 260 тис. арабів. Серед первісних поселенців було багато жидів з України, а між ними й теперішній прем'єр Леві Ешколь.

Друга війна почалася в 1956 р. в час т. зв. "Суезької кризи". Тоді ізраїльська армія розбила египетську армію і захопила Сінайський півострів, що його звільнила після нового перемир'я. У цій кампанії відзначився ген. Моше Даян, що тоді був начальником Генерального штабу.

Ген. Рабін (зліва) і Даян — начальник ген. штабу і міністер оборони Ізраїля у здобутому Єрусалимі.

Від 1956 р. СССР активно почав попирати арабів і озброювати їх своєю зброєю, підготовляючи до нової війни і знищення ізраїльської держави. В травні ц. р., мабуть, на доручення СССР Нассер окупував Шарм ел Шейк і заблькокував Акабський проємик, яким Ізраїль довозить більшість бензини. Нассер і Косигін уважали, що назрів час на створення нової світової кризи й поставлення ЗДА в дуже невигідну ситуацію. Цим вони бажали зашахувати ЗДА, які гарантували незалежність Ізраїля, і примусити до поступок на політичному полі та усунення їх впливів з Близького Сходу, послаблення позицій у В'єтнамі та зіштовхнення на друге місце "супер потуги", яке СССР думав після кубинської кризи собі відвоювати. Але ні Нассер, ні Косигін не враховували мілітарної сили і хисту Ізраїля, який своїми власними руками знівечив їхні пляни й примусив їх до фактичної капітуляції впродовж коротких шести днів.

Під загрозою збройного нападу з боку арабів, Ізраїль проголошує мобілізацію з 18 на 19 травня. Вся ізраїльська нація перебувала в стані постійної загрози, як національного так і фізичного знищення, бо арабська пропаґанда ввесь час заповідала їхнє тотальне знищення. Тепер прийшла вирішальна хвилина — бути або не бути. Тому всі існуючі ресурси Ізраїля було змобілізовано до боротьби.

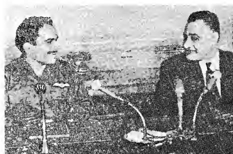
Кожна господиня нижче 55 року й кожний школяр вище 12 року отримали наперед визначені обов'язки. Пенсіонери — поліцаї, вчителі, вартові, пожежники були покликані на місце мобілізованих. Середньошкільні учні обняли функції листоношів і телеграфістів. Усе боєздатне населення від 18 до 50 року покликано на фронт часто із своїми власними вантажними й особовими автомашинами. Кожний знав свій пост, свої обов'язки. Діти копали окопи й споруджували барикади із мішків з піском, старики підбирали без оплати своїми автомобілями, якщо вони ще їх мали, пішоходів на битих шляхах.

Наперед опрацьовані стратегічні й політичні пляни негайно були переведені в життя. На чолі зусиль нації станув т. зв. Воєнний кабінет, зложений з прем'єра, і міністрів оборони, закордонних справ, інформації і скар-

бу. Завданням його була координація військового, економічного, психологічного і дипломатичного секторів. Воєнна стратегія була керована Радою Верховного командування під керівництвом міністра оборони. Команда дійової армії була в руках начальника Генерального штабу.

ОРГАНІЗАЦІЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ

Ізраїльські збройні сили були поділені на три фронти. Повітряні операції і їх координація з суходільними військами була керована начальниками штабів кожного фронту. Найбільша бойова одиниця була бриґада, яка могла легше достосовуватися до зміни обстановки, ніж дивізія чи корпус. Для спеціяльних завдань творено бойові з'єднання, бойові групи і бойові команди. Така форма організації дозволяла на скоре переміщування частин, або спрямовування їх на пункти центральних бойових дій.

Король Йорданії Гуссейн (зліва) і президент Єгипту Насcер — союзники з примусу обставин.

Збройні сили Об'єднаної Арабської Республіки були під командою верховного командуючого президента Гамаль Абдель Насcера. Він видавав накази подвійною дорогою — через головнокомандуючого фельдмаршала Абдуль Гакім Амера (він по війні був усунений з командного посту й мав би покінчити самогубством) і через міністра оборони Шамас Бардана. Від них накази передавалалися дальше до військових частин.

Повітряні сили ОАР мали свою окрему команду, а всі чотири арабські держави створили "надкоманду" п. н. "З'єднана арабська команда", яку очолив ген. Алі Алі Амер.

В Йорданії команду перебрав сам король Гуссейн. Її збройні сили зберегли організацію бриґад, але вони не мали резерв, ані другої лінії оборони.

Організація сирійської армії була бездоганна. Над нею команду перебрав начальник Генерального штабу ген. Ахмед Свейдані. Вона мала доволі резерв та до того не одну, а чотири запасні оборонні лінії.

Експедиційні війська Іраку були розгромлені ще заки вони були введені в дію.

БОЇ

В неділю о год. 8-ій ранку ізраїльські повітряні сили отримали наказ вилетіти й знищити на землі ворожі літаки, а відтак заатакували всі відомі ворожі військові об'єкти.

Замість взяти пряму лінію на свої цілі, ізраїльські літаки полетіли на захід, держучись 500 стіп понад водою, щоб охоронитися перед ворожим радаром. Відтак вони закрутили на південь і заатакували ворожі летовища ззаду, зовсім несподівано для ворога. Ворожі літаки стояли на землі, в рівних рядах — легка ціль для знаменито вправлених ізраїльських летунів. Рівночасно Ізраїль заатакував летовища в Йорданії, Сирії та Іраку. До полудня коло 400 ворожих літаків було знищено на землі чи в повітрі, коштом 19 ізраїльських літаків, втрачених над Єгиптом. Пополудні рештки арабських повітряних сил вдарили на Ізраїль, але їх швидко знищено, без великих власних втрат. Над вечір Ізраїль мав повну контролю у повітрі й

це мало вирішальний вплив на дальші операції.

Тим часом суходільні війська очікували наказу до наступу. Коли вороже летунство було знищене, армія вдарила на єгипетські сили трьома танковими колонами: північна колона з завданням відтяти пояс Ґази, середня колона мала відтяти відворот єгиптян під Абу-Агайл, а найменша південна колона мала розбити концентрацію сил під Аль-Кунтілла й забезпечити південне крило.

Піддержувані своїми літаками, танкові колони проривалися через ворожі лінії фронтально, обходили їх з боків, і атакували відступаючі війська з усіх сторін. Всякі спроби прориву чи концентрації єгипетських танків, були негайно нищені ізраїльським летунством. Ізраїльські танки вкопувалися в тилах ворожого запілля у стратегічних пунктах і недопускали до ніякого плянового відвороту. В четвер Єгипет сам попросив перемир'я у Об'єднаних Націях, втративши коло 1,000 своїх танків, з яких коло 700 захопив Ізраїль неушкоджених.

Рівночасно на Йорданському фронті ізраїльські війська заатакували Старий Єрусалим. Тут боротьба була набагато важча, а старинні пам'ятки міста не дозволяли на розгорнення повних воєнних дій.

Після сильного артилерійського бомбардування височин довкола Єрусалиму, ізраїльські танки в важких боях окружили Старий Єрусалим і взяли його у рукопашних боях. Раз йорданські лінії було прорвано, араби були змушені відступити на східній берег ріки Йордану. Вслід за армією посунуло коло 100,000 арабських біженців. Не маючи змоги на продовження дальшої боротьби, король Гуссейн, який нерадо встрявав у конфлінк, бо він знав, що Йорданія найбільше потерпить (вона втратила майже всі свої врожайні поля на захід від ріки Йордан), перший прийняв перемир'я.

Коли обидва арабські союзники — Єгипет і Йорданія — попросили про перемир'я, Сирія пішла за ними вслід. Але сирійські позиції на узбіччях височин, ще були ненарушені. Складні й сильно укріплені оборонні комплекси, які сирійці гордо називали "малою лінією Мажіно", були великою загрозою для Ізраїля. Із них сирійці постійно обстрілювали ізраїльські кібуци й тому тут до перемир'я не прийшло.

Після артилерійської й летунської підготовки ізраїльські війська вдарили на укріплення. Тут піхота мусіла промостити шлях для танків. У важких завзятих боях, прийшлося боротися за кожний крок землі, перетинати колючі дроти, висаджувати в повітря бункри, очищувати підземні катакомби. Ізраїльтянам вдалося вбити малий клин у ворожі позиції, який повільно поширювано і бульдозерами та мінами промощувано шлях для танків.

Танкова колона перейшла з трудом кордон на височинах, пробилася на тили двома відногами і злучилася для окружаючого маневру. Щойно тоді сирійські війська швидко відступили, разом з цивільним населенням, залишаючи за собою пусті поселення.

Ізраїльські війська було підкріплено частинами, переміщеними з Сінайського півострова. В Сирії бої були найважчі через гористу околицю і артилерійський обстріл. Повідомлялося, що артилерійська команда була подавана по-російськи й були слухи, що ізраїльтяни захопили в полон п'ятьох російських офіцерів. Одначе ці повідомлення спростував уряд Ізраїля.

Остаточне перемир'я прийнято в неділю 11 червня після того, як 679 ізраїльтян було вбито і 2,563 поранено (як офіційно подано ізраїльськими чинниками). Арабські втрати були ба-

гато вищі, хоча точно їх ніхто не подав. Думають, що полягло коло 7—10 тис. єгиптян, а йорданський король подав, що 15 тис. його вояків згинуло у війні.

ІЗРАЇЛЬСЬКА РОЗВІДКА

Велику заслугу в блискучій перемозі Ізраїля мала розвідка. Без її допомоги в першому дні бойових дій ізраїльське летунство не було б знищило коло 400 ворожих літаків на землі у рівночасних налетах на 25 аеродромів. Вони точно мусіли знати, які летовища оперативні, а які існують тільки для замаскування; які літаки правдиві, а які дерев'яні макети. Крім нормальних методів розвідки, Ізраїль вжив розвідчих літаків з великої висоти, які спостерігали скільки часу єгипетські летуни потребують на готовість до летів і в яких місцях знаходиться "сліпий кут" радару. Також їм вдалося встановити, де розміщена база совєтських "земля-повітря" ракет, яких дев'ять комплектів захоплено непошкодженими, разом з оперативними інструкціями.

Ще одним новим засобом т. зв. "туманною битвою" користувалася розвідка. Її ціль була "затуманити" вище командування арабів, спонукати його до невірної оцінки обстановки й своїми наказами довести до деморалізації власних військ.

З тієї причини не подавалося здобуття арабських міст, на летовищах залишувано арабські прапори, а з контрольних веж по-арабськи давано дозволи на приземлення ворожих бойових літаків на летовища, які були в руках ізраїльтянів. Під плащиком "туманної битви" створено враження, що єгипетські війська наступають на Тель-Авів, коли вдійсності ситуація була зовсім інша.

В Йорданії ізраїльтяни захопили місто Наблюс без одного вистрілу. Що більше, арабське населення вітало їх, як своїх, думаючи, що це експедиційні сили Іраку прибули на допомогу. А тим часом ізраїльська танкова колона перехопила іракський корпус, знищила його й увійшла несподівано до Наблюсу із напрямку іракського кордону.

ОЗБРОЄННЯ

Ізраїльське озброєння дуже різнорідне. Між танками можна знайти танки з другої світової війни, американські "паттони" і англійські "центуріони" та змодифіковані центуріони і перезвані "Бен-Ґуріонами". Артилерія складається з кількох калібрів і принаймні чотирьох різних виробів.

Так як зброя ізраїльської армії, так і її умундурування та постачання різнородні. У цій армії нема докладних приписів щодо ношення однакової уніформи; головно капелюхи й кашкети різного вигляду. Також дисципліни, як такої нема. Більшість ізраїльських вояків не кличуть своїх офіцерів по ранзі, а часто називають їх по прізвиськах. У постачанні можна надибати крім військових вантажних машин теж приватні особові автомобілі, мобілізовані разом із їх власниками. Літаки здебільша французькі.

З другого боку, єгиптяни, сирійці та іракці мали стандартне совєтське озброєння, а йорданці американське й британське.

Летунство завдячує успіх теж секретній бомбі, яка, на зразок американської, мала б бути керована автоматично у цент ворожого приземненого літака. Для більшої цільности ізраїльські літаки спускали надолину свої клапани, щоб сповільнити скорість.

СТРАТЕГІЯ І ТАКТИКА

Хоча ізраїльське військо мало не дуже "військовий" зовнішній вигляд, його бойова готовність і витривалість пе-

реходили всі сподівання. Докладно й з найбільшою доцільністю розроблені пляни найкращими своїми командирами заскочили навіть самий Генеральний штаб, який сподівався довшої війни.

Великого значення мало довір'я Генерального штабу до своїх командирів, яким дано вільну руку дій в приписаних широких стратегічних рамках. Командири ніде не притримувалися однієї форми ведення боїв. Один з них вів наступ фронтально, чого араби не сподівалися, бо думали, що ізраїльтяни застосують дуже успішну тактику флангових обходів танковими колонами, як це було у війні 1956 р. Інші командири воліли пробиватися по боках і оточувати ворожі частини. Знову на Йорданському фронті прийшлося на швидку руку формувати окремі бойові групи й кинути парашутні відділи, бо Генеральний штаб не сподівався приступлення Йорданії до війни. На Сирійському фронті треба було атакувати "старомодним" фронтальним наступом у штурмових групах і висаджувати в рукопашних боях бункри й інші укріплення.

Маючи за собою досвід двох регулярних воєн з арабами й 19-річну боротьбу усіми засобами з арабськими диверсантами й партизанами, ізраїльська стратегія опиралася на доктринах трьох командирів: ген. Йігал Ядін, начальник воєнних операцій у війні 1948 р. і начальник Генерального штабу 1949-51 рр., обробив концепцію флангового обходу і несподіваного наступу; ген. Моше Даян, який очолював збройні сили під час Суезької кампанії опрацював теорію "наступу при допомозі сили волі". Він вимагав від всіх своїх старшин — низьких чи високих — щоб вони під час боїв були завжди на першій лінії і звідтіля командували. Він відкинув правило, що командир має командувати із командного пункту, розміщеного поза фронтом.

Другий важливий аспект цієї теорії приймає, що армія від перших годин боїв мусить безперервно, — без зупинки, перепочинку чи спання, — бути в боях, аж до перемоги. Ця теорія бере в основу припущення, що в постійних боях якась сторона мусить скоріше чи пізніше заломатися і тут найважливішу ролю грає сила волі, бо армія з більшою силою волі перемагає.

Теперішній начальник Генерального штабу ген. Іцак Рабін пішов один крок дальше. Він бере на увагу, що перемога не осягнена доти, доки ворожі війська зовсім не знищені. Тому він у бойовому навчанні примінював концепцію т. зв. "людського вала". Його вояки мусіли бути обзнайомлені з усіми родами боїв — від фронтової атаки на бункри тільки з машиновими крісами і розривним матеріялом до рукопашних боїв, — аж доки ворожі сили зовсім не будуть знищені.

Сьогодні тактика застосовує в оборонних боях легке обсадження фронту, використовуючи для непокоєння ворога, місцеве населення, снайперів, бомбардування і т. і., а головні сили держить у резерві, вичікуючи найдогіднішого моменту на протиудар.

До наступу концентрується найбільші сили в пункті прориву, навіть коштом оголення інших відтинків фронту. Ця стратегія нагадує стратегію Червоної армії під час другої світової війни та комуністичну стратегію в Корейській війні. Проте вона вимагає виключного опанування повітря і тому вона мала великий успіх на Східньому фронті проти німців, які все своє летунство концентрували на Заході Европи, а зате багато менший успіх у Кореї, де альянти панували в повітрі. Тому Ізраїль вибрав найкращий момент для знищення ворожих повітряних сил,

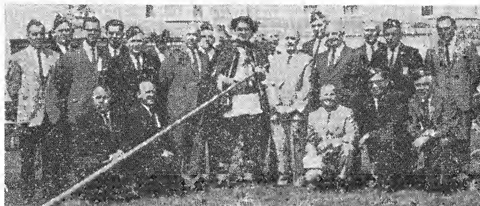
щоб потім успішно застосувати свою стратегію.

Для Ізраїля дуже важливим аспектом була тотальна мобілізація всіх своїх сил, як військових так політичних і економічних. Він виставив в дуже короткому часі армію 250-300 тис. з населення коло 2.5 мільйона. Це 10 відсотків мобілізації всього населення. Такий стан не міг довго тривати й тому Ізраїль не мав вибору, а тільки якнайшвидше розбити ворожі сили й якнайскоріше закінчити війну. Бо якщо б цього не сталося, то араби із своїм 60-мільйонним населенням чотирьох держав арабського альянсу, при мобілізації лише 5 відсотків, могли б самою масою перемогти Ізраїль, не враховуючи вже 50 мільйонів інших арабів, які були готові прийти з допомогою.

ПОЛІТИЧНО-ПСИХОЛОГІЧНЕ ПІДЛОЖЖЯ

Чому саме той час вибрав Нассер, а може більш Москва, на спровокування війни? На це важко відповісти. Можливо, що Москві вже урвався терпець 10-річного навчання і озброювання своїх союзників-арабів. Не малу ролю грав В'єтнам, бо війна на Близькому Сході не дуже була на руку для ЗДА. Можливо, що в своїх міркуваннях вони взяли на увагу економічний і психологічний стан у Ізраїлю, в якому росло безробіття, завважувалося впадок духу населення. Економічний ріст впав до 1.5% з колишнього 10.0%, іміграція спала з чверть мільйона в 1948 р. до 12 тис. річно під сучасну пору, а виїзд майже дорівнював іміграції. До того розкол партії при владі не давав стійкого уряду.

Проте викликана криза мала саме противний наслідок. Вона додала ізраїльтянам нового духу до боротьби, а світовому жидівству нагадала події недавних років, в яких так само, як тепер араби, колись гітлерівська Німеччина проповідувала їхнє тотальне знищення. Ввесь Ізраїль зірвався, все жидівство почало жертвувати гроші й добровільців — Давид ще раз подолав Ґоліята в нерівній боротьбі, в якій рішала любов до батьківщини і загроза знищення візії, вимріяної впродовж довгих віків.

Делеґати з Канади на ІІ-ому Делеґатському З'їзді Братства кол. вояків 1-ої УД УНА, що відбувся в днях Свята праці 1967р. із трембітарем п. Самокішиком.

Орест Корчак-Городиський

УКРАЇНЦІ В ҐВАРДІЇ ШАХА ІРАНУ

Як колись на рідних землях, так тепер в країнах нового поселення, українці вшановують на Зелені Свята пам'ять вояків впавших у боротьбі за волю України, а їхніми могилами опікуються як організації, так і церкви чи окремі громадяни.

Однак, існують могили вояків-українців по цілому світі, над якими ніколи не пролунала сумна пісня «Вічная пам'ять», про які може ніколи не довідаємося, звідки походили й коли погибли похоронені в тих могилах вояки. Тих українців «відступаємо» часто іншим народам тільки тому, що вони носили чужу уніформу, хоча в думках і серці думали про українську справу. Це відноситься також тих вояків-шляхтичів, які пішли в світ після невдалих польських повстань 1831 і 1863 рр. Ця доба дуже мало досліджена й дехто з наших суперпатріотів готов усіх членів тих повстань відписати полякам, хоч деякі з них такими не почувалися, а сьогоднішним стандартом патріотизму годі міряти тодішні часи.

В останніх часах деякі наші молоді історики починають більше уваги присвячувати дослідам життя вояків-українців, що жили поза кордонами України (стаття в «Новому Шляху» про сот. Івана Стрільбицького, першого українця в Канаді), й таким починам повинні комбатантські організації сприяти. Цікаві були б розвідки про сот. російських військ українця Потебню, героя польського січневого повстання, чи бриґадного генерала Івана Васильовича Турчина, героя американської горожанської війни й близького приятеля й співробітника президента Лінкольна. Варто було б зладити своєрідний біографічний словник вояків-українців, яких могили розіяні по широкому світі. Багато цікавих вісток можна знайти в польських джерелах, з яких подаємо інформації про українців у ґвардії шаха Ірану.

В лютому 1957 р. польське видавництво «Верітас» видало книжку полк. Єржи Ґробіцького п. н. «Бойовим шляхом прадідів», в якій описана історія поляків у чужих арміях.

Полк. Ґробіцький, як атташе, був на дипломатичній службі в Угорщині, при Чіянґ Кай-шекові й на Близькому й Середньому Сході. Він працював теж у польській розвідці. Спеціяльно цікавився військовою іміґрацією після повстання 1831 р. і про неї написав розвідку «Полк польських уланів у Чужоземному леґіоні в Еспанії», а більша його праця «Козаки і отаманські драгуни» пропала під час війни.

Оба польські повстання (1831 і 1863 рр.) були причиною виходу великої частини повстанців поза межі Польщі. Тих, повстанців, що попали в російський полон, цар засилав якнайдальше від Польщі на службу в «солдати». В повстаннях, головно в січневому, брали участь також українці й то не лише в спонтанному відрухові, але з певними політичними плянами. (Ще одна ділянка для дослідників історії).

Тому не диво, що, протиросійсько- й протицарсько наставлені поляки зустрічались з українцями, що теж служили в солдатах, і знаходили з ними спільну мову. При тому приходило до організованої спільної дезерції.

Про долю таких «дезертирів» з царських солдатів довідуємося з щоденника Гассан Алі Радивила, який припадково відкрив полк. Ґробіцький і надрукував переклад у своїй книжці.

Гассан Алі Радивил це був перс, роджений в Персії, якого дід утік з царських солдатів. Цього перса ще й в 1933 р. вважали сусіди «поляком» і він переховував щоденник діда, в якому були описані тодішні події.

«Опинившись в Тегерані, — пише дід у своєму щоденнику, — дуже зле їм поводилось, аж одного дня, сидячи напроти входу на базар, з похиленими головами роздумували, що дальше робити, чи буде що їсти, коли ось із сторони палати побачили малий відділ перського війська, що маршував у їхньому напрямі. Вояки ці були одягнені в довгі червоні сурдути з жовтими ковнірами, в широкі чорні штани і високі перські баранкові шапки. На ногах мали білі бавовняні пантофлі, які там називали «гібер», при боці широкі короткі палаші, а на раменах рушниці з крем'яними запальниками. Коли ми так дивиль на те військо, з-поміж них чуємо польську й руську мови. Ми до них підскочили та й питаємо: «Браття, що ви за одні?!. А вони: «З батальйону ґвардії шаха». «Як то, — запитуємо, — то шах має польську ґвардію?» «Так, — кажуть, — в ній майже всі поляки й русини, що з московського війська повтікали. А ви також до нас пристати можете...»

Радивил подав, що батальйоном командував «якийсь русин чи українець», капітан, на прізвище Дяченко. В батальйоні було по-половині поляків і українців і команда, як опісля у відділі оттоманських козаків, була мішана — польська й українська.

Російський посол в Тегерані складав гострі протести проти існування того батальйону, бо мав слушний страх, що існування його може сильно збільшити дезерцію з російського війська. Під постійним тиском шах таки мусів розв'язати цей батальйон, про який також большевики згадують в «Історіческім Вѣстніку 1940-41».

Радивил, вже жонатий, вступив до реґулярного перського війська, дослужився ступня генерала й згинув у битві з афґанами.

Чи не варто б кол. воякам 1-ої Української Дивізії, які тепер живуть по цілому світі (також у Еспанії), присвятити дещо більше уваги для дослідів над історією вояків-українців, які жили й воювали поза межами України. Сьогодні багато молодих українців студіює по різних університетах світу і має великі можливості подорожувати. Варто було б чито Військово-Історичному Інститутові при НТШ чи центральній комбатантській організації випрацювати спеціяльний квестіонар, який був би помічним у призбируванні відомостей про вояків-українців по широкому світі, хоч би навіть з давної давнини.

М. Прасіцький

ВІДВОРОТ ДО ГАЛИЧИНИ

В другій половині травня пропам'ятного для нас 1920 року, після закінчення пацифікації в одному наддністрянському селі (назви вже не пригадую), якого мешканці цілковито іґнорували розпорядки тодішньої влади УНР і лише торгували нелеґально військовим майном та цукром з місцевим молдаванським населенням протилежного берега Дністра, або його окупантами румунами, я опинився в запасному курені 3-ої Залізної стрілецької дивізії, під командуванням полк. Зелінського. Поворот до м. Могилева над Дністром, звідки ми, в числі приблизно 50 осіб, одного дня після вечері в старшинському зібранні несподівано і приспішено вирушали, захопивши тільки необхідну зброю та запас харчів, був не можливий, бо місто вже було опановане большевиками.

Курінь був розташований недалеко залізної станції Жмеринка, в околиці Ялтушкова біля Бару, а мене приділено як молодшого старшину до 1-ї сотні під командою хор. Івана Дмитрука. Команда куреня поставила собі за завдання доставити можливо якнайкраще вишколеного до боротьби з ворогом вояка і почала послідовно переводити свою постанову в життя. Навчання рекрутів відбувалося хоч і в приспішеному темпі, але з гарячим бажанням інструкторів впоїти своїм підлеглим якнайбільше знання воєнного ремесла, згідно з тодішнім рівнем рядового стрільця. Але, на превеликий жаль, майже нічого з цього не вийшло. Незабаром прийшов наказ вищого командування про продовжування відвороту в напрямі Збруча. В цей час Збруч уже був кордоном відродженої Польщі, хоча Східня Галичина ще не була формально складовою частиною польської держави. Відворот тривав кілька тижнів і відбувся згідно з пляном оперативного штабу Дієвої Армії УНР без ніяких замітних подій і перешкод збоку ворога та закінчився залишенням своєї території переходом за Збруч. В часі відвороту наш курінь помітно зменшувався, бо на кожному відпочинку-постої частина стрільців-рекрутів кудись пропадала. Чому? Мабуть їм здавалося, що з хвилиною переходу за Збруч наша визвольна боротьба буде остаточно програна й тому вони не хотіли покидати рідної землі та мандрувати в невідоме. Дійшло до того, що перед Збручем в курені залишився лише його командний склад та горстка стрільців. Ото ж, тільки ці залишки нашого куреня «перескочили» Збруч напроти села Цигани. В першу хвилину ми мали враження, що знаходимося наче на чужій землі, але з прихильним відношенням, хоч і з легким настороженням та недовір'ям до нас збоку місцевого населення. Та й не дивниця, цеж був час, коли ще недавно Уряд УНР під тиском мілітарних невдач промовчав у Варшавському договорі з Польщею ту частину території, з найбільш свідомим населенням, заплативши ту ціну за воєнно-політичний союз з Польщею. Загал не розумів тоді державного значення того союзу, мав перед очима тільки прикрий для Західньої України договір.

Закватировано мене ще з кількома товаришами зброї в одного статочного господаря, в домі якого відбувалося тоді весілля. Віддавав свою

дочку заміж чи женив сина, вже не пригадую, та це й не є важне. Господарі й гості привітали нас дуже ввічливо, але особливого вдоволення з нашої появи не виявляли. Згодом, згідно з притаманною українською гостинністю почастували нас «чим хата багата» і ми подякували та подалися в село, ніби щоб краще приглянутися його зовнішньому виглядові, а в дійсності тому, щоб уступитися з очей весільного товариства. Враження з тих оглядин було дуже корисне. Зовнішність житлових і господарських забудувань замітно відрізнялася від господарів на протилежному березі Збруча. А тому, що в той день була неділя і в церкві саме відправлялась вечірня, то ми зайшли до неї, щоб збагатити свої оглядини ще одним враженням. Перше, що нам довелося почути в уніятській церкві, це дещо дивна і малозровуміла для нас православних форма самої відправи. Незвикле для нашого вуха чергування у відчитуванні приписаних молитов між священиком і дяком чи дякуючим вплинуло на нас не зовсім корисно, але згодом це проминуло і ми мимохіть піддалися молитовному настроєві, завваживши, що Вечірня своїм порядком Богослужби майже ні в чому, за виїмком напівів, не різнилася від православної. По повороті з церкви до нашого тимчасового замешкання між нами та господарем і гістьми почала нав'язуватися розмова, яка постепенно ставала приязнішою, а незабаром цілком приятельською. Що саме спричинило таку зміну — тяжко було вгадати. Одначе, з тієї розмови ми багато дечого цікавого для нас довідалися. Між іншим, основні порядки греко-католицького церковного устрою.

Здається, у цьому селі долучили нас до 9-ої бриґади 3-ої Залізної стрілецької дивізії, сформувавши окрему старшинську чоту, і наказали продовжувати відступ. Далеко ми не зайшли, бо большевики так само перейшли Збруч і «наступали нам на п'яти». Тому треба було стримати большевицьке переслідування і цим уможливити конечні пересування нашим та союзницьким військовим частинам. Перший бій на терені Галичини, на нашому відтинкові, був під с. Сидоровом біля кордону і закінчився прогрою большевиків. Було це в суботу. Наступного дня большевицька кіннота під командою відомого тоді Котовського знову заатакувала наші провізоричні становища і, прорвавши їх, почала переслідувати відступаючі наші прорідженi частини, а з ними і нашу старшинську чоту. Наше положення ставало чимраз скрутніше, майже безвиглядне. Тоді заступник нашого командира, сотник Гребенюк, поспішно стягнув усіх разом та створив т. зв. «чотирокутник» приготовляючись до рішучої оборони проти наступаючої ворожої кінноти, яка підбадьорена тимчасовим успіхом подобала радше на різношерстну голоту, як на реґулярне військо. У хвилині, коли ворог наближався до нашої скупченої групи, а ми почали вже відстрілюватися сальвами, з лівої сторони від нас, з шаблями в руках та криком «слава» вискочив кінний полк Чорних запорожців під командою полковника Дяченка. Чорні запоріжці почали окружувати ворога, але той, доглянувши маневр нашої кінноти, не захотів вдаватися в рукопашний бій і поспішно завернув назад та почав у паніці втікати. Будучи на горбку ми стали лише обсерваторами тієї битви, бо не всім большевикам пощастило висмикнутися з тієї пастки.

Вкоротці на тому відтинкові запанували спокій і тиша, а ми, згідно з наказом, докінчували початий відворот до недалекого місця розташування нашого штабу. Все ж незабаром прийшлося нам залишити ті околиці та маршувати далі на захід. В часі відступу було чимало дрібних сутичок та невеликих боїв з ворогом, як, напр., в Нижневі над Дністром, Трибухівцях й інших місцевостях. Над цими епізодами не буду зупинятися та їх описувати, а лише зазначу, що вони завжди кінчалися для нас успішно. Все ж, ми чомусь далі продовжували відворот. Мабуть цього вимагали тодішнє загальне положення та стратегія. І так, допленталися ми аж під Станиславів, де розташувався уряд УНР, перебуваючи в залізничних вагонах на товаровій станції. Тут виглядало, що положення на фронті стало стабілізуватися, бо зайшли різні пересунення військових частин і підготова до протинаступу. Одначе, це не перешкоджувало большевикам робити незначні випади, а навіть прориви, які в загальному не впливали на зміну ситуації. Кружляли поголоски, що большевики прорвалися і досягнули м. Стрий, що внесло деякий заколот в нашому запіллі, але в скорому часі цей прорив зліквідовано. Незабаром, 20-го серпня, після започаткованого польського протинаступу сталося т. зв. «чудо над Вислою», якого роковини поляки рік-річно святкують на чужині. При чому слід додати, що творцями того «чуда» поляки вважають виключно себе, а про допомогу тодішнього українського союзника і про ролю 6-ої Стрілецької дивізії ген. М. Безручка та його правого крила, яким була Армія УНР, ні словечком не згадують. Вслід за цим розпочався на всьому довжелезному фронті загальний протинаступ. Наша, значно проріджена, Армія УНР своїми діями зламала опір ворога і майже без перешкод пішла вперед. Я, з прифронтовим театром, куди був відряджений, заїхав аж до м. Бару. Однак звідти почався відворот, коли несподівано заскочило нас польсько-большевицьке перемир'я.

Зраджені польським союзником, ми програли ту останню стадію визвольної війни. Але, як у кожній невдачі так і в нашій можна доглянути деякі позитиви. Відомо, що революція 1917 року заскочила нас на Великій Україні психічно, політично й організаційно не підготсваними. У масі простолюддя та й у більшості вояків, які вийшли з нього, було підсвідоме відчуття відрубности від «старшого брата», але не було належної національно-політичної свідомости, не було зрозуміння ідеї незалежної державности. Коли вояк Армії УНР опинився в Галицькій Україні, то в першу чергу стрінувся з галицьким селом. Тут пізнав свідомого своєї національної приналежности селянина-патріота, для якого національний інтерес був важливіший від соціяльного. І ця зустріч синів тої самої верстви двох віток одного народу мала величезний вплив на наддніпрянського вояка, який підсвідомо переродився і став громадянином-патріотом. Тризуб став для нього другим Хрестом, а слово «Петлюра» — символом стремлінь до державної незалежности України. То ж там, у цьому галицькому селі сталося для багатьох українців чудо може й більше від надвислянського, чудо обновлення української душі.

Філядельфія, в жовтні 1966 р.

Ген. Омелюсік

САВКА

Звичайний собі поліщук, в сірому вбранні з доморобного полотна та постолах, підшитих шкірою-сирівцем, років 35. Звався Савка. Виріс і жив серед поліських лісів і багон, що зробили з нього пристрасного мисливця.

Був рік 1943, коли вся Україна захопилася боротьбою проти окупантів, а Полісся стало дуже важливим тереном найактивніших дій. Савка був серед тих найактивніших борців. Коли він приходив до штабу й здавав звіт, його карі очі світились якимсь незвичайним блиском впертого завзяття й жадоби боротьби та помсти. Глухе Полісся розбурхалось і давало доказ, що воно не є спокійною аморфною масою, але національно свідомою частиною української землі, що станула активно до бортьби за свою волю.

Після приходу німців, Полісся, як і ціла Україна, поставило збройний спротив. Московські большевики почали скидати своїх партизанів-парашутистів, які були спеціяльно вишколені й складалися з росіян-військовиків, до яких долучувались місцеві нечисленні комуністи та поляки. Ми мали на це різні докази, в тому і здобуту відділами УПА летунську пошту. Виходило, що большевики хочуть захопити Полісся в свої руки і там закріпитися, спершися на невдоволене німцями населення. Це їм не вдалося. Вже пройшли роки 1939, 1940 і 1941, роки кривавої окупації совєтами Західньої України. Полісся, як і вся Україна, мали досвід. Це був такий же ворог, як і німці. Большевики мусіли добувати собі харчі та засоби пересування збройною силою і винищували при тому опірне населення.

До речі, большевики на Поліссі воювали лише з відділами УПА та з місцевим населенням, але не робили жадної шкоди німцям і не намагались її робити, за вийнятком провокативних підривів залізничних рейок у районі сіл, що ніякої шкоди німцям не приносили, а села наражували на знищення. Увесь крик большевиків про величезні шкоди німцям, що їх робили совєтські партизани на Волинському Поліссі, — це була одна пропаґандивна містифікація.

Полісся беззастережно стало по стороні УПА в її кривавій боротьбі з обома наїзниками. Воно понесло великі жертви й дало велику кількість бійців-героїв в рядах УПА. Одним з них був малописьменний Савка. Він зголосився в ряди УПА й отримав завдання за своїми здібностями.

Ніхто не міг так добре виконати це завдання як Савка. Він знав кожний кущик, кожне болотце, з'являвся і зникав як тінь, ходив нечутно мов дух і бачив вночі як кіт. Стріляв із свого коротенького карабіна по-мисливськи. Кохався у своєму легенькому кавалерійському карабінові і казав, що «емпі» і «фінка» — це зброя для тих, що не вміють стріляти, «а я з цього», — і він любовно поплескував долонею по цівці, — «вцілю туди, куди мені схочеться».

Одного разу Савка дістав доволі важне й важке завдання. Досить сильна частина большевицької партизанки висадовилась в Цуманському лісі, недалеко села Сильно (Рівенщина), що лежить серед величезних лісів, і там

зробила собі фортецю, замінувавши всі підступи так, що тільки командир та спеціяльні провідники знали проходи, які вони зробили для себе на випадок потреби. Це була група полків Медведьова, силою двох куренів, що мала диверсійно-розвідче завдання й мала свої шпигунські станиці в м. Рівному й околиці. Найвідважніший їх диверсант лейт. Кузнєцов, що досконало володів німецькою мовою, зробив замах на заступника Коха — Даргеля, підкинув на місці замаху в м. Рівному виказку на ім'я українського націоналіста і спровокував розстріл усіх в'язнів Рівенської в'язниці (в жовтні 1943 року). Большевицькі партизани з того дуже тішилися. Він же вбив заступника ґубернатора у Львові.

Ця група партизанів намагалась утримувати зв'язок з головними силами большевицької партизанки, що розташувалася над Прип'яттю, головне в районі Морочного, недалеко Пинська, серед величезних болот. Реґулярно цього зв'язку робити вони не могли, бо терен був контрольований УПА, але час-від-часу вони намагались прориватися, користаючи з великої смуги лісів і багон, що розтягалися на десятки кілометрів між згаданими районами.

Савка мав за завдання контролювати ці рухи ворога. Він знав усі доріжки й стежки серед лісів та багон, мав свої знаки й приміти, і від нього нічого не могло скритися. Коли він не міг покликати на допомогу якийсь найближчий відділ, то сам, з'являючись і зникаючи, як невидний дух, нищив ворога, вириваючи з рядів його чи то по одному, чи по кількох його бійців. Ніколи він не приходив до штабу, щоб не приніс із собою якихось документів, чи листів, що знайшов при забитому ворогові.

Одного разу Савка, скінчивши звіт, каже:

— Сьогодні я вже маю п'ятдесятого... але тих «п'ятдесяток» буде ще не одна, — і очі його заблищали.

Начальник штабу питає:

— Скажи, друже Савка, чи бувають випадки, коли большевики, несподівано заатаковані тільки тобою, роблять облаву?

— Майже ніколи, пане полковнику, — каже Совка, — вони не знають, кого мають перед собою, бояться влізти в засідку, і або швидко стараються відійти, або негайно залягають і відкривають скажену стрілянину впродовж 10 - 15 хвилин. Але стріляють «Богові в двері», бо ж не бачать в кого стріляти. Потім зриваються, швидко відходять і знову за кілька кілометрів повторюється те саме, аж поки не підійде на стріли наш відділ і тоді вирішується їх доля в цілости. Бо серед наших лісів, в нашій хаті, їм не сховатися.

Пройшов деякий час, тиждень чи два, не пам'ятаю. Савка прийшов і здав звіт. На запит начштабу, що ще скаже, відповів:

— Маю вже більше, як копу...

Більше ми Савки не бачили. Надійшов звіт від командира відділу, з яким Савка черговий раз переслідував ворога, в котрому сповіщалось, що ворожа куля перервала йому біг життя, яке він був присвятив для найсвятішої мети.

Осип Станімір
сот. УГА

СПОГАД ПРО СОТ. ПЕТРА БІГУСА

(В першу річницю смерти)

В довгій боротьбі українського народу за свою незалежність зустрічаємо постаті патріотів, що своє життя всеціло посвячують своєму народові. Між ними ми знайдемо ім'я сот. Петра Бігуса, який у визвольних змаганнях боровся в рядах української армії, а після війни в рядах українських освітніх і економічних установ.

Сотн. Петро Бігус

Сот. Петро Бігус ще в австрійській армії сміливо боронив добре ім'я українського вояка, серед невідрадних обставин, в яких опинилося українське воєцтво, бо не зважаючи на заяву льояльности Головної Української Ради з вибухом першої світової війни 28 липня 1914 року, українців загально трактовано як "москофілів".

Головна Українська Рада закликала український нарід станути льояльно по стороні Австро-Угорщини і Німеччини до боротьби з Росією за визволення України. В ім'я правди, дволична політика Австрії супроти українців у межах її імперії не заслуговувала на таку льояльність, одначе у данних обставинах іншого вибору не було, бо ж не міг український нарід станути по стороні Росії, яка не хотіла навіть чути про окремішність українського народу і переслідувала українське національне відродження усіма засобами автократичної системи. В той же сам час історія останнього півстоліття була незаперечним доказом, що не Австрія була безпосереднім чинником, що не дозволяв застосувати у практиці австрійську конституцію, нехай і "куцу", а радше поляки, які рядили Галичиною і продовжали притаманну їм політику до українського народу.

Заява льояльности українського проводу супроти Австрії йшла в розріз із польською політикою, яка змагала за відновлення Польщі в кордонах зперед 1772 року, включно з Галичиною. У відповідь на заяву Української Головної Ради, польська адміністрація Галичини пустила в рух диявольську інтриґу, очорнюючи всіх українців тавром "москвофільства" і своїми впливами у Відні домоглась того, що австрійська влада знехтувала Маніфестом українського проводу й почала трактувати українців як зрадників Австро-Угорської імперії. Тисячі українських селян, священиків та інтеліґентів пішли на смерть на мадярських шибеницях, без слідства і без суду, а ще більше, до австрійських концентраційних таборів на повільну загибіль.

Не в кращому положенні знайшлися і українські галицькі полки, які були трактовані також як зрадники з питоменними для них наказами як би для карних частин. "Angriff ohne Schonung Mann und Material" — був найбільш типовий наказ для українських галицьких полків. Не легко було і українським старшинам, яких з одного боку зобов'язував наказ, а з другого — почуття відповідальности за долю, життя і смерть своїх же братів українців. І якраз у таких обставинах найкраще виявлялись характери і патріотизм свідомих старшин-українців.

В часі загального відвороту австрійської армії з галицького фронту в 1914 році аж під Краків, лейтенант Петро Бігус*, командуючи сотнею 95-го піхотного полку, що складався виключно із галицьких українців, крив зі своєю сотнею відступ полку і з боєм дійшов аж до ріки Вислок. Міст через ріку австрійські сапери вспіли вже висадити в повітря і перехід через ріку був можливий тільки вбрід. Щоб якось дістатись на другий беріг річки, лейтенант Бігус верхи на коні із кількома вояками зайшли обережно в воду і довгими, сплетеними з лози, жердками випробовували глибину річки. В цьому моменті з'явився нагло командир полку підп. Стронський й гостро запитав: "Herr Leutnant, was tun Sie denn?"

Одержавши відповідь, що він шукає броду для переправи своєї сотні, підп. Стронський несамовито закричав: "Sie schonnen ruthenische Verraeter, diese Schweine Hunde? Der Ruthene ist in Dreck geboren kann in Dreck krepieren".*

У відповідь на слова полковника, схвильований до крайности лейтнант Бігус відповів: "Пане полковнику, я не маю зрадників ані свинських псів, я маю австрійських вояків тз зв. "східних тирольців", з котрих я вже стратив під Яричевом 28 осіб, яких відвагу ви самі хвалили, а мене особисто ви призначили до відзначення".

На щастя, цей смілий виступ в обороні чести українського вояка обійшовся йому, як на тодішні часи, безкарно. Одначе він дуже яскраво свідчить, яку опінію про українців видала польська влада австрійському командуванню та як австрійські вищі старшини поводились на фронті із підчиненими їм українськими старшинами та вояками. З другої сторони цей приклад вказує, як українські старшини ставали в обороні чести українського вояка, наражаючи себе самих на переслідування вороже наставленого до них вищого командування.

Серед таких обставин сот. Петро Бігус брав чинну участь як фронтовий старшина у війні, був два рази ранений і як інвалід уже у ранзі оберлейтнанта був призначений до етапної служби в кадрі 95-го піх. полку в Моравському Шемберґу при вишколі похідних сотень для польових формацій. В 1918 році був приділений до етапу південної армії в Італії, як комендант робітничого батальону російських полонених. У вересні тогож року він дістав шеститижневу відпустку до Шемберґу, де була його рідня. В останніх днях жовтня 1918 року вдалось йому враз з ріднею дістатись до Галичини. 2-го листопада 1918 року він вже був в Бережанах і разом із підполковником лікарем д-ром Ковшевичем, четарем Л. Курдяком (який привіз наказ до перевороту), поручником Олексином і підхорунжим Бородайком — обняли владу в Бережанах і в цілому повіті та стали в прискоренному темпі організувати Окружну Військову Команду. Вони оголосили мобілізацію і створили на швидку руку запасний кіш — кадру для вишколу і перевишколу вояків. Вже 15 листопада вислано до Львова підмогу в силі пів куреня, з яким відійшов на власне бажання четар Курдяк. По кількох тижнях так виснажливої праці, підполковник д-р Ковшевич впав

* Некролог пок. сотн. П. Бігуса був поміщений у "ВК" ч. 4-5 (1966).

жертвою тифу і сот. Петро Бігус обняв Округжну Військову Команду в Бережаиах, яку очолював аж до переходу Української Галицької Армії за Збруч 16 липня 1919 року.

На Великій Україні Укр. Гал. Армія опинилася у зовсім відмінних обставинах, прийшлося ій покладатися на власні сили ще більше чим у Галичині. Забракло хліба, харчів і амуніції, бо російська амуніція не була пригожа до австрійської зброї, якою володіла УГА. Наддніпрянська армія не могла прийти їй із допомогою, бо і сама знаходилася в подібному положенні з причин безнастанних боїв і малого терену свого запілля в районі Кам'янця Подільського. Начальна Команда УГА покликала до життя допоміжну установу т. зв. "Етап Армії" і призначила поодиноким галицьким корпусам — райони і фільварки для збирання збіжжя та заготовлювання харчів. Комендантом етапу 3-го Галицького Корпусу назначено сот. Петра Бігуса, який зорганізував цей етап взірцево, з власними харчовими складами, корпусним шпиталем, переходовими станицями для виздоровців та різними варстатами для виробу чи направи взуття, мундирів, автомобілів, зброї і т. п. На тому пості був сотн. Петро Бігус аж до кінця існування УГА, тобто її ліквідації поляками в Ялтушкові.

Після програних Визвольних Змагань запанувала в Галичині загальна апатія й зневіра. Здавалось, що все пропало! На щастя, такий стан тривав коротко. Найшлися в тому часі провідні мужі, які сказали собі і народові, що жива нація не сміє пропасти й мусить продовжувати боротьбу за своє існування на економічному відтинку із кличем: "Всі на кооперативно-господарський фронт". І пішла жвава праця для народу і з народу. Ввесь край покрився мережею українських кооператив з централями: Ревізійний Союз, Центросоюз, Центробанк, Маслосоюз, Сільський Господар і т. і. Між тими провідниками був і Петро Бігус, як солідний і послідовний виконавець того клича. І тут виявилася його всестороння і багатогранна праця, тобто загальна просвітянська праця, якої сам учився і других вчив, бо такий був дух часу і така була народна потреба. Тому він належав до різних товариств і установ, місцевого, повітового і крайового характеру, як-от: Просвіта, Рідна Школа, Лічничо-кооперативне Заведення, Районова Молочарня, Українбанк, Союз Кооператив, Взаємно Поміч Українських Учителів, Допомоговий Комітет і т. і.

Особа сотника Петра Бігуса — це символ українського воїна і кооператора, що клав перші підвалини під Українську Армію, Українську Державність та опісля під українське кооперативно-економічне життя. В УГА він перебув і пережив всі воєнні труди і страхіття, в трикутнику тривоги в Галичині під Заліщиками, і в чотирокутнику смерти на Східній Україні в районі Винниці.

На закінчення подамо деякі дані з життєпису Петра Бігуса. Він народився 2 лютого 1882 року в селі Бібрки Великі, повіт Тернопіль. Закінчив учительський семінар в Тернополі й в роках 1903-4 відбував військову службу в Відні в школі резервових старшин. Помер в Торонті 25 жовтня 1966 р. За віровизнанням був римо-католиком, і його життя може служити наочним запереченням польських тверджень, що, мовляв, усі римо-католики — це поляки. Його життя є теж незаперечним доказом для деяких наших релігійних фанатиків, які пов'язують українство з тим чи іншим віровизнанням, що не православіє і не східній католицизм визначає національну приналежність, але таки національна свідомість поодиноких громадян.

В РОЦІ 1968 НЕ ОДЕРЖАТЬ ЖУРНАЛУ «ВІСТІ КОМБАТАНТА»
ПЕРЕДПЛАТНИКИ, ЩО НЕ ВИРІВНЯЮТЬ ЗАЛЕГЛОСТЕЙ.

ГОЛОВНА УПРАВА
УКРАЇНСЬКОЇ СТРІЛЕЦЬКОЇ ГРОМАДИ В КАНАДІ

вітає

З РІЗДВОМ ХРИСТОВИМ ТА НОВИМ 1968-им РОКОМ

Редакцію "Вістей Комбатанта", старшин та членів своїх Відділів в Канаді та всі українські вояцькі організації у вільному світі.

ХРИСТОС РОЖДАЄТЬСЯ!

Бажаємо Веселих Свят Різдва Христового та успіхів в новому 1968 році, Голові Головної Управи Братства кол. Вояків 1-ої УД УНА д-рові М. Малецькому, Головній Управі Братства, Крайовим Управам, Управам Станиць, Управі Братства "Броди-Лев", членам Братства, усім дивізійникам та членам дивізійних родин, братнім комбатантським організаціям, українським військовикам та українській спільноті.

Крайова Управа Братства кол. Вояків 1-ої УД УНА в Канаді

ВЕСЕЛИХ СВЯТ ТА ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ

нашим клієнтам бажає

С. БРИНДЗЕЙ і С-ка

631 W. Girard Ave. Phila., Pa.

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНІЙ ДІМ

140-142 Second Ave., New York, N.Y.

ВЕСЕЛИХ СВЯТ ТА ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ

бажає

Управа Народного Дому

ХРИСТОС РОЖДАЄТЬСЯ!

Бажаємо Веселих Свят Різдва Христового та успіхів в новому 1968 році, Голові Головної Управи Братства кол. Вояків 1 УД УНА д-рові М. Малецькому, Головній Управі Братства, Крайовим Управам, Управам Станиць, Управі Братства "Броди-Лев", членам Братства, усім дивізійникам та членам дивізійних родин, братнім комбатантським організаціям, українським військовикам та українській спільноті.

Управа Станиці Братства кол. вояків 1-ої УД УНА в Торонті

В. Сім'янців

У ЗИМОВОМУ ПОХОДІ

Ніяких кухонь у нас я не бачив у Зимовому Поході. Все діставали від наших людей і їжу для нас і фураж для коней. Села поповнювали і недостачу в набоях і рушницях, коли ми не могли «дістати» цього від червоних.

Стояли ми в хаті, де батько мав трьох синів. Два старших і молодший Семен років сімнадцять-вісімнадцять. Батькові добра п'ятдесятка. Сини-соколи. І старий, хоч з бородою, вже борошном посипаною, був кремезний, не високий, зате широчезний в плечах і молодецьки моторний на ногах. А сірозелені очі, світилися такою упертістю і рішучістю, що виглядало, на перший раз, навіть злістю.

— «Строгий тато» рішили ми і при ньому тихше говорили і ходили, ніби навшпиньках.

Заглянув і в стайню на наші коні, щось йому не сподобалося, як наші сідла зложені. І знову подумали ми — «мабуть унтером був — то тягнув».

На балачку, що було чути з сіней до хати, вийшли ми.

Посеред сіней стояли всі чотири Пироги (так звалися наші господарі) з рушницями «до ноги» і на «вільно».

— «Кажу, рушницю віддасть Семен».

— «Тату, на що Вам...» і не докінчив Семен, бо впав на Семена погляд батька. А Семен благально перевів очі на братів.

— «Тату, хоч скажіть, коли ми троє матимемо рушниці, невже ви мусите її мати, ви ж досить находилися з нею».

— «Семене, подай сюди рушницю». Семен не спішачи, але і не помалу, передав свою рушницю батькові, розгублено дивлячись у свої порожні руки.

— «Коли рушницю взяли, так і я піду за нею», ніби сам собі зітхнув Семен.

І вже коли батько мав рушницю в руках, до нас:

— «Приймають же у вас у козаки?»

— «Та не відганяють. Дуже мало прийняли. Немає до чого дертись».

Ще був старий у сінях, як вийшла з другої половини хати — мати.

— «Старий, що то ти робиш?»

— «Пильнуй свого. Он дивись кури...» і ще щось там доказував старий.

Мати покликала Семена. Кожний пішов по своє. А ми пішли до своєї половини. Хто посміхався, хто ковтав зітхання. Чи не згадав кожний свого батька.

За якийсь час був Семен у нас. І з порога проголосив:

— «Єй-бо буду у вас». І в очах блиснуло, щось так, як і в його батька. Ото Пироги!

Село дало нам певну кількість рушниць і набоїв. Розклад, скільки яка хата мас дати рушниць, робив отаман їхній. А батьки вже порядкували в хатах.

На другому, чи третьому постої Семен таки дігнав нас.

С. Музичка

ЧЕРВОНИЙ ҐУДЗИК

Я не сплю, не їм і життя мені не миле. Серце в сполоху б'ється і кожний удар кінець життя сповіщає. Дивлюся на сонце і бачу вогні. Прийде ніч і, здається, згарища кругом чорніють. Кожний стук мене тривожить, кожний гук у паніку кидає. А почалося це недавно. Усе через ґудзик... Не звичайний ґудзик. Ні. Я вичитав про нього у пресі.

Десь у підземеллі у голубій кімнаті сидить чоловік, а біля нього телефон і червоний ґудзик на стіні. І той чолов'яга споглядає на телефон і з ґудзика очей не зводить. Він чекає на наказ. Задзвонить телефон, він на ногах. Заговорить сам президент! Це буде коротко. «Війна!.. Тисніть на ґудзик! Скоро!..» І вмить зірвуться ракети, почнуть вибухати арсенали і землю лизатимуть вогні. Хто скорше потисне, цього виграa. Так просто і так модерно...

Кажуть, що це сам генерал сидить при цьому ґудзику. Мусить бути генерал. Тут справа війни. Він напевно бував на різних фронтах і досвід у нього великий. Мабуть через це поставили його біля ґудзика. Колись командував дивізіями, кидав армії у завзяті бої, сьогодні не карти, не стратегія і не війна, а ґудзик перед ним. Замкнув очі і натиснув... І ось вам офензива, наступ і протиудар... Усе в одному.

Я завжди думаю про цього генерала. Він про ґудзик, я про нього. Дивлюся крізь вікно у темінь і думаю. Іду спати, замкну очі і бачу його, бачу телефон і ґудзик жевріє вогнем... Встаю. Прислухаюсь... Не дрижить земля. А може вже дзвонить телефон?.. Може вже наближається до ґудзика?.. Може вже натискає?.. Я вискакую з ліжка і знову дивлюся крізь вікно у темінь. Нічого...

Цей генерал напевно прощається з жінкою своєю кожного дня. Іти у це підземелля значить іти на війну. Вона плаче, вона тремтить, а генерал лише бачить і думає про ґудзик. А може він її потішає... Може запевняє, що його палець ніколи не зупиниться на ґудзику. Але він сам в це не вірить. І для жінки це жодна потіха. Наказ є наказом! Він чейже якийсь генерал, хоч би і від ґудзика... І він прощається з жінкою, прощається з життям і світом. Зрозуміло. Це може статися кожної хвилини. Ніхто не знає, коли це буде. Сам генерал не знає. Не знає і президент. І кожного страх і непевність пожирають. Ануж забудеться й потисне...

Я думаю про це і в очах мені чорніє... Та це під контролею, ви скажете. Так. Під ґудзиком. А що буде, скажіть, коли генерал поденервується? А може просто знудьгує... Може палець засвербить... Що тоді?.. Будьмо щирі. Що буде, коли генерал, скажемо, посвариться з жінкою? Вона йому війну в хаті, а він її враз зі світом на ґудзик... Потиснув і маєш жінко генерала!..

Але є ще інші проблеми. Почекайте. Ось недавно, кажуть, один сенатор так зажурився тим червоним ґудзиком, що прямо захворів. Майже

в розпуці він потелефонував до генерала в підземеллі... «Пане генерале», — сказав він, — «тисніть на той ґудзик і хай все дідько бере... Я вже не можу більше чекати...» А що на це генерал? Хоч це була несподіванка для нього. він себе опанував: «Пане сенатор», — заговорив він, — «я вас вповні розумію, але не можу нічого зробити... Останній циклон поважно ушкодив наші інсталяції і ґудзик нечинний...».

Сенатор, почувш це, впав непритомний. Та хто не впав би!.. Скажіть самі. Ворог атакує, а ґудзик ні до штанів пришивай... Тисни не тисни, нічого не витиснеш. Це не жарти. А якщо циклон не ушкодить інсталяцій, чи ви певні, що нічого там не застопує вразі потреби?.. Ви скажете, що ні. І навіть президент це саме скаже. А я таки не ручу. Ні. І це мене найбільше тривожить...

Іван Струк

РЕФЛЕКСІЇ З 9-го З'ЇЗДУ ДЕЛЕҐАТІВ ОбВУА

В гарній порі року і місяця відбувся 9-ий З'їзд Делеґатів ОбВУА, сполучений із з'їздом делеґатів усіх комбатантських організацій з нагоди 50-річчя відновлення державного війська України. Прибуло чимало делеґатів і гостей з різних сторін Америки і Канади. Вражала тільки відсутність делеґатів від Українських Американських Ветеранів. Прикро, що до нинішнього дня не прийшло ще до міцніших взаємин між ОбВУА і УАВ.

З огляду на обмежений об'єм «Вісті Комбатанта» я зупинюся головно над резолюціями Дев'ятого З'їзду і працею на слідуючий рік нововибраної Управи ОбВУА.

Звичайно резолюції є віддзеркаленням нарад і дискусій з'їздів чи конвенцій. Однак так резолюції як вислід нарад новообраної Головної Управи ОбВУА нічого особливого, на мою думку, не дають на майбутнє.

В резолюціях подається, що «ми українські вояки є тісно пов'язані з Україною і українською нацією», що «московсько-українська війна продовжується» і, що ціллю ОбВУА є об'єднання всіх бувших українських вояків.

Зате у висліді звітів нарад і дискусій новообрана Головна Управа ОбВУА взяла на увагу на біжучий рік господарсько-фінансові справи, харатативну працю і видавання військового журналу.

Хоч резолюції і наради Екзекутиви ОбВУА мають дуже гарні настанови. однак в загальному вони не взяли під увагу деякі справи, які могли б бути більшим стимулом до дальшої праці.

Вираження в резолюціях, що ми любимо Україну, продовжуємо війну з москалями, думаємо про об'єднання бувших вояків і харатативні цілі — це справи зовсім зрозумілі. Це пісонька, яку ми дуже часто співаємо при акопаніяменті гарних і патріотичних промов. Однак того, що ми, колишні вояки, думаємо щось більше конкретного зробити на майбутнє, ані в резолюціях ні постановах Екзекутиви в дні 15 червня б. р. не сказано.

На мою думку, Провід ОбВУА повинен був взяти під увагу справи такі, як:

1. Видання поважної науково-історичної праці;
2. Реєстр українців, які воювали в I і II світових війнах і в Кореї в рядах американської армії, як рівнож далі воюють у В'єтнамі;
3. Дискримінація наших новобранців в поборових комісіях;
4. Поштову марку в честь Т. Шевченка;
5. Мистецтво в стрілянні;
6. Доповіді на тему психологічно-стратегічної війни.

Для більшого зрозуміння повищих точок постараюся насвітлити їх докладніше.

Коли мова про видання науково-історичної праці. то чуємо голоси, що ОбВУА не має авторів ані фінансової змоги. Уважаю, що науковця,

який міг би виконати цю працю, можна знайти як не серед наших вояків, то серед членів наукових установ. Передовсім мусить бути добра воля і сильна постанова. Тоді можна знайти і фінансові засоби не тільки серед наших ветеранів, але й людей, які розуміють, що видання наміреної праці на часі і дуже потрібне.

Свого часу була порушена в «Америці» справа реєстрації українських вояків, які служили і служать в американських арміях. Такий реєстр мав би дуже велике значення для української історії, для ОбВУА і УАВ (Українських Американських Ветеранів), бо вразі потреби наші ветеранські організації могли б цей реєстр і активність наших вояків використати для підтримання своїх постулятів, висланих до американського уряду. Як зробити цей реєстр і яких метод ужити, це справа Екзекутиви ОбВУА і УАВ. Однак такий реєстр повинен бути зроблений і то як найскорше.

Є випадки, що урядники Поборових Комісій заперечують національне кредо нашої молоді і легковажно ставляться до існування України. Така дискримінація українців і України на кожному кроці в Америці, в публікаціях і пресі. Провід ОбВУА, як військова одиниця, повинен вислати делегацію до Поборової Комісії, яка звернула б увагу урядникам Комісії на дискримінацію наших хлопців, які воюють і гинуть за ідеали Америки в В'єтнамі.

Справа видання поштового значка в честь Т. Шевченка вже тягнеться кілька літ. Наші ветеранські організації могли б дуже багато причинитися до приспішення видання цього значка, коли б Проводи і їхні військові станиці вислали по кілька вже готовонаписаних меморандумів до Генерального Постмастера до наших «в'єтнамців», щоб вони зібрали підписи серед своїх і чужонаціональних вояків. Така акція напевно приспішила б видання поштового значка в честь Т. Шевченка, бо голос вояка з фронту має велике значення. А поза тим збиранням підписів під такі меморандуми шириться пропаганду серед американських вояків про Україну і Т. Шевченка, бо кожний вояк, який підписує письмо, цікавиться його змістом.

Незалежно від такої акції ОбВУА повинно бути в близькому контакті з нашими вояками у В'єтнамі чи деінде через писання до них Різдвяних карток чи скромних посилок. Такими ділами здобудемо більше членів до ОбВУА. Це було справжнє сб'єднання, про яке згадується в резолюціях.

Справу мистецтва в стрілянні вже від довшого часу пропагує інж. Іван Остап'як, який своїми статтями і доповідями доказував, яке велике значення має добрий стрілець-вояк. Він не тільки пропагував, але реалізував свою ідею. Для цього він використовував німецьку стрільницю у Філядельфії, яка проте згодом відмовилася відступати свою стрільницю на кілька годин для наших хлопців. Коли п. І. Остап'як старався здобути американську стрільницю, він — на жаль — не знайшов підтримки збоку Президії ОбВУА.

Станиця Братства 1-ої УД УНА в Торонто краще пізнала вартість мистецтва в стрілянні, як Філядельфія. Вона вже відбула кілька змагань в

стрілянні не тільки між своїми членами, але й між молодечими організаціями, і добрим стрільцям дала гарні нагороди. Може приклад Торонта вплине на Президію ОбВУА і вона підтримає добру ідею п. Остап'яка.

Доповіді на тему психологічно-стратегічної війни Президія ОбВУА повинна взяти на увагу на своїх нарадах. Кожний військовик знає, що в теперішній війні дуже велику ролю грає пропаґанда, або, як кажуть, психологічно-стратегічна війна. Хто краще поведе цю пропаґанду, той виграє війну.

Для нас, українців, з уваги на майбутню світову війну, було б добре познайомитись з методами пропаґанди москалів. Час не стоїть на місці. Наша спільнота, і головно наше молоде покоління в діяспорі, повинні знати, яку відсіч дати москалям в майбутній війні. Тому провід ОбВУА повинен приготовити доповідь на повищу тему, яку можна би виголошувати по всіх відділах і для української спільноти.

Справа об'єднання б. вояків, суспільна опіка і видавання військового журналу «Вісті Комбатанта» має велике значення. Однак праця членів ОбВУА не повинна кінчитися тільки на тому. ОбВУА складається з кількох ветеранських організацій, серед яких є члени різного віку. Тому ми повинні поширити нашу працю і не оправдувати себе, що члени нашої організації старші віком і не можна більше зробити, як на це дозволяють наші фізичні сили.

Уважаю, що крім гарних промов на зборах чи з'їздах повинні бути добре плянування і акція. Спільними силами, без огляду на вік, можна багато зробити для української справи.

Р. Колісник

"НАЙКРАЩІ ХЛОПЦІ З ДИВІЗІЇ"

Ще раз впала команда «На збірку!», Ще раз відбувся рапорт, ще раз піднялись руки до салюту. Правда, це вже не та збірка, що була два десятки років тому, не той рвучкий салют руки, який тепер радше нагадує кивок резиґнації, не той грімкий голос, який тепер захрипло звучить, як благання, у ранньому вітрі на «Верховині».

Все таки ще виструнчилися лави — в рядах випнялись вперед різного роду й величини черева. Лунає команда «До правого рівняйсь!» — і заворушились ряди, але вирівнятися не дозволив високий, як могила на «Верховині», чийсь живіт, який безпощадно перетяв лінію виджения.

«Право руч!» Дехто ще пробує — по колись вивченим, а тепер зовсім забутим правилам військової муштри — обернутись на закаблуках. Дехто заточується, а дехто таки обертається повільно «на чотири темпа».

«Ходом руш!» Чоло вже маршує, а тил ще на місці стоїть. Колона повільно, як китайський драґон, закручується у різні боки. Колона маршує ніби цілість, а в ній відразу видно індивідуальний характер кожного її члена. Треба подивитись лиш на ноги. Кожний для себе крок тримає і його міняє.

Колона виглядає, як після битви під Бродами. Та це не диво, бо бійці перейшли через «барабанний вогонь» «ворожих батерій» Українського Робітничого Союзу. Хто пережив «котел в барі» до пів до другої години. і перейшов прорив до великої залі, той попав під новий нищівний вогонь, який зібрав своє обильне жниво на нових позиціях — при столах попід стінами. Тільки маленька горстка перетривала до ранку й з трудом добилася до рідних рядів запілля. Не один ще впав по дорозі. Ніхто не відзначить ці геройські місця. Лише могила на «Верховині» про них усіх свою думу гадає.

Колона завертає під цю могилу. Начальство впереді. Комбатантські пиріжки нарізно сидять на лисих головах. Кому на самому чубку, кому на самих вухах.

За ними воякцтво крокує. Дехто вже руки за спину заложив, а дехто ще виструнчується аж в'язи в шиї тріщать.

Знову команда: «Пісня!» Хтось ззозаду затягає «Ой, на ставі, на ставочку». Решта йому вторує несміливо. Якийсь відважний бере високий тон і старається всіх переспівати. І це йому вдається. Його голос, лунає, як звук пластикової трембіти. Він розноситься по всіх сторонах «Верховини» і заглушується десь в долині за барою.

По обох боках дороги, маршовій колоні приглядаються жінки, діти й «цивілі». Вони привітно усміхаються. Кивають руками. До повного образу бракує лише вареників, води й квасного молока. Особливо квасне молоко пригодилося б. Воно загасило б спрагу нічних боїв.

Колона доходить до мети — на панахиду. Чи це дійсно ті самі найкращі хлопці з дивізії, які тому двадцять років йшли в бої, а тепер докінчують свій похід на панахиду? А може це тільки їхні духи? Та ні, духи так страшно не виглядають.

ДРУГИЙ ДЕЛЕҐАТСЬКИЙ З'ЇЗД БРАТСТВА 1-ої УД УНА

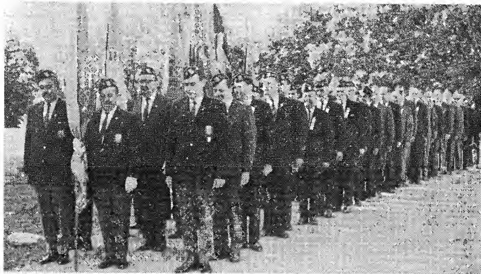
На передодні 25-ліття утворення 1 Української Дивізії відбувся Другий Делеґатський З'їзд Братства в днях 2 і 3 вересня 1967 р. На оселю "Верховина" у Ґлен Спей, ЗДА, з'їхались 200 членів Дивізії, щоб стрінутись із побратимами по зброї. Саме місце і прекрасна погода причинились до величкого й успішного З'їзду. Чисельно дописали члени Братсва із ЗДА, а Крайова Управа ЗДА, як господарі З'їзду вив'язались добре в його технічному переведенні. З огляду на віддаль, з Канади брало участь коло 30 членів. З'їзд вітав гостя з Німеччини д-р Любомира Макарушку, кол. майора й керівника українського відділу VI в Дивізії. На З'їзді рівно ж був присутній кол. командир Української Національної Армії, ген. Павло Шандрук.

Першого дня відбулись наради, в яких взяли участь 40 Делеґатів станиць Братства в ЗДА, Канаді і Арґентині, репрезентуючи разом понад 1,200 членів.

Делеґатський З'їзд відкрив привітом делеґатів і приявних гостей, Голова Головної Управи Братства, д-р М. Малецький. При цьому вшановано одно-хвилинною мовчанкою всіх померлих друзів по зброї.

З'їздом провадила президія у такому складі: О. Голинський — голова, М. Бігус — заступник голови, М. Ліщинський і Б. Дусанівський — секретарі.

Під час нарад працювали три Комісії, а саме: 1) **мандатна** — А. Коморовський, Б. Артимишин, і А. Чорній, 2) **номінаційна** — д-р Р. Дражньовський, В. Гузар, С. Гуляк, інж. В. Заброцький і Б. Кашуба, 3) **резолюційна** — мгр. В. Верига, мгр. О. Луцький і В. Будний.

"Струнко! Ходом руш!" — учасники II-го Делеґатського З'їзду Братства кол. вояків 1-ої УД УНА перед відмаршом на Службу Божу на оселі "Верховина".

(Фото: Б. Артимишин, Філядельфія)

З'їзд, заслухавши докладних звітів поодиноких референтів Головної Управи і Контрольної Комісії та річевої дискусії над ними, приступив до вибору нової Управи. На внесок Номінаційної комісії до **Головної Управи** обрано: д-р М. Малецький — голова, інж. В. Заброцький і мґр. О. Лисяк — заступники голови, В. Гузар — секретар, М. Бігус — фінанс. референт, І. Чмола — організаційний референт, Р. Колісник — реф. видань, інж. Ю. Тис-Крохмалюк — реф. преси, Б. Чорній — реф музею і архіву, В. Гриньох і Б. Кашуба — вільні члени.

До Контрольної Комісії обрано: Р. Чолкан — голова, інж. Б. Артимишин і інж. М. Ліщинський — члени.

До Товариського Суду обрано: д-р Р. Дражньовський, інж. І. Скіра і І. Тарнавський. Почесним членством Братства відзначено д-р Л. Макарушку і ред. Ю. Тис-Крохмалюка.

В другій частині З'їзду заслухано чотири короткі доповіді, які заторкнули справи Братства. Д-р М. Малецький виголосив змістовну доповідь, підчеркуючи яскраво організаційну і напрямну тематику для Братства. Р. Колісник говорив у справах видань Братства і підчеркнув важливість оформлення уділової спілки Братського видавництва. В справі Капітули пропам'ятних відзнак, яка є дуже важливою, говорив інж. Б. Підгайний. Він підчеркнув потребу об'єднати Комісію Пропам'ятної Медалі св. Архистратига Михаїла з осідком у Чікаго й Капітулу Пропам'ятних Відзнак І-ї УД УНА з осідком в Англії, в одну установу для видавання усіх пропам'ятних відзнак і медалів. У справах молоді, яка сьогодні стоїть в авангарді боротьби, реферував А. Коморовський. Усі ці доповіді знайшли велике зацікавлення серед делегатів і були річево дискутовані.

Привіти надіслали ген.-хор. М. Крат, майор Гайке і Головна Управа Об'єднання УПА. Усні привіти зложили: ген. П. Самутин від ОбВУА, д-р М. Стахів від УККА, о. декан Ю. Габрусевич від капелянів Братства, проф. Чировський від ООЧСУ-у і делеґація від Крайової Управи СУМА.

Другого дня, в неділю о год. 10-ій о. дек. Ю. Габрусевич відправив Службу Божу, а відтак панахиду під могилою з участю православного пароха оселі. До участи в Богослуженнях попередила збірка членів Братства із прапорами, апель і звіт ген.-полк. П. Шандрукові.

В пополудневих годинах відбувся 10-й Крайовий З'їзд Братсва ЗДА, на якому обрано нову управу, яку очолив інж. В. Заброцький.

Того самого дня, увечорі, відбувся спільний бенкет, на якому мали приємність гостити наведених попередньо гостей-представників окремих організацій і установ, президента Робітничого Союзу А. Батюка і адв. Пізнака з дружиною.

Другий Делеґатський З'їзд Братства мав великий вплив на закріплення і розбудову Братсва у всіх країнах його існування та поставив собі завдання надальше плекати традиції українського вояка-комбатанта і завжди стояти в обороні українського народу й незалежної Української Держави.

Б. Д.

РЕЗОЛЮЦІЇ

Другого Делеґатського З'їзду Братства кол. Вояків 1-ої Української Дивізії Української Національної Армії, який відбувся 2 вересня 1967 р. у Глен Спей, Н. Й. (ЗДА) на оселі УРСоюзу «Верховина».

Другий Делеґатський З'їзд, відбуваючи свої наради в 50-річчя Української Національної Революції, 25-річчя створення Української Повстанської Армії і напередодні 25-річчя створення 1-ої Української Дивізії, клонить свої голови перед творцями й учасниками Українських Збройних Сил, що боролися за Самостійну Соборну Українську Державу Зберігаючи світлу пам'ять про впавших Героїв Визвольних Змагань, З'їзд заявляє свою непохитну відданість ідеалові української державности.

1. З'їзд засилає щирий синівський привіт усьому Українському Народові в Україні і поза її межами та з гордістю стверджує існування та продовження активного й пасивного спротиву Українського Народу на всіх відтинках політичного, релігійного, культурного й економічного життя проти московсько-большевицького окупанта. З'їзд заявляє свою духову й ідейну єдність з поневоленим Українським Народом у його боротьбі за національно-державний ідеал і зобов'язується підтримувати цю боротьбу жертвенною працею серед вільних народів світу в користь України.

2. З'їзд засилає синівський поклін Блаженнішому Верховному Архиєпископові Кардиналові Йосифові Сліпому та всім Ієрархам обох Українських Церков і просить їх твердо стояти на сторожі чистоти українського обряду та традицій і доложити всіх зусиль для осягнення церковно-релігійної єдности, завершеної створенням Українського Патріярхату.

3. Розуміючи вагу й потребу об'єднання всіх національно-творчих сил українців у вільному світі, З'їзд вітає ініціятиву скликання Світового Конґресу Вільних Українців і бажає успіхів у завершенні його праці в формі створення постійно діючої центральної установи.

4. Ідучи на зустріч ідеям СКВУ, З'їзд стверджує потребу об'єднання і координації праці всіх українських комбатантських організацій.

5. З'їзд заявляє льояльність до країн, у яких існує Братство, та закликає членів зберігати демократичні традиції тих країн своєю співпрацею у всіх ділянках державного й громадського життя. Рівночасно З'їзд підтримує зусилля волелюбних народів зупинити комуністичну аґресію.

З нагоди 100-річчя канадської федерації, З'їзд щиро вітає Канаду та її уряд і бажає їй дальшого розквіту для добра всього канадського народу та його складової частини — української канадської спільноти.

6. З'їзд доручає Головній Управі скріпити організаційну працю Братства та допомогти Крайовим Управам приготовитись до 25-річчя створення Дивізії.

7. Вважаючи, що 25-річний відтинок часу є доволі довгий для потрібної перспективи в оцінці подій другої світової війни, З'їзд схвалює по-

роблені Головною Управою заходи для зібрання матеріялів до історії 1-ої УД УНА та взиває всіх кол. членів Дивізії здійснити цей задум шляхом співпраці з Редакційною Колеґією.

8. З уваги на факт існування двох установ, що займаються наділюванням пропам'ятних відзнак кол. воякам Дивізії, а саме: Капітули Пропам'ятних Відзнак з осідком у Лондоні (Англія) і Комісії Пропам'ятної Відзнаки св. Архистратига Михаїла з осідком у Чікаго (ЗДА), З'їзд доручає Головній Управі доложити старань, щоб створити із них (по змозі) на терені Північної Америки одну установу для пропам'ятних відзнак Дивізії.

9. З'їзд зобов'язує усіх своїх членів віддати максимум зусиль у праці над нашою молоддю, щоб її зберегти перед денаціоналізацією.

Резолюційна Комісія:

Василь Верига — голова Всеволод Б. Будний — секретар

Олександер Луцький — член.

I. Поритко

Цілі та завдання ОбВУА

Звідомлення на 9-му Делеґатському З'їзді ОбВУА, 3-го червня 1967 р.

(Закінчення з попереднього числа.)

ОРГАНІЗАЦІЙНА СИСТЕМА ОбВУА

Організація ОбВУА, згідно з обов'язуючим статутом, є двоступневою·

1. Централя з головними керівними органами: Головна Управа, Контрольна Комісія і Організаційний Суд,

2. Автономні організації (Б-во УСС, Об'єднання к. В. УПА) і Відділи ОбВУА, що гуртують фізичних членів.

8-ий Делеґатський З'їзд обрав був такі керівні органи:

Головна Управа: д-р Володимир Галан, президент, д-р Іван Козак (Нью-Йорк), Іван Поритко (Філядельфія), Юрій Лопатинський (Нью-Йорк), заст. президента, д-р Теодор Мамчур, секретар, Йоахим Вишневецький (Нью-Йорк), скарбник, Павло Калиновський (Балтимор), культ.-освітній референт, Микола Алексевич (Філядельфія) орг. референт, Макар Каплистий, Валентин Сім'янцев (Вашинґтон) — члени Г. Управи, Осип Сарахман і д-р Осип Утриско (Ньюарк), члени-заступники, Іван Кедрин-Рудницький — редактор «Вістей Комбатанта».

Головна Контрольна Комісія: Осип Тритяк (Філядельфія), голова, Богдан Заплітний (Чікаґо) і Семен Гнатківський (Амстердам), члени — Іван Данківський і Марія Величко (Філядельфія), заступники.

Головний Суд: ген. Павло Самутин (Боффало), голова, Олексій Козловський (Нью Гейвен) і Володимир Луцишин (Філядельфія), члени, Антін Маланяк і Іван Остапяк, заступники.

Рада Воєнного Хреста: д-р Микола Рибак, голова, Макар Каплистий і Володимир Мацьків, члени (всі Філядельфія).

Капітула Пропам'ятної Відзнаки 50-річчя Збройних Сил України: ген. Аркадій Валійський, голова, Іван Поритко, заст. голови, Микола Алексевич, заст. голови і скарбник, Володимир Луцишин, секретар та члени: ген. Петро Самутин, ген. Микола Омелюсік, д-р Іван Козак, Микола Кривопуск.

Капітула Відзнаки 50-річчя Українських Січових Стрільців — д-р Володимир Галан, голова, Микола Алексевич, заст. голови, Антін Маланяк, секретар та члени Макар Каплистий і д-р Теодор Мамчур.

Працею ОбВУА керувала вужча президія: Голови, заступника голови і секретаря, на основі повновластей Головної Управи.

У звітньому часі Головна Управа відбула 16 засідань, в цьому 3 пленарні, в яких брали участь і члени Головної Контрольної Комісії і Товариського Суду. Рада Воєнного Хреста та Капітули обох відзнак відбули низку засідань. В 1964 і 1965 діяв Ювілейний Комітет Відзначення 50-річчя виступу до збройної боротьби 1-ої сотні УСС. Комітет діяв при ОбВУА під проводом д-ра В. Галана та успішно координував святкування цього 50-річчя

в багатьох осередках нашого скупчення і причинився видатно до зібрання фондів на видання Ювілейного Збірника УСС «За Волю України». У звітному часі зрезиґнував з секретарства побр. д-р Т. Мамчур, а згодом помер і працьовитий сл. п. побр. Антін Маланяк. Тепер виконує функції секретаря побр. Володимир Луцишин. Часта зміна на пості секретаря Головної Управи від'ємно відбивалася на всім діловодстві ОбВУА. З конечности канцелярією завідував й так перетяжений іншими завданнями побр. Ів. Поритко.

За звітний час вислано 672 писем, в цьому 144 обіжних, отримано 384. Окрім цього вислано канцелярією понад 7.000 закликів Суспільної Служби Комбатантів до збірки Дару Українським Воєнним Інвалідам.
Гол. Контрольна Комісія, згідно зі статутом, переводила перевірку діяльности Головної Управи. Організаційний Суд не мав у звітному часі справ до полагодження.

ВІДДІЛИ ОбВУА

Відділ при Гол. Управі — голова сотн. Й. Вишневецький, Філядельфія — гол. Микола Алексевич, Нью-Йорк — гол. д-р Іван Козак, Чікаґо — гол. Прокіп Матійців, Ньюарк — гол. М. Стебельський, Рочестер — гол. д-р Лев Рубінгер, Дітройт — гол. д-р Петро Біланюк, Клівленд — гол. Микола Топорович, Честер — гол. Іван Михайлів, Нью Гейвен — гол. Олексій Козловський, Вашингтон — гол. Валентин Сімянців, Лос Енджелес — гол. Андрій Прокопович, Балтіморе — гол. Омелян Харкаліс, Сиракюзи — гол. д-р Іван Попадюк, Амстердам — гол. Семеон Гнатківський, Ютика — гол. Петро Ярмак, Боффало — гол. Іван Панасенко.

ОРГАНІЗАЦІЙНА РЕФЕРЕНТУРА

Організаційна референтура, згідно з наставленням Головної Управи, яка найважнішим своїм завданням уважала об'єднання всіх комбатантів в одній комбатантській організації, — в своїх обіжних листах заохочувала Відділи приєднувати нових членів до ОбВУА. Видані були і відповідні заклики в пресі, що позначилося на зрості членства в поодиноких Відділах. Організаційний референт був у зв'язках з іншими комбатантськими організаціями, що досі ще не мають пов'язання з ОбВУА.

У сьогоднішньому звідомленні організаційна референтура бажала дати перегляд праці всіх Відділів ОбВУА, але, на жаль, тільки кілька Відділів дали потрібні дані на заклики — так, що такого перегляду праці Відділів дати не можливо. Все ж, з отриманих звідомлень виходить, що наші Відділи всюди на місцях беруть живу участь у всіх загальних українських підприняттях, зокрема зв'язаних з державними чи воєнними роковинами. Організаційний референт багато часу вклав у працю Капітули Відзнаки 50-річчя УСС та Капітули 50-річчя Пропам'ятної Відзнаки Збройних Сил України.

ГОСПОДАРСЬКА РЕФЕРЕНТУРА

заготовила і була помічна при розділенні 300 відзнак УСС і тепер полагоджує всю технічну роботу, зв'язану з пропам'ятними відзнаками 50-річчя

Збройних Сил України. За це належить подяка референтові організаційному і господарському в одній особі, побр. М. Алексевичеві.

КУЛЬТУРНО-ОСВІТНЯ РЕФЕРЕНТУРА

Культурно-освітні референти Відділів діяли самостійно, не маючи потреби звертатися до гол. культурно-освітнього референта, а як були які побажання, то відповідала на них канцелярія Гол. Управи.

Пригадуємо, що ще в 1955 році був випрацьований календарик обов'язуючих святкувань роковин, розісланий Відділам ОбВУА, але кожна місцевість має власний підхід до окремих святкувань і до цього пристосовуються Відділи ОбВУА.

ВИДАВНИЧО-АРХІВАЛЬНА РЕФЕРЕНТУРА

в пов'язанні з Культурно-освітньою рефер. має завдання:

1) зберігати зібрані воєнні пам'ятки та довести до зорганізування окремого архівального музею,

2) видавати спогади, збирати і видавати друком причинки до історії визвольних змагань у своїм журналі чи окремими книжками.

До 1-го завдання, — дещо архівальних пам'яток з визвольної збройної боротьби вже придбано та опікується ними філядельфійський Відділ ОбВУА, зокрема побр. М. Вайда. Час біжить, минають роки за роками — і ми все далі й далі віддаляємося нашою пам'яттю від того, що діялося в Україні в добі її збройної боротьби за визволення, в добі творення й існування Української Держави. В тій добі, що в ній ми були безпосередніми учасниками подій, в формуванні окремих військових з'єднань, у боротьбі на фронтах, в адміністрації та навіть у політично-громадській праці. Бо все тоді, в цій історичній добі, приходилося робити нам, тоді молодим військовикам. Чимраз більше проріджуються ряди учасників подій тієї доби, відходять в засвіт свідки тих подій, відходять ті, що могли б і вміли б про цю добу сказати багато й залишити поколінням у своїх спогадах і насвітленнях окремі фрагменти, у пов'язанні, дали би майбутнім поколінням повну картину, повне унаглядження всього того, що діялося й творилося тоді на українських землях.

Вага та роля й значення спогадів тих, що були учасниками цих подій, то й безпосередньо знають їх, бо творили їх — безсумнівно великі.

Головна Управа часто пригадує це важливе завдання нашої організації, яка гуртує на цьому терені рештки учасників тих подій, щоб цей священний обов'язок передати наступним поколінням, передати їм правдивий образ тієї доби, існування і дій збройних сил української держави.

Пам'ятаймо, що багато з того, що було зібране й написане, а навіть опубліковане, знищено окупантами наших земель, або затратилося в потрясеннях під час другої світової війни. Тому і в цім Ювілейнім році 50-річчя Українських Збройних Сил України ще раз Головна Управа ОбВУА пригадує це наше завдання і просить всіх побратимів не відкладати до останньої хвилини — списання своїх споминів з військового часу, бо з цих всіх спогадів та їх конфронтацій, вияснення й устійнення, дамо картину історичної

правди для майбутніх істориків. В біжучім і 1968 році наш військовий журнал «Вісті Комбатанта» буде друкувати прислані йому кращі спомини наших побратимів.

З приводу 50-річчя Збройних Сил України, при ОбВУА працює окрема Редакційна Колегія в складі: сотн. Зенон Стефанів, голова, генерали Петро Самутин і Аркадій Валійський, заст. голови, ред. Євген Зиблікевич, секретар та член д-р Ст. Ріпецький, що підготовляє видання книжки англійською мовою про першу агресивну війну проти України большевицької Москви.

СУСПІЛЬНА СЛУЖБА КОМБАТАНТІВ

В практичному житті наша спільнота у вільному світі не все помічає явища тісно пов'язані з проблемою наших визвольних змагань. Одним з тих маркантних явищ — це справа опіки і допомоги українським воєнним інвалідам, учасникам нашої збройної боротьби.

Після другої світової війни долею українських воєнних інвалідів поза колишніми українськими вояками безпосередньо ніхто не цікавився, ніхто з передових людей її не заторкує. В наших організаціях-товариствах цією проблемою не займаються, справа воєнних інвалідів для них так, наче не існує. Тільки ЗУАДК в 1949 до 1953 р. на прохання Гол. Управи ОбВУА уділював доразову допомогу нашим інвалідам на скитальщині в Європі. Щойно в 1953 році українські комбатантські організації в ЗДА ОбВУА, Братство УСС, Братство к. Вояків 1 УД УНА і Об'єднання кол. Вояків УПА спромоглися створити Суспільну Службу Комбатантів, яка поставила собі дуже велике і відповідальне завдання — наладнати систематичну й постійну допомогу колишнім українським воякам, потребуючим допомоги. На початках завдання ССК були досить обмежені — збирати фонди і їх пересилати до розподілу Союзові Українських Воєнних Інвалідів (СУВІ) в Німеччині. Однак дальші потреби поволі самі накидали нові завдання. З усіх осередків нашого поселення колишні українські вояки почали звертатися за допомогою. І ССК цю поміч давала понад 600 колишнім українським воякам, учасникам нашої визвольної збройної боротьби, через комбатантські організації та безпосередньо.

Тепер допомогова акція ССК зміняє свої форми. Щораз зменшується число воєнних інвалідів, а рівночасно побільшуються ряди тих, що хоч не вийшли каліками з війни, проте потребують допомоги-опіки. Багато колишніх українських вояків підірвали своє здоров'я непривичною працею, втратили зовсім решту свого підірваного здоров'я, та стали нездібними, щоб запрацювати на свій прожиток. Також ті, що отримують старечі пенсії, не можуть вижити з тієї мізерії.

Заходить потреба пригадувати нашому загалові невідрадний стан кол. наших вояків, які з причини чи то інвалідства, чи пізнього віку й утрати здоров'я опинилися у важких життьових умовах. Вимоги, які перед Суспільною Службою висувають життьові потреби наших воїнів, які колись «червону калину похилу підіймали», а нині у злиднях і непосильній праці

ледви животіють, — не можуть бути вже якслід заспокоєні тими фондами, що ними сьогодні диспонує ССК. Тому ССК змушена закликати наш загал прийти з більшою допомогою. Наші організації-товариства, які між двома світовими війнами кожного року складали більші квоти на допомогу інвалідам, тепер взагалі цією справою не цікавляться. Теж і наші фінансово-господарські організації, не присвячують уваги цій важливій справі. На протязі 14-ох років не занотовано навіть малих пожертв від наших братських союзів УНС, УРС, «Провидіння» і «Народна Поміч». Годиться пригадати, що між 2-ма світовими війнами УНС і УРС були все між тими товариствами, що їх пожертви на допомогу українським інвалідам найчастіше повторялися. Насувається питання, чому тепер нема пожертв від наших організацій?

В освідомляючій акції та роз'ясненні потреби допомоги тим, що як учасники збройної боротьби кривавилися, щоб здобути кращу долю укра-

ЗБІРКА ДАРУ УКРАЇНСЬКОМУ ВОЄННОМУ ІНВАЛІДОВІ

Нью-Йорк	1.792.40	146.69	1.939.09
Філядельфія	1.561.50	318.00	1.879.50
Чікаґо	779.20	798.50	1.577.70
Дітройт	500.90	601.50	1.102.40
Ньюарк	599.29	299.00	898.29
Клівленд	234.25	574.00	808.25
Рочестер	318.50	265.50	584.00
Честер	403.35		403.35
Лос Енджелес	351.00		351.00
Гартфорд	276.00	50.00	326.00
Амстердам	234.25	44.00	278.25
Балтіморе	260.25		260.25
Трентон	122.25	82.00	204.25
Міннеаполіс		180.00	180.00
Маямі	174.00		174.00
Нью Гейвен	174.00		174.00
Вашинґтон	172.50		172.50
Акрон	133.00		133.00
Утика	36.00	96.60	132.60
Джерзі Ситі	100.00		100.00
Мівоке	68.00	30.00	98.00
Сиракюзи	91.00		91.00
Левант	85.00		85.00
Коговс	81.00		81.00
Гари	73.00		73.00
Джанстовн	70.00		70.00
Редінґ		70.00	70.00
Оак	70.00		70.00
Бостон	51.00		51.00
Інші	358.60	56.50	471.10
Разом:	9,170.24	4,052.10	13,222.34

їнському народові, повинні брати участь ми — всі комбатанти, згуртовані в наших комбатантських організаціях. Централя в пресі, а побратими у Відділах чи Станицях. Ми зобов'язані подбати про наших кол. товаришів зброї та допомогти їм зорганізувати спокійне життя в останніх їхніх роках. Про деяких з них знаємо, що бідують, більшість з них мовчить, бо соромляться своєї нужди. Тими нещасними ми мусимо заопікуватися. Їх вже небагато залишилося при житті, то ж спроможімося на забезпечення їм прожитку наприкінці їх життьового шляху. Не всі наші побратими, чи їх Відділи, Станиці мають зрозуміння до акцій Листопадових збірок. У Відділах, чи Станицях, де знайдеться 1 - 2 енерґійних-відданих побратимів, є добрий успіх збірки і вони причиняються до злагіднення незавидної долі наших інвалідів.

З вдячністю згадаю тих наших товаришів, що кожного року від 1953 року збирають на свої збіркові лісти більше як сто долярів, а саме: Побратими Тишовницький, Лос Енджелес, Антін Артимович, Наталія Лозинська, Антін Зборик, Чікаґо, Валентін Сімянців, Вашинґтон, д-р Осип Утриско, Нью-арк, Симеон Гнатківський, Амстердам, д-р Іван Козак, Нью-Йорк, Тарас Максимович і Дмитро Висоцький, Рочестер, д-р Теодор Мацьків, Акрон, ген. Дмитро Жупінас і д-р Франц Липовецький, Дітройт, полк. Т. Шкарупа, Клівленд, Петро Кухарський, Микола Прасіцький і Іван Поритко, Філядельфія, Іван Процишин і Йосиф Сарахман, Честер.

Для інформації подаємо, що за час від 1953 до 1966 р. вплинуло до Каси Суспільної Служби Комбатантів 153,912.68 дол., а приділено на допомогу 121,633.09 дол. Стан каси (в Банках) 32,279.59 долярів.

Звітуючи за діловий період діяльности ОбВУА за час від вересня 1964 до червня 1967 р. рівночасно аналізуємо пройдений час 18-ліття діяння ОбВУА.

ПІДСУМКИ

Беручи на увагу обставини і наші можливості — стверджуємо, що ОбВУА за 18 років виконало багато запляннованого, але були і недоліки. 1. Осяги наші в харитативно-допомоговій акції українським воєнним інвалідам і немічним кол. нашим товаришам по зброї були більші, як ми плянували і сподівалися. Збіркова і розподільна системи доцільно наладнані. 2. Доведення до постійного видавання комбатантського журналу та постепенне поліпшування «Вістей Комбатанта» — це світлий успіх ОбВУА, тепер ідеться про те, щоби його зберегти і утривалити, а це можемо осягнути тільки збірними зусиллями всього нашого членства та при співпраці тих наших комбатантських організацій, які з нами співпрацюють. 3. Наші намагання згуртувати всі комбатантські організації в ОбВУА і дальше не цілком увінчалися успіхом. В організаційній системі ОбВУА знайшлися Братство УСС, Об'єднання кол. Вояків УПА, «Вільне Козацтво», виявили намір приступити Товариство к. Вояків УПА і Союз Ветеранів Українського Резистансу. Братство к. Вояків 1 УД УНА льояльно і успішно співпрацює з ОбВУА в ділянках Суспільної Служби Комбатантів і видавання комбатантського журналу «Вістей Комбатанта. Поза ОбВУА залишилися два відділи Союзу Українських Ветеранів в Міннеаполісі і Чікаґо та Запорожці ім. Болбочана.

ОбВУА В ЗАГАЛЬНІМ ГРОМАДСЬКІМ ЖИТТІ

Об'єднання, яке гуртує в своїх рядах американських громадян, не підчинялося організаційній зверхності ніяким надбудовам поза кордонами ЗДА.

До державного Центру УНРади, як символу української влади й традиції української державности — наше ОбВУА все ставилося з повною льояльністю і старалося співпрацювати в користь загальних українських інтересів. Одначе з прикрістю мусимо ствердити, що військовий ресорт Виконного Органу УНРади не сповняв своїх завдань, він не доцінював співпраці найбільшої комбатантської організації у вільному світі та вважав за доцільне ігнорувати наші вимоги, предявлювані в письмових меморіялах, чи на стрічах з сл. п. президентом Ст. Витвицьким, пок. Осипом Буйдуником і п. Миколою Лівицьким, які всі признавали слушність поглядам ОбВУА. До останньої сесії УНРади продовжувалася неповажна практика у підвищуванні військових ранґ і то на внесення кол. старшин, що стоять осторонь комбатантських організацій. Надаванням військових ранґ навіть таким особам, які ніколи у війську не служили, викликувало з різних сторін негодування і застереження. Потішаємося, що зі зміною осіб у Виконному Органі УНР зміниться все на краще і взаємини між УНРадою і комбатантськими організаціями стануть тіснішими.

У збірній громадській діяльності української громади в ЗДА, ОбВУА теж виконувало відповідально свої обов'язки. Наші Відділи успішно переводили збірки УНФонду УККА і Коляди і Писанки ЗУАДК-у, та цим видатно причинялися до скріплення матеріяльних засобів для праці обох центральних організацій. Майже в усіх Відділах УККА члени ОбВУА займали провідні пости. А в проводі цих централь ОбВУА має своїх представників, які все там намагаються, зокрема по 9-ім Конґресі УККА, впливати на злагіднення відносин та довести до ладу і правопорядку.

Звернувши увагу на недосягнення в праці ОбВУА, мусимо признатися, що в нас видне те саме невідрадне явище, що характеристичне для всього життя української громади в ЗДА: занепад внутрішньої дисципліни й брак почуття обов'язку виконувати свої обов'язки і зобов'язання (теж і дрібні, грошові) супроти своєї організації.

Керівні органи і в звітному періоді, виконуючи постанови обов'язуючого статуту і рішень останнього З'їзду Делеґатів, — намагалися виконати свої завдання якнайкраще, відповідно до своїх сил, вміння та спроможностей.

ПОТРІБНА ІСТОРІЯ СТАРШИНСЬКИХ ШКІЛ УГА

ЗАКЛИК

до всіх Вельмишановних Побратимів *абсольвентів*
СТАРШИНСЬКИХ ШКІЛ УГА 1918/19 рр.

При відданій, сумлінній співпраці всіх Побратимів, елевів поодиноких Старшинських Шкіл УГА є *ще* можливим опрацювати нариси історії тих старш. шкіл, а нариси тихже, що вже друковані в матеріялах до історії, ц. є. «Українська Галицька Армія» том І, II і III. Вінніпеґ, — можна доповнити знімками старш. шкіл, разом із списком розпізнаних на знімках Побратимів командно-інструкторського збору та аспірантів школи.

Знімки старш. шкіл УГА та зібрання причинків до історії школи, при допомозі анкетних листків-запитів, виповнених елевами старш. шкіл, дали майже задовільний матеріял до опрацювання нарису історії старш. школи. Для приміру, наводимо: на знімку старш. школи УГА в Самборі 1918/19 рр. дотепер зідентифіковано за прізвищами, частинно навіть за іменами 70% осіб, на знімку старш. школи в Гуті Чугорській 1919 р. зідентифіковано 50% осіб, — і є вигляди розпізнати ще більше осіб в цих обох старш. школах.

Такі самі можливості зідентифікування осіб-*полонених* старшин і підхорунжих *у таборі в Тухолі* існують на підставі групових знімок жителів в бараках ч. 7, 8, 9, 10, 11 і 12, і інших групових знімок осіб, що належали до поодиноких корпусів, бригад, полків, «груп» — теж знімок польових духовників і питомців, хору, театр, групи, наукових курсів і т. п.

Просимо Вп. Побратимів, елевів старшинських шкіл УГА випожичити ласкаво: а) *знімки* їх старшинських шкіл, а теж б) *свідоцтва*, видаиі елевам, по скінченні старш. школи. Виготовивши з надісланих оригіналів під а) і б) нові фільми, оригінали заразже повернемо власникам. Просимо прислати знімки і свідоцтва старш. шкіл в місцях постою:

1) Коломия, знімок цілої школи, і бракуючі знімки 1 і 2 чети.
2) Чортків
3) Камінка Струмілова (старш. школа І Корпусу?)
4) Станиславів — Гарматна Старш. Школа 1919 р. (пор. Т. Мацків)
5) — Старш. Школа Звідомного полку (пор. Мараці)
6) Гута Чугорська — оригіналу знімки не маємо. Маємо лишень нечітку відбутку з «Літопису Червоної Калини».

Управи поодиноких Відділів ОбВУА в ЗДА і в Канаді, просимо скоро і совісно допомогти нам осібними обіжниками в наведеній і дуже пильній справі, просимо з картотеки Відділу *виповнити* залучений формуляр: «*Реєстр* абсольвентів старшинських шкіл 1/ - 6/ + Самбір) УГА». Ім'я і прізвище, дата і місце народження, де закінчив старш. школу УГА і подати адресу. Реєстр просимо вислати на подану адресу.

На подані в реєстрах адреси вишлемо Побратимам елевам старш. шкіл УГА виготовлені нами анкетні листки і знімку їх старш. школи для ідентифікації осіб, і в будучому будемо контактуватися безпосередньо з кож-

ним елевом зосібна. По використанню надісланих матеріялів, будуть вони в цілості передані до Архіву УГА, як джерельний матеріял до історії поодиноких старш. шкіл УГА.

Нинішний заклик до Віддлів ОбВУА і абсольвентів старш. шкіл УГА виготовлено в порозумінні і при співпраці всім нам дорогого й шановного Побратима хор. УСС Дмитра Микитюка в Вінніпеґу, видавця всіх трьох дотепер томів «Українська Галицька Армія» — матеріял до історії.

Нариси історії, згл. доповнення до історії поодиноких старш. шкіл (1/ - 6/ + Самбірська Старш. Школа) можуть бути друкованими в міру опрацювання в ювілейному IV томі «Укр. Гал. Армія», що має вийти ще в біжучому 1967 році, згл. в передбаченім V томі.

Отже цілість справи є дуже пильною, поки ми ще живемо!!!

З вояцьким привітом

Інж. Степан Т. Кульчицький,
к. хор. УГА, полонений в Тухолі.

РЕЄСТР

елевів старшинських шкіл УГА
в Коломиї, Чорткові, Камінці Струміловій, Станиславові, Самборі, Гуті Чугорській і інші

Ім'я і прізвище Дата, рік, місце, повіт народ.	Де закінчив старшин. школу	Військовий ступінь	Адреса

РЕЄСТР

полонених, старшин, підхорунжих, стрільців у таборі Полонених УГА
в *Тухолі* барак ч. 7, 8, 9 і 10, 11, 12

Ім'я і прізвище Дата, рік, місце, повіт народ.	Останньо служив в частині УГА Військовий ступінь	Мешкав у бараці ч.... Кмдт. бараку ...	Теперішня адреса

P. S. Рівночасно і зосібна прошу перепровадити *реєстр б. полонених* у таборі в Тухолі 1920/21 рр. з проханням випозичити знімки з Тухолі.

Вп. Побратимів прошу особливо випозичити мені ласкаво в цілі зроблення нових фільмів слідуючі знімки з Тухолі:

1) Знімки старшин і підхорунжих II Корпусу, що на ній сидять: от. *Шльосер*, от. *Льобковіц, с. п. пор. Ілля Сем'янчук* (в ЧУГА і в останнє кмдт. 2 Куреня (Коломийського) в 3 Бриґаді (полку) (кмдт. сотн. Станімір).

2) Знімок старшин і підхорунжих бараку ч. 12 (кмдт. сотн. Байрак).

3) Знімок учасників різних наукових курсів у Тухолі. Викладачі сидять: сотн. І. Молящий, пор. д-р Данило Богачевський, інж. пор. Вайнберг (жид) і інші.

Знімки 1, 2, 3 — потрібні до споминів з життя полонених в Тухолі. Всі матеріяли прошу висилати на адресу:

Stephan T. Kulczyckyj
2427 Olive Street
Philadelphia, Pa., 19130, U. S. A.

СХЕМА ІСТОРІЇ 1-ої УКРАЇНСЬКОЇ ДИВІЗІЇ УНА

(Закінчення)

Табори полонених у Великій Британії

1. Приїзд полонених до Англії. Табор Шеффілд (перехідний).

2. Табори чч. 16 Гаддінґтон, 17 Шеффілд, 51 Аллинґтон, 53 Шерборн, 56 Ботесдейл, 79 Таттерщелл Тгорп, 82 Фейкенгам; а) Коклей Клей-Норвіч, б) Ланґгам, в) Матласк; 85 Вікторія: а) Вест Тгорп, б) Шевелей, в) Сагам; 99 Шарборо Парк — медичний пункт, 122 Скрабс Лейн, 153 Спалдинг, 156 Веллингор, 162 Набирн — шпиталь, 231 Редгрейв Парк, 232 Блоклей, 249 Карбиртон, 298 Барони Кемп.

3. *Перехідний табір при звільнюванні:* — Бері Сейнт Едмундс.

4. *Справа висилки хворих до Німеччини.*

5. *СУБ і полонені українці.*

6. *Закуп оселі для інвалідів Дивізії.*

7. *Центральне Допомогове Бюро в Лондоні і полонені вояки Дивізії.*

8. *Звільнення до цивіля та розміщення кол. вояків на працю.*

Б. Вояки дивізії в таборах полонених у СССР.

XXI. Дивізія в розграх міжнародньої політики між Сходом і Заходом.

XXII. Члени 1-ої УД УНА та їхня організаційна діяльність.

1. Самостійна організація: Братство кол. вояків 1-ої УД УНА. Причина його постання.

2. Організаційна структура:

а) Головна Управа, б) Краєві Управи: 1. Німеччина, 2. Канада, 3. ЗДА, 4. Австралія, 5. Арґентіна.

3. Спільні комбатантські організації: а) Союз був. вояків в Англії, б) Об'єднання був. вояків в Англії, в) Українська Стрілецька Громада в Канаді, г) Інші комбатантські організації.

Видавнича діяльність комбатантських організацій у поодиноких країнах поселення.

4. Загальна характеристика кол. вояків та їхні осяги в суспільному, приватному та політичному житті в країнах їхнього поселення. Заключення.

В. Верига

З КНИЖОК

АМЕРИКАНЕЦЬ ПРО ДИВІЗІЮ

В 1966 році у Видавництві "Cornell University Press — Ithaca New York, U. S.A. вийшла друком книжка професора Колюмбійського університету GEORGE H. STEIN (Columbia University)) під наголовком "Hitler's Elite Guard at War 1939-1945 the WAFFEN SS".

Тема книжки, як видно із наголовка, це аналіза елітарних частин Зброї-СС під час другої світової війни. Автор дуже вірно представляє еволюцію організації СС із так званих "Тотенкопффербенде" до військових відділів Зброї-СС, спираючися на великий бібліографічний матеріял. При кінці книжки поданий докладний список всіх есесівських частин та окремих дивізій.

Що цікавить українського читача, це досить обширний розділ про створення "14-тої Ґренадир Дивізії дер Ваффен СС "Ґаліціен". Саме цей розділ, що в книжці надрукований на сторінках 185-187 та 208, передруковуємо в українській мові. Рівнож на сторінках 194 й 195 є уривки розмови Гітлера із своїми штабовцями на тему нашої Дивізії.

Ще в квітні 1941 р. Берґер* вербував добровільців з-поміж українців у Польщі з наміром створити ядро української СС-формації, але через расові причини Гіммлер відкинув цю пропозицію. Німецька армія, менше зв'язана нацистською ідеологією, під кінець 1941 р. зорганізувала деяке число добровольчих відділів, зложених з народностевих меншин Росії ("рашіян майноритіс"). Впродовж наступних двох років творилися леґіони, зложені з кавказців, грузинів, туркменів, козаків і других груп. Пізніше створено українські й російські частини, так що з кінцем війни приблизно один мільйон "Осттруппен" (не враховуючи робочої сили для війська) служили в рядах "Вермахту".

Із створенням музулманської дивізії "Гандчар" Зброя-СС явно пішла на компроміс у расових питаннях і тим самим не мала вже жадної підстави не користати з слов'янського людського резервуару. 28 квітня 1943 р. проголошено заклик для добровольців до СС-дивізії "Галичина". Вислід був надзвичайний: зголосилося коло 100,000 добровольців, з чого лише 30,000 було прийнято. Хоча пороблено спеціяльні заходи для того, щоб набір обмежити лише до тієї частини німцями окупованої Польщі, яка перед 1919 р. була Галичиною під Австрією, факт залишився, що дивізія була зложена з українців. Евфемістична назва 14 СС-добровольча дивізія "Галичина" нікому не замилювала очей, а найменше самим членам дивізії, яких більшість була українськими націоналістами. Бо після стільки років цькування на слов'ян, (німецьким) провідникам не легко було признатися, що вони створили СС-дивізію із "унтерменшів".

В травні 1944 р. дивізія закінчила свій вишкіл у Німеччині. Перед від'їздом на східній фронт самий Райхсфюрер дозволив собі її відвідати. У промові до старшинського складу, який складався переважно з німців, Гіммлер таки признав, що галичани — це дійсно українці, а при цьому закликав до "братерства" поміж німцями й українцями. На запити тих, які вважали, що СС-и були зацікавлені лише у бранні "гарматнього м'яса" для німецької воєнної машини, Гіммлер, з сумнівною логікою, завважив, що, якщо це була б правда, тоді дивізія не була б вишколювалася цілий рік. Він теж підкреслив, що коло 250 галичан з дивізії вибрано на старшинську школу й вони повернулися до дивізії старшинами. А що при цій нагоді Гіммлер не міг користуватися своїм звичайним матеріялом, його промова була млява й стримана. Він вжив деяких принагідних висловів про "жидівсько-боль-

---

* Ґоттлоб Берґер, СС-Бріґаденфюрер — Гіммлерів шеф вербунку.

шевицького ворога", але иа згадав ні словом про "азіятські ордн" і "слов'янськнх унтерменшів".

Зараз після відвідини Гіммлера, дивізію перейменовано на "14 Ґренаднрську Дивізію Зброї СС (Галнцьку ч. 1)" і вислано її на східній фронт. Там, в районах, де її рекрутовано, її кинено в битву в розпачливому намаганні зупинити російський наступ. Як частину німецького XIV Армійського корпусу її здесятковано, а решткам українців вдалося пробнтися з окруження. 14,000 пішло в котел, а 3,000 видісталися з нього. В дійсності українці не були щось більше, як гарматне м'ясо, бо їхня участь в битві не мала значення. Розбитки дивізії післано на Словаччину для поповнення і вона опісля вже не воювала.

Вже після того, як Україна й Галнчина опинилися в большевицьких руках, СС-и могли дозволити собі на концесії щодо українських національних гордостей; напочатку 1945 р. частину назви дивізії в дужках замінено з "Галицька ч. І" на "Українська ч. І". 23 березня 1945 р., лише кілька тижнів перед поваленням Третього райху, Гітлер розлютився, коли дізнався, що дивізія переформувалася до сили 14,000 (3,000 більше ніж на це було дозволено) та озброєна, як він сказав, "майже такою скількістю зброї, яка вистачала на дві дивізії", й дальше знаходиться у стані перерганізації, здалека від поля боїв.

На ст. 194 і 195 подані відомі, вже в українській пресі і "Вістях" друковані, виїмки з нарад Гітлера, який, як виходить, нічого про переформування І УД не знав, і вважав, що було б краще зброю дивізії передати німецьким формаціям.

Чи не на тій підставі пізніше пороблено на Югославії німцями перші заходи для цілковитого роззброєння Дивізії, яке через швидкі воєнні операції і брак транспортів не можливо було виконати.

Е. Загачевський

Ф. Кордуба

У ГОЛОВНІЙ КВАРТИРІ ВЕРМАХТУ

Walter Warlimont: IM HAUPTQUARTIER DER DEUTSCHEN WEHRMACHT 1939 — 1945. Grundlagen — Formen — Gestalten. Стор. 570, з 3-ма таблицями і 6-ма ілюстраціями.

Ген. арт. Вальтер Варлімонт, який від початку 2-ої світової війни до осени 1944 р. був заступником шефа керівного штабу вермахту описує діяльність і атмосферу генерального штабу вермахту під час приготування до війни та в 2-ій світовій війні.

У цілій праці зображена постать А. Гітлера, як нефахівця, який своїми наказами спричинював напруження і перебої в праці ген. штабу. Проти наказодавства і стратегії А. Гітлера був фаховий колектив старшин ген. штабу, але він своєю повздержливістю і всесторонньо обґрунтованими арґументами не був спроможний спрямувати фюрера на правильний шлях воєнних дій. В книзі дослідник діяльности ген. штабу вермахту знайде багато різних прикладів "стратегії" Гітлера, яка заважила на повній програній Німеччини. На стор. 166 автор називає доручення Гітлера "злочинними наказами". Таких "злочинних наказів" у студії Варлімонта багато. Вони удокументовані оригінальними наказами фюрера для головнокомандуючих різними воєнними театрами. Направду, коли спокійно аналізувати багато "злочинних наказів" Гітлера та їх порівняти з плянуванням ген. штабу, приходимо до жахливих висновків. Гітлер, уважаючи себе надлюдиною, не хотів визнавати глибоко передуманих стратегічних плянувань ген. штабу. Наприклад, до "Напрямних директив Барбаросса ч. 22" ген. Йодль опрацював проєкт "особливих доручень" на територіях СССР, в яких м. ін. говориться, що "наближаючий похід буде чимось більше, як тільки змаганням зброєю, бо він допровадить до боротьби двох світоглядів. Щоб цю війну закінчити, не

буде внстачальним опаиувати далекопросторні гереии та знищити ворожі збойні силн. Ціла терноторія мусить бути перетворена в держави з власними урядами, з якнмн треба буде заключити мир".

Гітлер не послухав порад ген. Йодля, він був певиий того, що до осени 1941 р. німецькі збройиі сили досягнуть у побідоносному поході Уралу, тому зайвнм є йти на уступки народам, які вірили, що відзискають свою иезалежність. Геи. Варлімонт в багатьох місцях своєї студії твердить, що Гітлер не був політиком, із реальним пляиуванням у майбутнє, також він не був стратегом. Уся стратегія і політика Гітлера була побудована на "расизмі", з впертою настановою внищити всі слов'янські народи. Гітлер мріяв про "життєвий простір" иа Сх. Европі, не беручи иа увагу перестород шефа ген. штабу ген.-полк. Людвіка Бека.

Ген. Варлімонт у своїй, документарно обгрунтованій праці, подає подекуди деталі із "стратегії" Гітлера, розкриваючи перед дослідииками 2-ої світової війнн всі карти. Він чітко представив усі намагання колективу геи. штабу, які постійно були паралізовані Гітлером. Головною силою Гітлера, яка змушувала опозицію до безоглядного послуху й підпорядкування були формації СС-ів, СА і гештапо. Терор у диктаторській владі Гітлера взяв верх иад розсудком досвідчених полководців і стратегів. За иепідпорядкування Гітлер нищив навіть найкращих старшии із цього колективу, щоб тільки вдержатися при владі.

Атмосфера, серед якої прнходилося працювати колектнвові ген. штабу, була завжди напружена, бо ніколи ие можна було знайти відповідної бази для обостороннього порозуміиня. Напруженість між Гітлером і фаховим колективом стратегів ген. штабу з кожиим місяцем під час війни загострювалася, аж вкінці дійшло до кінцевого її завершеиия актом 20 липня 1944 р. Вислід цього акту був жахливий. Гітлер із атеитату вийшов цілий, зате ген. штаб заплатив за цей відважиий крок проти фюрера великимн жертвами.

Неможливо подрібно переповісти дуже багато цікавих епізодів із діяльності головиої квартнри вермахту в короткій рецензії. Тому ми згадали тільки найбільш суттєве, що заважило на капітуляції Німеччиии в травні 1945 р. В студії геи. Варлімонта дослідники 2-ої світової війни мають зібраний документарний матеріял не тільки в справах плянуваиия, стратегії і тактики, але також даиі щодо воєнного потенціялу Німеччиии, її союзних держав і всіх противників. Також у праці багато документів, які свідчать про політнчний рівень Гітлера, який був тільки диктатором, а ие політиком із широким кругозором у майбутнє. Гітлер своєю політикою і стратегією иаколів дуже багато лиха для всіх народів Европи. Також українці ніколи не забудуть його т. зв. "Геиераль-плян ост", яким було устійнено висилку 60% українців на Сибір, та перетвореиня України в колонію Німеччиии.

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

ЩЕ ПРО "ОРДЕН ОБОРОНЦІВ ЛЬВОВА"

В 4 числі "Вістей Комбатанта" М. Тимчук противиться моїй пропозиції про встановлення нашими відповідними військовими чинниками "Ордену Оборонців Львова". Він питається "за що" малося б давати такі ордени та пояснює: "Очевидно, державні нації декорують своїх хоробрих громадян за те, що вони їм здобули державу і волю... Ми війну програли, не маємо своєї держави й нема кому і защо давати медалі..." Це — тільки частина правди. Ми знаємо, що медалі та хрести дають не лише новоповсталі держави за виборення волі, дають їх також старі держави, як от ЗДА, Німеччина, Франція, Італія, Японія, за певні заслуги під час миру чи війни. Ми знаємо також, що польські повстанці з 1863 року, що не здобули були ані польської держави, ані волі, носили під час польських національних свят у містах Галичини, що тоді була під пануванням Австро-Угорщини, хрести, напр. в 1911 р. в Станиславові при посвяченні пам'ятника в честь побіди під Ґрунвальдом. Ми знаємо також, що старшини царської армії з нагоди різних російських національних свят на еміґрації носять хрести та відзначення царської армії мимо того, що царської Росії нема. Отже, хрести за заслуги носили і носять також вояки програної сторони не лише на те, щоб ними імпонувати, але також щоб пригадати сучасникам, а зокрема молоді, про певну епоху. Такі хрести — це один із засобів пропаґанди, для заохоти молоді піти колись їхніми слідами за ту саму справу. Отже, інші нації вважають за потрібне та доцільне мати свої ордени.

Може мав би слушність М. Тимчук, протестуючи проти "Ордену Оборонців Львова", коли б протестував проти існування всіх інших наших пропам'ятних хрестів і відзнак, як от: С. Петлюри, І-ї УД чи УПА. Коли він протестує лише проти "Ордену Оборонців Львова", то це якась дивна однобічність і непослідовність.

Існування інших наших пропам'ятних хрестів та відзнак, виданих українськими установами, є доказом, що велика кількість громади вважає їх за потрібні й доцільні. Сподіваюся, що і в справі "Ордену Оборонців Львова" знайдуться відповідні чинники, що ухвалу наших державних військових властей з листопада 1918 р. переведуть в життя. Вірю також, що члени І-ї УД УНА і УПА у 50-ліття своїх формацій встановлять — дай Боже, щоб уже у вільній Україні—відповідні пропам'ятні хрести чи відзнаки мимо того, що обі ці формації не вибороли ані української держави, ані волі українському народові, але за неї з посвятою боролися.

М. Дем'янчук

НІМЕЦЬКІ ВІЙСЬКОВІ СКЛАДИ У ФРАНЦІЇ

Західньо-німецька "бундесвер" використовує тепер на території Франції чи- ленні військові склади — маґазини, в яких переховується під сучасну пору около 100.000 тони амуніції суходільних збройних сил і повну кількість воєнного знаряддя німецьких повітряних формацій. Обслуговує ці склади персонал "бундесверн", але загальний надзір над ними виконує верховний провід збройних сил Франції.

НОВІ АМЕРИКАНСЬКІ БОМБИ

У В'єтнамі вживають тепер американці спеціяльні бомби довжиною двох і пів метра. Кожна бомба містить в собі 360 ґранат, а в кожній з цих ґранат є 300 металевих куль, які автоматично розсипаються в часі вибуху бомби. Інші бомби з цієї серії мають в собі 300 ґранат, з яких кожна має 500 куль і відламків. Кожна така бомба в часі вибуху покриває поверхню 6.000 квадратних метрів.

Веселих Свят Різдва Христового і Щасливого Нового Року
бажають:

Братство кол. вояків 1-ої УД УНА

Торонто

ЮВІЛЕЙ ПОЛКОВНИКІВ

В річницю 50-ліття Української Національної Революції і на передодні 25-ліття постання І-ї Української Дивізії Станиця Братства І-ї УД УНА в Торонті вшанувала своїх найстарших як військовими ступнями, так і віком, членів полк. Порфірія Силенка й полк. Григорія Сосідка, святочним бенкетом, що відбувся в суботу 21 жовтня 1967 р., в українській гостинниці "Мейфер Інн".

В присутності коло 130 членів Станиці й їхніх родин, представників комбатантських організацій і преси, присутні заслухали життєписів полковників, які прочитав інж. Б. Підгайний. Обидва полковники можуть з гордістю подивитися на 75-і річниці свого життя. Вони можуть прикладом служити для всіх. Обидва вони вступають на шлях боротьби за волю свого народу в час Національної Революції 50 років тому й по програних змаганнях не падають на дусі. У цивільному житті, на еміґрації в Польщі, далеко від рідних земель Великої України, вони добиваються значних успіхів. А коли прийшла нова хвилина взяти зброю в руки, вони не вагаються, помимо старшого віку, зголоситися знову до І-ї Української Дивізії. Що більше — з ними йдуть їхні сини.

Полк. Г. Сосідка дякує за вшанування.
(Фото: О. Войтів, Торонто)

Полк. П. Силенко промовляє під час бенкету.
(Фото: О. Войтів, Торонто)

Обидвом їм прийшлося заплатити гірку плату в цій боротьбі: полк. Силенко втратив сина в Дивізії, а полк. Сосідко свою першу молоду дружину, медсестру під час Визвольних змагань.

Під час бенкету їм вручено по дві символічні різблені емблеми (роботи М. Бігуса), за які вони боролися і понесли жертви: національний тризуб і дивізійний лев.

В ході бенкету від комбатантських організацій привіти зложили: інж. М. Селешко від Української Стрілецької Громади, І. Кулик від Товариства УПА, В. Гузар від Головної і Крайової Управ Братства І-ї УД УНА. Письмовий привіт прислало Об'єднання Українських Ветеранських Організацій Канади й Карпатська Січ.

При кінці бенкету обидва ювіляти подякували за таке врочисте вшанування в щирій вояцькій родині, їхнього 75-річного ювілею.

Р. К.

НАРАДИ КОМБАТАНТІВ КАНАДИ В СПРАВАХ СКВУ

З ініціятиви Крайової Управи Братства 1-ої Української Дивізії УНА в Канаді, відбулися в Торонті в днях 18 жовтня та 1 листопада ц. р. наради проводів комбатантських організацій Канади. Метою нарад були справи Світового Конґресу Вільних Українців і участь делеґатів ветеранських організацій Канади в Конґресі, як теж у сесії ветеранських організацій, наміченій на день 15 листопада в Нью-Йорку. Йшлося про те, щоб напередодні комбатантської сесії в рямках Світового Конґресу і самого Конґресу устійнити загальну лінію, яку заступатимуть делеґати ветеранських організацій Канади.

Сот. Ст. Гуляк, голова Станиці Братства кол. вояків 1-ої УД УНА, відкриває бенкет для вшанування 75-ліття з дня народження полк. Г. Сосідка й полк. П. Силенка, в дні 23 жовтня 1963 р. На фото: інж. Б. Підгайний, головний промовець, сотн. Ст. Гуляк, полк. П. Силенко, мґр. В. Веринга — майстер церемонії, полк. Г. Сосідко.

На обох нарадах були присутні представники від усіх ветеранських організацій канадського терену. На них сформульовано ряд проблем і винесено проєкт резолюцій на сесію делеґатів ветеранських організацій до Нью-Йорку. В загальному осягнено одностайну думку в усіх порушених проблемах. З особливою вагою підкреслено ролю і місце українських комбатантів у великому комплексі справ і проблем нашої еміґрації. Однозгідно стверджено, що Світовий Конґрес є важливим почином проводу української еміґрації і як такий матиме історичну вагу та значення. Прийнятий проєкт резолюцій віддзеркалює усі ті проблеми та турботи, що їх обговорювали присутні представники на обох засіданнях.

Слід відмітити, що оба засідання мали успіх в нарадах і затіснили співпрацю між комбатантськи—ми організаціями канадського терену.

В. Г.

ПОЇЗДКА ДО МОНТРЕАЛЮ

Дня 20 жовтня 1967 року члени Крайової Управи Братства в Канаді, полк. П. Силенко, В. Гузар, М. Бігус та С. Гуляк відвідали дивізійників в Монтреалі. З тієї нагоди місцева Управа скликала інформативні ширші сходини в домівці СУМ-у з участю членів Станиці. Зборами провадив голова місцевої Станиці Е. Костюк. Члени Крайової Управи по інформували зібраних про діяльність Братства. Інформація охоплювала видавничі справи Братства, як от праця над історією Дивізії, видання друком книжки-спомину мйр. Гайке в німецькій та український мовах, видання зв'язані із 25-літтям Дивізії, яке припадає на 1968 рік. Крім цього порушено справи поширення кольпортажу журналу "Вісті Комбатанта", справи інвалідів, участь Братства в Світовому Конґресі Вільних Українців, організаційні справи, врешті методи праці низових клітин Братства. У висліді інформацій розв'язалася жвава дискусія, у якій присутні підчеркнули потребу більшої активізації та оживлення діяльности Станиці. Цілий вечір пройшов в дружній атмосфері, а виміна думок у братських справах виявилася корисною так для монтреальської Станиці як і для членів Крайової Управи Братства з Торонта. Наприкінці можна і слід відмітити, що поїздка увінчалася успіхом.

В. Г.

СУМ — МИСТЕЦЬ СТРІЛЯННЯ

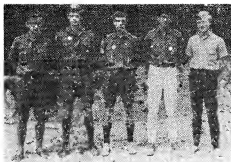
Дружина Осередку СУМ другий раз під ряд здобула чашу в змаганнях стріляння між молодечими організаціями Торонта, які четвертий раз відбулися 17 вересня 1967 р. на оселі "Говерля". Їхня дружина в складі В. Лейб'юка, В. Ґорейка, Б. Падика і Анни Падик вибила 629 очок на 750 можливих із трох позицій і тим здобула перехідну чашу, уфундовану Станицею Братства І УД УНА в Торонті, на 1967 р.

Сумівці — чемпіони стрільці

Дружина Пласту в складі: Ю. Коморовський, Б. Боднарук, Ю. Федина, Ю. Гарапа і І. Клим вибила 596 очок, а одумівці в складі В. Федунчак, Ю. Безпалко, І Топіха, Ю. Артемко і А. Терентів зайняла третє місце вибиваючи 441 очок.

Індивідуальним мистцем став пластун Б. Боднарук (137 очок), друге місце зайняв сумівець В. Ґорейко (133 очка), а третє — сумівець В. Лейб'юк (132 очка).

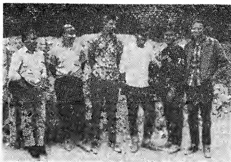
Дружина пластунів. Другий зліва — Боднарук, індивідуальний мистець.
(Фото: Б. Підгайний)

Найкращого успіху добився в лежачій позиції Б. Боднарук (49 оч.), в сидячій — Б. Падик (49 оч.), а в стоячій Б. Падик і В. Лейб'юк (по 42 оч.).

Варто згадати, що сумівка Анна Падик може похвалитися гарним успіхом в лежачій і сидячій позиціях (42 і 45 очок).

Цьогорічні успіхи набагато перевищують успіхи минулих років і завважується чим раз більше зацікавлення стрілецьким спортом поміж молодечими організаціями Торонта.

Р. К.

Дружина ОДУМ
(Фото: Б. Підгайний)

Р. КОЛІСНИК — МИСТЕЦЬ СТРІЛЯННЯ

В неділю 4 листопада 1967 р. відбулися змагання у стріляніні за мистецтво Стрілецького Гуртка при Станиці Братства І-ї УД УНА в Торонті. Перше місце й чашу на 1967 р. здобув Р. Колісник, вибиваючи 278 очок на 300 можливих у лежачій, сидячій та стоячій позиціях. Близько за ним, здобуваючи 276 очок, слідував М. Бігус. Третє місце зайняв М. Рудзік (271), четверте — В. Гунька (265), а п'яте — Ю. Вільшинський (263).

ЧІКАГО

23-тя РІЧНИЦЯ БРОДІВ В ЧІКАҐО

29 липня 1967 р. з ініціятиви управи станиці Братства кол. вояків 1-ї УД УНА в Чікаґо, річницю історичного бою під Бродами, де тисячі українських вояків впали в обороні рідної землі, було відзначено двома панахидами і вояцьким апелем. Перший раз в Чікаґо за душі героїв дивізії "Галичина" відбулися Богослужби не тільки в католицькій, але й в православній церкві.

О год. 5-й увечорі урочисту панахиду відслужив настоятель катедри св. Володимира УАПравославної Церкви протопресвітер о. Федір Білецький. Взнеслою була його проповідь перед панахидою.

..."Друга світова війна закінчилась поразкою нашнх змагань за визволення України. Зокрема болючою була поразка для дивізії "Галичина", яку пізніше переіменовано в Першу Дивізію Української Національної Армії... Хто не вміє перенести поразки, той не заслуговує на перемогу. Ми хочемо заслужити її в майбутньому. Тому в першу чергу ми повинні шанувати пам'ять тих, що впали в битві, яку сьогодні згадуємо, пам'ять тих, що увійшли в національний пантеон слави. Бо ж слава вінчає тих, що віддали життя за Батьківщину. Вони йшли і гинули не вінчані спочатку посмертною славою. Бо тільки пізніше наше суспільство зрозуміло, що впали

вони в обороні рідної землі в ім'я обов'язку супроти майбутньої Української Держави. Вони хотіли бути українськими вояками і вони ними були. Вони загинули в Брідському "кітлі" в боротьбі з московським большевизмом, ворогом людства, з яким щойно тепер поволі стає до бою ввесь світ. Під Бродами бились гинули соборно українці католики і православні. Тому за їхні душі молимось соборно, співаймо молитви всі разом... Честю для Вашого Братства є те, що за молитвами про спокій душ тих героїв Ваш провід звернувся і до Української Православної Церкви, єпископ якої Владика Олександр є колишній Ваш капелян..." Так говорив о. Федір Білецький, що під час минулої війни приймав присягу з генералом П. Шандруком від вояків Української Дивізії на вірність Україні... Промова доходила до душ присутніх і створювала святковий настрій.

Коло аналою почесну асисту творили прапори: український, американський, Братства Дивізійників, Українського Вільного Козацтва, Союзу Українських Ветеранів. Крім дивізійників на чолі з головою станиці Б. Кашубою і в присутности почесного члена Ант. Кущинського, на панахиді були побратими інших українських формацій та громадяни.

О 6-ій увечорі відбулася панахида без промови в катедрі св. о. Миколая Укр. Кат. Церкви, яку відправив її парох о. Петро Леськів в сослуженні трьох священиків. Всі вони були в урочисто-золото-чорних облаченнях. Почесну асисту при аналою творили два прапори: Братства дивізійників і Українського В. Козацтва, без українського та американського прапорів.

О год. 7-й увечорі в залі Українського Національного Музею під проводом управи дивізійників відбувся вояцький апель. До почесної президії голова станиці запросив кол. капеляна дивізії о. Мир. Олешка, Отамана станиці Укр. В. Козацтва — Сотенного Товариша УВК, посестру Фатиму Омеляновнч-Павленкову, кол. Голову станиці Союзу Укр. Ветеранів майора М. Фещенка-Чопівського і Голову станиці Т-ва к. вояків УПА мґр. Мих. Федака та від Литовських Ветеранів — майора Чесна. По короткому змістовому слові голови станиці, в якому він підкреслив історичне значення бою під Бродами, вшановано хвилиною мовчанки пам'ять упавших в тому бою дивізійників. Відтак слідувала доповідь М. Фрайт-Харова, з його аналізою історичних подій другої світової війни, у яких дивізія "Галичина", хоч і в чужих уніформах, кинулась в бій за визволення України від найбільшого нашого ворога — Московщини. Співом всіх присутніх "Не пора, не пора" апель було закінчено.

Так гідно, в соборницькому дусі було відзначено в Чікаґо пам'ять тих наших побратимів, що впали смертю хоробрих, щоб могли жити далі їхні друзі для служби Ідеї Української Державної Волі.

К. С.

Веселих Свят Різдва Христового і Щасливого Нового Року
бажають:

Об'єднання б. Вояків Українців в Америці

ЗАСІДАННЯ ГОЛОВНОЇ УПРАВИ ОбВУА

В суботу 23 вересня ц. р. відбулося у Філядельфії у домівці ЗУАД-К-ту засідання Головної Управи ОбВУА, на якому були приявними: д-р В. Галан, що головував, В. Лучишин — секретар, ген. А. Валіський, ген. П. Самутин, д-р І. Козак, І. Поритко, Ю. Лопатинський, Й. Вишневецький,, М. Алексевич, д-р М. Стахів, І. Кедрин-Рудницький, В. Сім'янців і Е. Зиблікевич.

Після відчитання протоколів з засідання Головної Управи з 15 червня ц. р. та засідання Екзекутиви з 20 червня ц. р. та рішення, на внесок д-ра Козака, перевести контролю всіх рахунків, пов'язаних із святкуванням 50-річчя відновлення державного Українського Війська 3-4 червня ц. р. у Філядельфії, коротке звідомлення склав д-р Ґалан, після чого обговорювано пляновану конференцію українських комбатантів з нагоди Світового Конґресу Вільних Українців у половині листопада ц. р. у Нью-Йорку. І. Поритко поінформував, що 20 червня ц. р. вислано до всіх комбатантських українських організацій у світі листа в справі такої конференції. З Австралії прийшло уповноваження заступати їхню організацію, Стрілецька Громада в Канаді заповіла вислання 3-ох делеґатів, Станиця Братсва кол. вояків І УД УНА у Нью-Йорку делеґує 2-ох своїх членів, так само 2-ох делеґатів вишле Т-во Броди-Лев у Нью-Йорку, Братство УСС заповіло двох своїх делеґатів, ОбВУА також 2-ох делеґатів. Створено дві Комісії — організаційну й програмову, — першу очолює д-р І. Козак, до другої входять від ОбВУА д-р В. Галан і ред. Кедрин. У короткій дискусії прийнято, щоб ту зустріч з приводу СКВУ назвати «конференцією», а не «з'їздом» чи «здвигом», з уваги на передбачувані скромні розміри такої конференції. Докладну дату Президія ОбВУА визначить після порозуміння з тими іншими нашими центральними установами чи організаціями, які на той сам час також приготовляють подібні свої наради (напр. НТШ — Світовий конґрес вільної науки).

Ген. П. Самутин склав широкий звіт про свою приявність на З'їзді Братства І УД УНА 4-5 вересня ц. р. у Гленн Спеї, де прийнято його, як делеґата ОбВУА, надзвичайно тепло й прихильно. Але він поінформував також про деякі прикрості, які стрінули його на суто персональній базі, без найменшої з його сторони вини. Ген. Самутин спростував теж подані в «Америці» й «Народній Волі» деякі подробиці його промови на тому З'їзді, як невірні. Головна Управа висловила генералові Самутинові подяку за його успішну місію.

Відчитано офіційне письмо від Крайової Управи Братства І УД УНА з 9 вересня ц. р. з запрошенням на консолідаційну нараду на 28 жовтня

за підписом секретаря В. Зуляка і в цій справі, після короткої дискусії, прийнято окрему резолюцію — як нижче.

Ю. Лопатинський подав інформації про переговори між Об'єднанням кол. вояків УПА і Товариством кол. вояків УПА ім. ген. Чупринки — з негативним вислідом щодо спільного святкування 25-річного ювілею УПА осінню цього року. Д-р І. Козак доповнив ті інформації. Ген. Самутин інформував про подібну ситуацію у Балтиморі. Д-р Галан і І. Поритко заявили, що в цій ситуації вони відкличуть свої підписи з листи Почесного Комітету згаданого святкування ювілею УПА.

Прийняття до ОбВУА Союзу Ветеранів Українського Резистансу — відкладено до часу, коли та організація пред'явить свій статут, членство і інші вимагані в таких випадках фактичні дані.

Прийнято резолюцію в справі Світового Конґресу Вільних Українців.

Справи «Вістей Комбатанта» реферували І. Кедрин і П. Постолюк. Після того, як у дискусії забрали ще слово М. Стахів і Ю. Лопатинський — рішено всі ці справи дружньо переговорити з Головною Управою Братства І УД УНА, прийнявши її пропозицію на зустріч у Рочестері 14 жовтня ц. р.

Звідомлення Видавничої Комісії, яка займається справою англомовного видання історії Першої аґресії большевиків проти України — склав ред. Е. Зиблікевич. Відчитав схему такої праці, яку склав ген. Самутин, та список авторів, що взяли на себе обов'язок написати окремі частини. Заторкнув питання фондів на видання такого твору. І. Кедрин і П. Постолюк заявили, що «Червона Калина» готова видати таку книжку. Д-р Галан ствердив, що й УККА має у своєму видавничому пляні видати ту книжку, отже фонди знайдуться, коли тільки буде рукопс книжки. Рішено перевести спільну нараду представників дирекції В-ва «Червоної Калини» й Редакційної Комісії, з обов'язковою приявністю її голови, сотн. З. Стефанова.

І. Поритко склав звідомлення від Суспільної Служби Комбатантів (на іншому місці).

І. Поритко й А. Алексевич склали звідомлення про відзнаки ОбВУА у зв'язку з 50-річчям Українського Війська. На цьому засідання закрито.

РЕЗОЛЮЦІЯ В СПРАВІ СКВУ

Головна Управа Об'єднання б. вояків українців в Америці, зібрана на свому засіданні 23 вересня 1967 р. у Філядельфії, стверджує одноголосно, що ця центральна українська комбатантська організація ставиться до справи скликання Світового Конґресу Вільних Українців якнайбільш позитивно, вважає зреалізування задуму такого Конґресу за величнє діло та рішає активно причинитися до його успіху. В цій цілі Головна Управа ОбВУА затверджує ініціятиву своєї Президії, щоб у зв'язку з СКВУ скликати конференцію делеґатів всіх українських комбатантських організацій у

вільному світі та запросити на неї всіх учасників СКВУ, колишніх українських вояків. Резолюції, прийняті на тій конференції колишніх українських вояків, які перебувають тепер у вільному світі, повинні причинитися до скріплення голосу цілої світової української вільної громади, яка на своєму конґресі в листопаді цього року в Нью-Йорку висловить свою авторитетну думку про сучасну московсько-большевицьку окупацію України та імператив змагати всіма можливими способами до відбудови втраченої української державности.

Головна Управа рішає вплатити до УККА на СКВУ 100.00 дол. і вислати д-ра І. Козака, як свого делегата до Організац. К-сії.

РЕЗОЛЮЦІЯ У СПРАВІ КОНСОЛІДАЦІЇ

1. У зв'язку з голосами на З'їзді Братсва кол. вояків І УД УНА в днях 4-6 вересня ц. р. на «Верховині» у Гленн Спеї, наче б збоку ОбВУА не було до цього часу відповідних заходів задля консолідації українських комбатантських організацій, та у зв'язку з заміткою у «Народній Волі» з 14 вересня ц. р. п. н. «Нова спроба консолідації комбатантів», де кажеться, що «надійшов вже найвищий час, щоб справу об'єднання перебрали на себе дивізійники», Головна Управа ОбВУА, зібрана 23 вересня 1967 у Філядельфії, вважає за доцільне пригадати ось що:

Засноване 9 жовтня 1949 року ОбВУА вело консолідаційні наради з заснованим пізніше Братством кол. вояків І УД УНА від 1951 року. Зміну статуту ОбВУА, що його прийняв 2-ий делеґатський З'їзд цієї нашої організації 7 березня 1953 року, складено на спеціяльній Комісії з участю репрезентанта Головної Управи Братства, покійного полк. М. Долинського, на його внесок, за його проєктом. Від того часу Головна Управа ОбВУА та зокрема її президент д-р Володимир Галан десятки разів, при всіх нагодах, закликали до консолідації всі існуючі українські комбатантські організації і в цій справі перевели безліч зустрічей та нарад. Коли у висліді того всього деякі організації до цього часу не пішли назустріч цим нашим закликам і заходам, то в цьому ні трохи не винувате ОбВУА і його виконні органи.

2. Головна Управа ОбВУА приймає запрошення, отримане 9 вересня ц. р. від Крайової Управи Братства кол. вояків І УД УНА за підписом секретаря В. Зуляка на нараду у консолідаційних справах на 28 жовтня ц. р. у Філядельфії і делеґує на ту нараду заступника голови ОбВУА й голову Ради Братства УСС дир. І. Поритка і ред. Івана Кедрина-Рудницького, члена Головної Управи.

◇◇

В РОЦІ 1968 НЕ ОДЕРЖАТЬ ЖУРНАЛУ «ВІСТІ КОМБАТАНТА»
ПЕРЕДПЛАТНИКИ, ЩО НЕ ВИРІВНЯЮТЬ ЗАЛЕГЛОСТЕЙ.

◇◇

У НЮ ЙОРКУ ВІДБУВСЯ СВЯТО-ПОКРОВСЬКИЙ ВЕЧІР

Заходами окремого Громадського Комітету, комбатантськнх, молодечих і жіночих організацій, відбувся в Ню Йорку в суботу 14 жовтия ц. р. у залі Джунйор Гайскул при Евеню "Б" Свято-Покровськнй Вечір, прнсвячений 50-тиріччю відновлення українських державних збройних сил та 25-річчю Української Повстанської Армії. Вечір розпочався Американськнм Гимном, що його відіграла на фортепіяні Марія Цісик, яка була й акомпаніяторкою співочих точок програми. Першнй заступннк голови Головиої Управи ОбВУА д-р Іван Козак перевів Вояцький Апель, до якого стало 45 осіб з 5-ма прапорамн. Генерал Аркадій Валійський внголоснв промову про відроджені українські збройиі силн від початку революції, згадавши також про два стан в історії УПА. Мистецьку програму вниовнили: скрипкове сольо проф. В. Цісика, — тріо бандуристів під проводом В. Юркевнча, — деклямація колншньої членкині УПА Ярославн Саламахи і сольоспів оперного співака Лева Рейнаровича. Вечір закіичнвся відспіванням Українського Гнмиу. Приявних було близько 200 осіб.

НЬЮАРК

25 травня і 22 червия 1967 р. з ініціятнви Комітету Співпраці Комбатантськнх Організацій Нюарку відбулися громадські иаради в Народному Домі в Ірвінґтоні, на яких однозгідио вирішено відзначитн великнм беикетом в січні 1968 р. Золоті Роковиии Української Національної Революції і Відродження Збройннх Снл України.

Комітет для відзначення цих Великих Роковнн очолив відомий лікар і голова УККА в Нюарку д-р Володнмир Гук. Екзекутивним головою Комітету став Мнрон Стебельський, який є також головою Комітету Співпраці Комбатаитськнх Організацій і головою Відділу ОбВУА в Нюарку. На містоголів вибраио: Костя Степового, майора Івана Тарнавського і Андрія Мнця. Секретарем вибрано паиину Софію Мартииець, скарбником — інж. Юхима Харченко, керівнкком зовиішних зв'язків проф. д-ра Миколу Чировського. Створеио чотири Комісії ї иа голів їх обраио: іиж. Романа Кочержука — імпрезово-програмова Комісія; Ігора Ольшаиівського — фіиаисова; Іваиа Галія — пресова; проф. Мнхайла Цяпку і пані Іваину Кононів — мистецька. Контрольиу Комісію очолює д-р Ілля Карапінка. На члеиів Контрольиої Комісії вибрано Марка Гаврнша, Аииу Дубас, д-ра Петра Богдаиського і Борнса Процюка.

Рішено відзначити те свято ювілейним бенкетом в дні 21-го січня 1968 р. в репрезентативній залі:
SUBARBAN HOTEL, East Orange, N. J.
В програмі бенкету виступлять Внсокопреосвященннй Архнєпископ Мстислав з доповіддю в українській мові і Достойннй посол Михайло Стар з Каиади з доповіддю в англійській мові. Рівнож відбудеться вручення ювілейиих відзиак колишнім воякам наших Внзвольннх Змагаиь з нагоди 50-ліття відродження Збройннх сил України.

ДОПОВНЕННЯ ДО РЕЗОЛЮЦІЙ ОбВУА

В Резолюціях 9-го Делеґатського З'їзду ОбВУА з 3 червня 1967, у "Вістях Комбатанта", ч. 3, стор. 56, пропущено через недогляд кілька слів:

Має бути: Зокрема З'їзд найсердечніше здоровить тих нечисленних своїх побратимів, колишніх членів українських військових формацій до Української Повстанської Армії включно, які..." і т. д.

СПРАВЛЕННЯ ПОХИБКИ

У ч. 4, стор. 6, у "Символічному рапорті" має бути, що Рапорт виголосив ген. Павло Самутин, а не ген. Аркадій Валійський.

СПРАВА СВЯТКУВАННЯ ЮВІЛЕЮ УПА

25 вересня 1967 року

До
Голови Краєвого Комітету
для відзначення 25-річчя
повстання УПА

Високоповажаний Пане Голово!

Ранною весною цього року Товариство кол. Вояків УПА імени Ген. Т. Чупринки, покликавшись на ініціятиву з боку Організації Чотирьох Свобод України, почало організувати відсвяткування 25-річного ювілею Української Повстанської Армії і звернулося також до нас, як голів Об'єднання б. Вояків Українців в Америці та Братства кол. Українських Січових Стрільців, щоб ми погодились на нашу участь у Почесному Комітеті того святкування. Тоді ми подякували й відмовились, звернувши увагу, що до участи в організації того ювілею УПА не запрошено Об'єднання кол. Вояків УПА, яке від років належить до системи ОбВУА. Колиж після того почалися між проводами тих двох організацій колишніх членів УПА наради над спільним відсвяткуванням 25-річчя УПА осінню цього року — ми дали свою згоду на участь у Почесному Комітеті, у переконанні, що ті наради кол. вояків тої самої Української Армії, теперішніх поважних українських громадян, доведуть до порозуміння. Однак ми отримали офіційне повідомлення, що ті наради закінчились невдачою і що Об'єднання кол. Вояків УПА у святкуванні ювілею УПА осінню цього року участи не візьме. Не входячи в причини, чому так сталося і стверджуючи тільки прикрий факт, що кол. вояки тієї самої української славетньої військової формації, останньої, яка була в ході української збройної боротьби проти московсько-большевицького окупанта України, не зуміли згідливо розв'язати питань спільного святкування ювілею своєї Армії, ми з жалем мусимо відкликати свою згоду на участь у Почесному Комітеті того ювілею.

При цій нагоді ще раз потверджуємо становище, що його підкреслила Головна Управа ОбВУА на свому засіданні 11 березня ц. р. що необхідне об'єднання всіх існуючих українських комбатанських організацій на безпартійній базі. Стверджуємо ще раз з жалем, що існування в українській дійсности деяких комбатантських організацій на партійній базі, а не на базі приналежности до колишньої військової формації без уваги на партійні переконання членів — це аномалія, яка шкодить нашій спільній визвольній справі, бо не допускає до з'єднання і енергії всіх колишніх українських вояків у змаганиях до тієї самої нашої спільної цілі, якою є державне визволення України.

Д-р В. Ґалан
Іван Поритко

КОНСОЛІДАЦІЙНА НАРАДА

28 жовтня 1967 відбулася з ініціятиви Крайової Управи Братства кол. вояків І УД УНА в Америці нарада в домівці ЗУАДК-у у Філядельфії з участю представників Головної Управи ОбВУА, Крайової Управи Братства І УД УНА й Управи Об'єднання кол. вояків УПА. Приявними були Іван Поритко й Іван Кедрин-Рудницький (ОбВУА), Василь Забродський і Михайло Ліщинський (Братство І УД) і Шеремета (Об'єднання УПА), а Ковальчик (Товариство кол. вояків УПА ім. Ген. Т. Чупринки) виправдав свою неприявність заробітньою обов'язковою працею та стояв у телефонічному зв'язку. Головував І. Поритко. З'ясовано взаємні позиції, проаналізувавши різні концепції організаційного об'єднання або координування праці. Рішено, що Крайова Управа Братства І УД сформулує свій проєкт на письмі і передасть його на розгляд Головній Управі ОбВУА. Нарада тривала кругло дві години і відбувалася в дружній атмосфері.

Веселих Свят Різдва Христового і Щасливого Нового Року

бажають:

Alpha Furniture Co. Ltd.

Власник: М. ШАФРАНЮК

735 Queen Street West — Toronto, Ontario — Tel.: EM 3-9637
1042 Bloor Steet West — —— — Tel.: 531-5133

Найбільший вибір меблів, холодильників, електричних та газових кухонь, пральних машин, телевізій,
"High Fidelity" — радія та інше хатнє устаткування.

J. Boyko Real Estate Ltd.

383 Roncesvalles Ave. — Toronto, Ont. — Tel.: LE 4-8821
795 Queen St. W. — Toronto, Ont. — Tel.: EM 4-5481
3327 Bloor St. W. — Toronto, Ont. — Tel.: 239-3041

Alaska Construction
&
Alaska Fuel Oil Ltd.

2415 St. Slair W. — Toronto 9, Ont.
Tel.: RO 6-3040

Unicorn Aluminum Industry Ltd.

44 Thomas St.
STREETSVILLE, Ont.
Tel.: 277-2681

ORBIT NOVELTY & GIFT CENTRE

434 Queen Street West — Toronto, Ontario — Tel.: EM 6-4572

Юрій Карманін і Роман Паладійчук

Об'єднання кол. Вояків УПА

ЗАЯВА

Об'єднання кол. Вояків УПА Америки і Канади в справі відзначення 25-их Роковин Утворення УПА, що його влаштовує Крайовий Комітет покликаний до життя Головною Управою Організації ОЧСУ.

Головна Управа Об'єднання кол. Вояків УПА Америки і Канади повідомляє українську громаду, що відзначення 25-их Роковин УПА, які влаштовує Крайовий Комітет покликаний до життя Головною Управою Організації ОЧСУ є імпрезою однопартійного характеру і тому наше Об'єднання в ньому участи не приймає. Цей факт заіснував всупереч численним заходам, що були зроблені з нашого боку для спільного відзначення 25-их Роковин УПА. Конкретно під час розмов, що відбулися між представниками нашого Об'єднання та представниками Т-ва був. Вояків УПА ім. ген.-хор. Т. Чупринки-Шухевича, яка є складовою частиною Організації Визвольного Фронту, представники Об'єднання пропонували:

1. Створити надбудівку Крайового Комітету, до складу якого входили б кол. Вояки УПА обох організацій.

2. Запросити до почесного комітету усіх членів УГВР, які перебувають на терені США.

3. Розв'язати Капітулу Золотого Хреста Заслуги та створити нову Капітулу Пропам'ятного Золотого Хреста в 25-річча утворення УПА, до якої входили б на рівному принципі члени обох упівських організацій.

Ставлячи такі пропозиції, ми виходили із заложення, що святкування Роковин УПА повинно бути влаштовуване спільно усіми колишніми вояками цієї армії незалежно від їх теперішніх політичних поглядів чи партійних пов'язань, тому, що УПА була повстанською армією усього українського народу, а не збройною силою будь якої партії чи організації.

Ми керувались також тим, що впродовж усього свого існування на Рідних Землях УПА була політично підпорядкована Українській Головній Визвольній Раді, як політичному центрові боротьби народу і усі перебуваючі на еміґрації члени УГВР повинні бути запрошені на святкування 25-их Роковин УПА, як почесні члени.

В кінці, ми вважали, що утворення т. зв. Капітули Золотого Хреста Заслуги є самовільним присвоєнням собі устроєвих компетенцій УГВР, яка таке відзначення признавала воякам УПА тільки за особливо геройські вчинки у важких умовинах революційної боротьби на українських землях.

У відповіді на наші пропозиції, представники Товариства був. Вояків УПА ім. ген.-хор. Т. Чупринки-Шухевича відкинули дві перші пропозиції в цілому, а в справі Капітули погодились лиш на кооптацію кількох членів нашого Об'єднання.

Таке становище представників Товариства унеможливлює нам брати участь у запланованих ними святкуваннях 25-річча УПА, бо воно вдаряє в основні принципи побудови українського визвольного руху на Рідних Землях і створює фальшиве враження перед українською громадою наче б УПА була партійною армією.

З вояцьким привітом

О. Ґерега — Голова
М. Озимко — Секретар

ген.-хор. М. Омелюсік, пполк. Ю. Лопатинський, пор. І. Хома, ст. вістун І. Дмитрик, вістун А. Качала

ТІ, ЩО ВІДІЙШЛИ...

ПОЛК. ІВАН ЦАПКО

10 вересня 1967 р. помер у Нью-Йорку Іван Цапко кол. полковник Армії УНР і отаман Українського Вільного Козацтва.

Покійний був професійним військовиком, закінчив царську "Офіцерську стрілкову школу", був теж ученим-картографом. За активну службу в першій світовій війні на Кавказькому фронті дістав російський Юріївський Хрест та французький Воєнний Хрест.

Іван Цапко

Після революції у 1917 р. служив, як полковник, у Кубанському війську та перейшов із своїм полком до Армії УНР. Командував полком кінноти в Окремій Кінній Дивізії ген. Івана Омеляновича-Павленка. В другій світовій війні був начальником штабу козацьких частин. За його наказом Запорозький загін полк. А. Долуда та бриґада Вільного Козацтва полк. П. Терещенка включились до Української Національної Армії.

Переїхавши до Америки, Покійний далі плекав ідеї Вільного Козацтва, якому придавав велике значення. Помер в кілька годин після виголошення на цю тему доповіді в Ньюйоркському Відділі ОбВУА.

На Панахиді 12 вересня промовляли від ОбВУА д-р Іван Козак і генерал Аркадій Валінський, від Братства І УД УНА д-р Б. Левицький, від Т-ва "Броди Лев" Гриць·Яремчук, від Комітету за Кубанську Незалежну Республіку д-р І. Латаєнко і від Вільного Козацтва д-р Фотій Мелешко. Над свіжою могилою на цвинтарі в Бавнд Бруку промовляли ген. Павло Шандрук та приятель Покійного з війська і приватного життя, інж. Ю. Тамарський. Покійний був активним членом ОбВУА і співробітником "Вістей Комбатанта".

ПОЛК. ІВАН НАГНИБІДА

8 червня 1967 р. в Нюарку по довгій і важкій недузі на 72-му році помер полк. Іван Нагнибіда, кол. старшина Армії УНР уродженець Полтавщини, член основоположник Парафії УПЦеркви св. Тройці в Нюарку. 10 червня о. митроф. протоєрей А. Селепина відправив у похоронному заведенні М. Литвина панахиду в присявності родини численних друзів-товаришів по зброї. 11 червня відправили Панахиду: о. А. Селепина і о. М. Харіщак при співі мішаного церковного хору під керівництвом проф. Вожаківського. Після Панахиди попрощали Покійного над домовиною о. А. Селепина, настоятель УПЦеркви св. Тройці, д-р І. Козак і полк. М. Кмета від учасників наших Визвольних Змагань та від старшин і вояків УНР. 12 червня, рівнож при великій участі українців обох обрядів, по відслуженні заупокійної Служби Божої.

Під час похоронної тризни промовляли колишній прем'єр УНР проф. Борис Мартос і проф. М. Зайцев, які знали Покійного полковника як ідейного українського старшину ще з часів перших днів української революції і опісля як старшину Армії УНР.

ТІ, ЩО ВІДІЙШЛИ

БОГДАН ЗАГАЙКЕВИЧ

20-го серпня 1967 р. у Кренфорді, Н. Дж., на 80 році життя помер Богдан Загайкевич, сотник УГА і професор української гімназії в Перемишлі. Покійний брав участь у наших Визвольних Змаганнях, зокрема у відомій чортківській офензиві 1919 р. як командир куреня ІІІ-ої Бережанської Бригади УГА. На панахиді 23 серпня 1967 р., відправленій о. Федориком з Елізабету в похоронному заведенні Литвина при численній участі місцевих комбатантів з Нюарку і громадянства, співав хор під батутою інж. Богдана. На стійці біля домовини станули з своїми прапорами комбатанти: члени місцевого відділу ОбВУА і місцевої станиці кол. вояків І УД. Після численних промов над домовиною і на цвинтарі, рівнож попрощали покійного зокрема товариші зброї: д-р О. Утриско від Відділу ОбВУА в Нюарку і д-р І. Козак від Головної Управи ОбВУА. Після похоронної відправи в церкві в Елізабеті Н. Дж. похоронний похід рушив в дні 24 серпня 1967 колоною до Бавнд Бруку, де на місцевому цвинтарі похоронено Покійного, який залишив заміжню дочку і двох синів.

О. У.

ДАТКИ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД

від вересня 1966 р. до вересня 1967 р.

По 50 ц.: Д-р Т. Олесіюк, В. Питльований, А. Блюиарович, о. Р. Лободич, В. Мандич, Е. Загачевський, В. Пирський, К. Кізюк, А. Бакалець, А. Корбутяк, В. Феданків, Я. Рейнарович, М. Бойко, Л. Татарів, Л. Коник, д-р Я. Березницький, М. А. Кобаса, В. Падалко, М. Кошак, В. Феданків; **по $1**: М. Сірий, Р. Білинський, Скорупський, М. Озимко, д-р І. Рижій, М. Слюзар, М. Борисюк, З. Ґоів, М. Ґречило, М. Оглюк, Б. Стефанович, Ю. Салук, І. Поповнч, І. Лозинський, д-р Р. Криштальський, В. В. Кульчицький, Б. Кандюк, Б. Поритко, Б. Бурняк, Ст. Небеш, Е. Моготюк, С. Нечипорук, І. Варчак; **по $1.50**: Ю. Торбич, А. Кобрин, Р. Б. Кобрин, П. Саламаха, І. Левицький, Н. Слюзар, д-р В. Онуферко, І. Домбчевський, А. Бойко, П. Калиновський, Б. Фосюк, І. Суржа; **по $2.00**: О. Левицький, д-р М. Ріпецький, Р. Миколаєвич, Е. Курилюк, Т. Пилипів, А. Дорошенко, Я. Трач, д-р Т. Решитило, Я. Марцінюк, Я. Шелест, Г. Зарицький, д-р Д. Фаріон, П. Шпірук, І. Михайлів, С. Костишин, І. Світуха, Й. Вишновецький, П. Постолюк, В. Гринюк, Ю. Лопатинський, **по $2.50**: В. Топольський, Я. Ярмак, д-р Котик-Степанович; **по $3.00**: І. Кайдаи, Н. Н., В. Сорочак; **по $3.25**: О. Вишницький; **по $4.00**: А. Педа; **по $4.50**: д-р І. Карапінка, **по $5.50**: С. Новакіський, д-р Р. Дражньовський; **по $10.00**: О. Балабан, **$25.00**: І УД УНА, Рочестер, Н. Й.; **по $43.00**: Відділ ОбВУА, Честер. Па.

Всім жертводавцям щиру подяку складає

Адміністрація "Вістей Комбатанта"

ВІЙСЬКОВІ НОВИНИ

СВІТЛИНИ З ВІЙСЬКОВИХ ЛІТАКІВ

Світлини, зроблені з військових літаків, були в останніх війнах найбільшим джерелом розвідувальних відомостей військового характеру. В часі другої світової війни 80 відсотків американських розвідувальних даних походило з повітряного фотографування та з інтерпретації летунських знимок. В періоді часу від висадки в Нормандії до кінця війни тільки одна американська 9-та летунська армія зробила 13 мільйонів знимок, а збройні повітряні сили ЗДА доставили впродовж війни 171 мільйон неґативів. Подібна аналіза, проведена в р. 1953, виявила, що під час останньої війни в Кореї 85 відсотків усіх розвідувальних відомостей походило з летунського фотографування.

ВЕСЕЛИХ СВЯТ РІЗДВА ХРИСТОВОГО
І ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ
бажає

З РІЗДВОМ ХРИСТОВИМ ТА НОВИМ 1968 РОКОМ
найщиріші побажання Головній та Краєвій Управам Братства І-ої УД УНА, всім членам Братства в Канаді та по всьому світі, а зокрема членам
бажає

Станиця Братства 1-ої УД УНА

у Вінніпеґу

ВЕСЕЛИХ СВЯТ РІЗДВА ХРИСТОВОГО
І ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ
бажає
всім членам Об'єднання та братнім Комбатантським Організаціям.

ОБ'ЄДНАННЯ КОЛ. ВОЯКІВ УПА

Станиця в Торонті.

ВЕСЕЛИХ СВЯТ РІЗДВА ХРИСТОВОГО
І ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ
нашим клієнтам бажає

Українська Гуртівня Споживчих Товарів

UBA Trading Co. Ltd.

SYNOPSIS

Editorial: **The World Congress — at last reality** — expresses a satisfaction that the Ukrainian Communities all over the free world succeeded in organizing the Ukrainian world-wide representative body.

Our Task by Dr. M. Malecky, an address to the II. Delegate Convention of the Brotherhood of the Former Soldiers of the 1st Div. UNA, discusses the purpose and aims of all Ukrainian veteran organizations in general and of the Brotherhood in particular.

Ninety-nine Day Raid from Peremyshl to Passau by M. Zalizniak, is a personal diary of a former officer of the Ukrainian Insurgent Army of the eventful days of the summer 1947 when an UIA unit made its heroic march through the territory of Communist Poland and Czechoslovakia to the American zone of Germany.

Ivan Tsapko in his article: **The Role of the Volunteered Cossacks in the War for Ukraine's Independence** presents the period of the 1917 - 1920 when the new volunteered Cossack units were formed in defense of their homeland.

Ukrainian Guerilla Units of 1919 - 1920, by L. Poltava is a study of the Ukrainian liberation movement based on the recent Soviet documents.

The Struggle of Israel for its Existence, by R. Kolisnyk is a brief review of the six-day war in June 1967 between Israel and the Arab nations.

O. Korchak-Horodysky: **Ukrainians in the Guard of the Shah of Iran** is a brief note about the Ukrainians serving in the court guard of the shah of Iran after the Polish uprising in 1863.

Savka, by gen. Omeliusik, is a sketch of an insurgent taking part in the struggle against the Bolshevik diversion units in the Polissya region in 1941 - 1943.

Captain Petro Bihus, a biographical outline by Osyp Stanimir.

V. Simyantsiv: **During the Winter Campaign,** an episode from the Ukrainian Army campaign into Bolshevik occupied territory of Ukraine in 1920.

S. Muzychka, **The Red Button;** a satire on warfore in the future.

The Reflections on the 9th Convention of the United Ukrainian War Veterans in America, by I. Struc.

The Handsomest Boys from the Division, a satire by R. Kolisnyk on the II. Convention of the Brotherhood of the 1st UD UNA.

Summary of the Proceedings and the Resolutions of the II. Convention of the Brotherhood of the 1st Div. UNA, held on Sept. 2, 1967.

The Aims and Purpose of the UNWVA by I. Porytko.

Projected scheme of the History of the 1st Div. UNA, elaborated by W. Veryha.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ

…стралія			ЗДА	4.50 дол.	0.75
…рія	100 австр. шіл.	20	Канада	4.50 дол.	0.80
…ія	1:0:0	0:4:0	Німеччина	7.25 н.м.	1.25
…ентина	..100 пез.	20 пез.	Франція	12.50 фр.	2.50

U. S. A.: **$1.25**

Canada: **$1.25**

